

(Concept) Jaarstukken 2018

(Concept) Jaarverslag 2018

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Programma's	
	1. Bestuur en dienstverlening	5
	2. Openbare orde en veiligheid	8
	3. Verkeer & vervoer en openbare ruimte	10
	4. Economie en arbeidsparticipatie	13
	5. Onderwijs	15
	6. Sport	18
	7. Kunst, cultuur, recreatie en landschap	21
	8. Sociaal domein	25
	9. Milieu	30
	10. Ruimte en wonen	32
	11. Uitkomen met onze inkomsten	36
3.	Financiële analyse programma's	40
4.	Paragrafen:	
	Lokale heffingen	44
	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	48
	Onderhoud kapitaalgoederen	52
	Financiering	56
	Bedrijfsvoering	59
	Grondbeleid	62
	Verbonden partijen	83
5.	Balans met toelichting	93
6.	Investeringsoverzicht	113
9.	Vaststellingsbesluit gemeenteraad	114

Inleiding

De Jaarstukken 2018 is de laatste rapportage uit de P&C cyclus voor de Gemeente Lingewaal. Vanaf 1 januari 2019 is de gemeente Lingewaal samen met de gemeente Geldermalsen en de gemeente Neerijnen opgegaan in de nieuwe gemeente West Betuwe.

De beleidsinhoudelijke programmaverantwoording 2018 is in december 2018 als onderdeel van de najaarsnota vastgesteld door het college en de gemeenteraad van Lingewaal. De definitieve jaarstukken 2018 van de gemeente Lingewaal worden nu aan de gemeenteraad van West Betuwe ter vaststelling aangeboden.

Al met al was 2018 een jaar waarin weer veel is gebeurd. Voor een gemeente die zich in de aanloop naar een bestuurlijke fusie bevond en onder preventief toezicht staat van de provincie, was het een pittig programma. Er zijn mooie resultaten geboekt. Veel voorzieningen zijn gerealiseerd of zijn bijna gereed. De financiën zijn op orde gebleven en de risico's zijn beheersbaar. Het financiële beeld van het jaarverslag 2018 is aanzienlijk gunstiger door incidentele meevallers dan vooraf begroot.

Financiële resultaten

Bij de vaststelling van de najaarsnota 2018 was de verwachting dat we het verslagjaar met een positief resultaat zouden kunnen afsluiten van ongeveer € 106.975. Na verwerking van alle mutaties sluit de jaarrekening met een voordelig saldo van € 1.026.998. Het voordelig verschil is veroorzaakt door een winstneming uit de grondexploitaties van € 771.000 en het intrekking van het beroep op precario over 2015 van € 243.000.

Burgemeester en wethouders van West Betuwe,

De secretaris,
K. Coesmans

de burgemeester,
H.W.C.G. Keereweer

	Afgerond. Activiteit gerealiseerd
	Activiteit is afgerond, maar in een andere vorm.
	Loopt.
	Nog op te starten.
	Gaat niet lukken in deze periode.

1. Bestuur en dienstverlening

Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018	
Manifest van Lingewaal Na vier jaren werken met Het Manifest kan een verdere aanscherping van begrippen en definities nodig zijn. In 2014 evalueren we het Manifest van Lingewaal en de uitvoeringsagenda op dit punt. In deze evaluatie wordt de ondersteunende en faciliterende rol van de gemeente gezien, zonder de koers van het Manifest drastisch te wijzigen.	2014	Op 15 december 2016 heeft de raad ingestemd met de uitwerking van de voorkeursvarianten voor de vier grote projecten. Daarbij zijn tevens voorbereidingskredieten verstrekt. In de raad van februari 2018 zijn de uitvoeringskredieten voor drie van de vier projecten beschikbaar gesteld.	
Regionale verbanden Regionale samenwerking is voor iedere gemeente zo ook Lingewaal onmisbaar. We streven naar een groot mogelijke bijdrage van de Regio bij de realisering van gemeentelijke projecten.	2014-2018	Eind 2016 is gestart met de uitvoering van het Regionaal ambitiesdocument 2016-2020, met als speerpunten Agribusiness, recreatie en toerisme en economie en logistiek. Voorzien is in een Regionaal investeringsfonds, een Economic Board en een Regionaal uitvoeringsprogramma dat op 14 oktober 2016 is vastgesteld. Daarin zijn verschillende programmaliijnen benoemd om de regionale ambities te kunnen verzilveren. De Regio werkt daarbij samen met diverse partners, zoals Greenport Gelderland, Logistic Hotspot Rivierenland en het Regionaal Bureau voor Toerisme Rivierenland.	
Ten aanzien van de structuurwijzigingen binnen Regio Rivierenland zullen wij ons blijven inzetten voor een zuivere positionering van colleges en gemeenteraden.	2014-2018	In 2015 heeft het AB van Regio Rivierenland een nieuwe samenwerkingsstructuur ingevoerd die een groot draagvlak heeft bij de deelnemende gemeenten.	
We blijven onze taken, daar waar mogelijk, vanuit het oogpunt van effectiviteit en efficiency in samenwerking met meerdere gemeenten uitvoeren.	2014-2018	We werken op verschillende schaalniveaus met gemeentes en andere verbonden partijen samen. Via de P&C-cyclus doen wij periodiek verslag van eventuele relevante ontwikkelingen. De ontwikkelingen binnen de Regio Rivierenland vormen een vast agendapunt op de raadsagenda.	

Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018
Verbeteren van de informatievoorziening De ingezette lijn van het voor iedereen inzichtelijk en makkelijk toegankelijk maken van informatie zal worden voortgezet. De ontwikkelingen die met betrekking hierop vanuit de Rijksoverheid worden geïnitieerd zullen worden vertaald naar de Lingewaalse maat.	2014-2018	Het verbeteren van de website is een continu proces. Met het oog op de herindeling is informatie over West Betuwe toegevoegd. De communicatie over het fusietraject wordt onderling tussen de drie gemeenten afgestemd. Het gebruik van sociale media zoals Facebook en Twitter is geïntensiveerd.
Burgerparticipatie We zorgen voor een verdere implementatie van burgerparticipatie in de lijn die in de Nota Burgerparticipatie is vastgelegd in al onze processen.	2014-2018	Vanwege andere prioriteiten is de implementatie van de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport vertraagd. Uiteindelijk is er voor gekozen e.e.a. binnen GNL-verband op te pakken. Samenspel met de samenleving is ook een van de vier ambities uit het herindelingsontwerp en is ook leidend geweest bij de opzet van het traject rond het bidboek.
Wij stimuleren burgerinitiatieven en stellen voor elke kern per jaar € 10.000 beschikbaar. Voor de toekenning van dit budget worden criteria opgesteld.	2014-2018	Ook in 2016, 2017 en 2018 is voor diverse initiatieven gebruik gemaakt van het kernenbudget. Zo zijn in die jaren onder meer subsidies verleend aan Dorpshuis De Krakeling, de Stichting Bouwdorp Vuren, de Stichting Jaarmarkt Heukelum, Asperen Actief, Spijk Actief en aan de speeltuin-verenigingen Asperen, Speelboom en De Beerakker. Met behulp van het kernenbudget zijn diverse voorzieningen gerealiseerd zoals een jeu de boulesbaan en een pannakooi in Vuren, een pannaveldje bij VV Heukelum, een vissteiger voor Hengelsportvereniging Herwijnen, een klimmuur voor Jeugdsoos De Halte en een kunstboom in Asperen. Dit is slechts een willekeurige greep uit de verschillende gehonoreerde initiatieven. Het voert te ver om alle projecten hier te noemen. Zie bijlage.
Ontwikkelen van de dienstverlening We meten elke twee jaar de kwaliteit van onze dienstverlening, onder andere via de monitor waarstaatjegemeente.nl. De eerstvolgende meting is in 2015.	2015-2018	Sinds de inwerkingtreding van het vernieuwde Besluit Begroting en Verantwoording worden de gegevens op de genoemde website jaarlijks geactualiseerd. Zij worden ook gebruikt als beleidsindicatoren voor de programmabegroting en de jaarrekening.
Versterken van de communicatie We maken een communicatiebeleidsplan waarin de PR van onze gemeente nadrukkelijke een plaats krijgt.	2014-2015	Met het oog op de bestuurlijke fusie per 1 januari 2019 wordt op het gebied van communicatie intensief samengewerkt tussen de drie gemeenten. De bestuurlijke fusie brengt wel met zich mee dat sommige activiteiten uit het uitvoeringsplan communicatie noodgedwongen op een lager pitje zijn gezet. De raad is daarover bij brief van 10 augustus 2017 geïnformeerd.

Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018	
De gemeente communiceert deze collegeperiode actief via social media en onze website om meer doelgroepen te bereiken, ondermeer met betrekking tot de crisiscommunicatie.	2015-2018	Deze lijn is ook in de tweede helft van de collegeperiode voortgezet.	
Deregulering We digitaliseren het archief. Het bestaande papieren archief wordt vervangen door een digitaal archief. Ook maken we langere bewaartijden mogelijk voor e-depots.	2018	Het archief is grotendeels gedigitaliseerd. Het digitale archief kan het papieren archief echter niet volledig vervangen, gezien de bepalingen van de Archiefwet.	
ICT We versterken de veiligheid van onze ICT voorzieningen.	2014-2018	Het Informatiebeveiligingsplan 2016-2020 is in 2017 door het college vastgesteld. Wij volgen de overheidsbrede aanpak volgens de Baseline Informatiebeveiliging Gemeente (BIG). In 2017 is de Ensi-normatiek geïmplementeerd. Ook zijn in dat jaar voorbereidingen getroffen i.h.k.v. de nieuwe Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) die op 25 mei 2018 in werking is getreden en organisatiebreed is geïmplementeerd.	

Extra activiteiten binnen het programma Bestuur en dienstverlening

Het doel van de activiteit	Gegevens over het gevolgde traject	Stand van zaken medio december 2018	
Toekomstbestendigheid van de lokale omroep vergroten.	De raad heeft in eerste instantie ingestemd met extra middelen voor de doorgifte via glasvezel (voorjaarsnota 2016). Toen in oktober 2017 bleek dat de bestaande omroep zichzelf had opgeheven is ingezet op de realisatie van een grote regionale omroep.	De nieuwe regionale omroep moet eind 2018 gerealiseerd zijn.	
Dag van de Gelderse gemeenten	Hiervoor is budget beschikbaar gesteld bij de Programmabegroting 2016.	In 2016 waren wij gastheer voor deze door de VNG Gelderland georganiseerde dag.	

Financiën

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018 incl.wijz.	Rekening 2018
Baten	377	370	303
Lasten	4.820	6.109	6.443
Saldo	-4.443-	-5.739	-6.140

2. Openbare orde en veiligheid

Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018	
Veiligheid, Vergunningen, Toezicht en handhaving			
Opstellen en aanbieden van jaarlijkse uitvoeringsprogramma's en evaluatie (afgeleide van het meerjarenbeleid)	2015-2018	De jaarlijkse cyclus is voortgezet.	
Bij wijziging of naar aanleiding van zal de gemeenteraad een nieuwe APV worden voorgelegd.	2015-2018	De nieuwe APV is vastgesteld in april 2017 en met ingang van 1 mei 2017 in werking getreden.	
Politie			
Continuering deelname aan het Veiligheidshuis, Buurtbemiddeling, Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), Halt, de overlegstructuren inzake evenementen, jaarwisseling en veiligheid en zorg (IVO en JPN). Dit alles om het huidige veiligheidsgevoel minimaal op dit niveau te houden.	2015-2018	De deelname aan de genoemde gremia en projecten is gedurende de gehele collegeperiode voortgezet.	
Inzicht geven over mogelijke risico's en rampen die onze gemeente kunnen treffen, zodat naar aanleiding hiervan en na onderzoek de inwoners meer zicht en handvatten krijgen over hun eigen rol hierbij (zelfredzaamheid).	2015-2018	De bedoelde bewustwording is nagestreefd via social media. Via dat kanaal zijn onder meer veiligheidstips e.d. van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid gecommuniceerd.	
In het (bestuurlijk) overleg met de politie afstemmen en oplossingsgericht werken aan zorg en veiligheid.	2014-2018	Deze overleggen vinden nog steeds plaats.	
Brandweer			
Het bewaken van een adequate hulpverlenings- en brandweezorg met specifieke aandacht voor de vrijwilligers.	2014-2018	In de raad van februari 2018 is het Brandweezorgplan van de Veiligheidsregio GZ aan de orde geweest, waarin wordt aangegeven hoe de brandweezorg ook na de fusie op een adequaat niveau kan blijven.	

Extra activiteiten binnen het programma

Openbare orde en veiligheid

Het doel van de activiteit	Gegevens over het gevolgde traject	Stand van zaken medio december 2018

Het doel van de activiteit	Gegevens over het gevolgde traject	Stand van zaken medio december 2018
Controle op leeftijdsgrens Drank- en Horecawet	De burgemeester heeft besloten tot de controles naar aanleiding van klachten. Met behulp van mysteryguests wordt gecontroleerd of horecaondernemers het verbod op het schenken van alcoholhoudende drank aan personen onder de 18 jaar naleven.	Geconstateerd is dat verschillende ondernemers niet controleren op leeftijd en alcoholhoudende drank verstrekken aan personen jonger dan 18 jaar. Voordat de situatie goed in beeld gebracht kon worden, heeft het ingehuurde bureau zijn activiteiten helaas beëindigd. Voor Lingewaal als zelfstandige gemeente is deze activiteit hiermee afgerond, maar op de schaal van West Betuwe wordt hier opnieuw aandacht voor gevraagd, omdat het probleem ook speelt in Geldermalsen.

Financiën

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018 incl.wijz.	Rekening 2018
Baten	79	135	166
Lasten	1.269	1.348	1.409
Saldo	-1.190	-1.213	-1.243

3. Verkeer & vervoer en openbare ruimte

Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018	
Beheerplannen			
▪ We actualiseren de bestaande beheerplannen voor de volgende taakvelden: • Gebouwen	2014	In GNL-verband vindt overleg plaats over de harmonisatie van de diverse beheerplannen.	
• Groen	2014	Zie boven.	
• Elementverharding	2014	Zie boven.	
• Asfaltverharding	2014	Zie boven.	
• Riolering	2015	Het opstellen van een regionaal plan bleek meer tijd te vergen dan werd verwacht. Gekoerst wordt nu op een nieuw VGRP op de schaal van West Betuwe. De voorbereidingen liggen op schema.	
• Openbare verlichting	2015	Wordt meegenomen in GNL-traject harmonisatie beheerplannen.	
Centrumplan Vuren			
• Na het gereedkomen van het nieuwbouwplan aan de Dorpstraat gaan we het dorpsplein in Vuren opnieuw inrichten.	2015	Dit project is nog niet afgerond. Door de ontwikkelingen rond OBS "De Vuurvlinder" en locatie "de Kieviet" wordt momenteel een gebiedsvisie opgesteld die een breder gebied beslaat. Ook de inrichting van het dorpsplein krijgt daarin een plaats. De conceptvisie is in september 2017 aan de raad gepresenteerd en is in mei 2018 vastgesteld. Het bestemmingsplan Centrum Vuren is op 11 oktober 2018 door de raad vastgesteld.	
Stadswal Heukelum			
• Het participatieproject van de Stichting Stadswal Heukelum ondersteunen in het terugbrengen van de zuidelijke stadswal aan de Groenewal.	2014 - 2016	In november 2017 moesten de werkzaamheden enige tijd worden stilgelegd, in verband met een discussie over de kosten van het verleggen van kabels. De werkzaamheden zijn inmiddels weer hervat en worden dit jaar afgerond.	

Extra activiteiten binnen het programma

Verkeer & vervoer en openbare ruimte

Het doel van de activiteit	Gegevens over het gevolgde traject	Stand van zaken medio december 2018	
Herstel keerwand bij bordes van het oude gemeentehuis.	In verband met ernstige verzakkingen zijn hiervoor bij de Programmabegroting 2015 middelen beschikbaar gesteld.	De bestaande muur met natuurstenen voorzetmuur is in het voorjaar van 2016 vervangen door een keerwand met nieuw metselwerk.	

Een kwalitatief hoogwaardige uitstraling van het openbaar gebied.	In aanvulling op het reguliere onderhoud zijn bij de Programmabegroting 2016 middelen vrijgegeven voor extra onderhoud aan het fruitbomenareaal. Dat onderhoud is uitgevoerd door de Vereniging voor Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer.	Met ingang van 2016 is dit aanvullende onderhoud een vast onderdeel van de begroting.	
Opknappen Appeldijk te Heukelum	Het budget voor het aanbrengen van een nieuwe asfaltlaag is vrijgegeven bij de Programmabegroting 2017.	De werkzaamheden zijn in het voorjaar van 2018 afgerond.	
Kerktoeren Spijk	Opknappen en restaureren van de kerktoeren in Spijk	De werkzaamheden zijn uitgevoerd	
Aanleg rotonde in N830 (Graaf Reinaldweg) bij Nieuwe Steeg te Herwijnen.	Bij de Programmabegroting 2018 is hiervoor het benodigde budget geraamd. Een deel van de kosten wordt gedragen door de provincie Gelderland.	De provincie heeft inmiddels een aanvang gemaakt met de werkzaamheden.	
Aankoop en herinrichting parkeerterrein bij voormalige Rabobank Asperen	Het budget hiervoor is beschikbaar gesteld bij de Programmabegroting 2018.	Het terrein is aangekocht en ingericht voor de parkeerfunctie. Na de zomer wordt nog beplanting aangebracht.	
Multifunctioneel complex ijsbaan en speeltuin te Asperen.	De middelen hiervoor zijn vrijgegeven bij de Programmabegroting 2018.	Een deel van de speeltuin is reeds aangelegd, voorafgaand aan de ingebruikneming van het terrein als tijdelijke huisvesting voor De Open Poort. De overige werkzaamheden worden afgerond nadat de school dit gebruik heeft beëindigd (april 2019). Het project wordt dus in 2018 niet afgerond, maar wel kort daarna.	
Verbetering verkeersveiligheid Voorstraat en Stadswal te Asperen en Voorstraat en Torenstraat te Heukelum.	In de raadsvergadering van september 2018 is een krediet beschikbaar gesteld voor de herinrichting van de Voorstraat in Asperen. In Heukelum worden op korte termijn 14 parkeerplaatsen aangelegd, ten laste van het reguliere budget voor het onderhoud van wegen. De plannen voor de herbestrating een verdere optimalisatie van het parkeren worden bij het onderhoudsplan van West Betuwe betrokken. Dat geldt ook voor de herbestrating van de stadswal.	De schetsontwerpen zijn klaar en ook besproken met omwonenden en andere belanghebbenden. Uitvoering zal niet meer plaatsvinden in 2018, maar wordt wel zoveel mogelijk bespoedigd. De uitvoering is deels afhankelijk van de uitkomsten van het nog lopende overleg binnen GNL over het onderhoudsplan wegen voor 2019 e.v.	
Realisatie van een vrijliggend fietspad langs de Gragtdijk.	Hiervoor is budget beschikbaar gesteld bij de Programmabegroting 2018.	De werkzaamheden worden nog dit jaar uitgevoerd.	

Financiën

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018 incl.wijz.	Rekening 2018
Baten	197	157	168
Lasten	2.576	2.152	2.513
Saldo	-2.379	-1.995	-2.345

4. Economie en arbeidsparticipatie

Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018
Contacten met bedrijven - Met betrekking tot Economische Zaken wordt een beleidsplan opgesteld waarin onder andere promotie aan de orde komt. - De rol van de Bedrijfscontactfunctionaris wordt versterkt.	2014 2015	In het eerste kwartaal van 2017 is een Plan van aanpak, inclusief een nota "Economie verdient aandacht in Lingewaal" tot stand gekomen. Gelet op de bestuurlijke fusie wordt tijdens de resterende collegeperiode geen economisch beleidsplan meer vastgesteld. Dit wordt een taak voor de nieuwe gemeente West Betuwe. De rekenkamercommissie van Lingewaal verricht momenteel een onderzoek naar de economische potenties van de nieuwe gemeente. De gemeenteraad heeft de notitie "Balanceren tussen waarden" op 8 november voor kennisgeving aangenomen.
Er wordt promotiemateriaal ontwikkeld voor externe presentatie en promotie van de gemeente.	2015	In aanvulling op het in 2014 ontwikkelde materiaal is de website "beleef Lingewaal" ontwikkeld en is een promotiefilm gemaakt, met financiële ondersteuning van de provincie. Ook rond de KLM Open is er het nodige aan promotie gedaan, ter benutting van de economische spin-off. Promotionele activiteiten zijn inmiddels vooral gericht op West Betuwe, bijv. via het West Betuwe magazine, een initiatief van de drie fusiegemeenten gezamenlijk.
Er wordt actief deelgenomen aan de start van nieuwe bedrijven door middel van het project Ik start Smart en de verdere ontwikkeling c.q. groei van bedrijven door participatie in het project Ik groei smart.	2014 - 2018	Beide projecten zijn ook in 2017 en 2018 voortgezet.
We werken vanuit de Regionale Sociale Dienst samen met UWV en Avelingengroep aan een sluitende aanpak van de lokale werkloosheid.	2014 - 2018	Het algemeen bestuur van Avres heeft besloten zich primair te richten op de groep werklozen die snel bemiddelbaar is. Met het project Samen aan de Slag richten we ons op inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. We werken daarbij samen met IVL, Welzijn West Betuwe, Vluchtelingenwerk en Avres.
We maken in contracten met projectontwikkelaars afspraken over de inzet van lokale werkzoekenden.	2014 - 2018	In de aanbestedingsstukken bij de Design & Build-uitvraag is vorig jaar een oproep gedaan om zoveel mogelijk gebruik te maken van lokale werkzoekenden. Er is echter bij de beoordeling niet expliciet op getoetst. Wel is een lokale sloper (Van Roon) ingeschakeld bij sloopwerkzaamheden bij de CBS in Asperen. Verder maakt de aannemer (Van Leeuwen uit Meerkerk) veel gebruik van ZZP-ers in de regio. Door het in de aanbestedingsstukken op te nemen is er duidelijk aandacht voor gevraagd. De reden dat het bij de

Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018
		beoordeling van de inschrijvingen niet zwaar meeweegt, is dat moeilijk valt te controleren of de gegunde partij ook daadwerkelijk lokale werkzoekenden heeft ingeschakeld.
Wie niet kan werken of wie geen werk heeft, bieden we binnen de persoonlijke mogelijkheden geschikte activiteiten.	2014 - 2018	Dit is onderdeel van het project Samen aan de Slag. Dat richt zich niet alleen op bemiddeling naar betaald werk, maar ook naar vrijwilligerswerk en maatschappelijke activering. Getracht wordt zoveel mogelijk maatwerk te leveren dat aansluit bij de persoonlijke mogelijkheden van de betrokkene. Zie ook hierboven en hieronder.
De brede welzijnsorganisatie wordt actief betrokken bij de participatie van inwoners met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt.	2014 - 2018	De resultaten van Samen aan de slag worden gemonitord via de kwartaalrapportages van Welzijn West Betuwe.
Als de subsidie bestrijding Jeugdwerkloosheid van provincie Gelderland wordt toegekend, steken we in op trajecten gericht op toetreding op de arbeidsmarkt waarbij de voorkeur uitgaat naar trajecten binnen de gemeentegrenzen.	2014 - 2018	Het betrof een eenmalige subsidieregeling die niet is voortgezet. De aanpak van jeugdwerkloosheid is nu ingebed in het reguliere beleid van Avres en de gemeente.
De relatie onderwijs / overheid / ondernemers gaan we meer stimuleren door aan te sluiten bij initiatieven die hiertoe door de RSD Gorinchem worden genomen.	2014 - 2018	De financiële ondersteuning van het project School & Bedrijf is inmiddels ingebed in de begroting.

Extra activiteiten binnen het programma Economie en arbeidsparticipatie

Het doel van de activiteit	Gegevens over het gevolgde traject	Stand van zaken medio december 2018
Deelname aan project School & Bedrijf ten behoeve van een betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt.	De structurele middelen voor dit gezamenlijke initiatief van scholen, bedrijven en overheid zijn met ingang van 2017 in de meerjarenbegroting opgenomen.	Het project loopt nog. Bezien moet worden of het straks onder de vlag van West Betuwe wordt voortgezet.

Financiën

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018 incl.wijz.	Rekening 2018
Baten	1.468	1.202	2.020
Lasten	2.932	2.522	3.359
Saldo	-1.464	-1.320	-1.339

5.Onderwijs

Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018	Dec. 2018
Onderwijs			
In samenwerking met het onderwijs, ouders en andere lokale organisaties ontwikkelen we plannen voor samenwerking voor 0-12 jarigen in een brede school-concept.	2014 - 2018	Voor de realisering van brede scholen in Asperen en Heukelum is inmiddels opdracht verstrekt. Voor de brede school in Spijk is eerst een stedenbouwkundig plan en beeldkwaliteitsplan opgesteld, waarop inspraak heeft plaatsgevonden. In oktober 2018 heeft de raad het bestemmingsplan vastgesteld en het benodigde krediet beschikbaar gesteld..	
We maken concrete plannen voor de vorming van brede scholen in Asperen en Heukelum, voor uitvoering in een volgende collegeperiode.	2017	De uitvoeringskredieten voor beide projecten zijn op 22 februari 2018 door de raad beschikbaar gesteld en de opdracht aan de aannemer is verstrekt. Zie verder ook hierboven.	
Er wordt ingezet om de kwaliteit en de diversiteit van het aanbod van de Brede School nog verder te versterken.	2014 - 2018	In de haalbaarheidsstudies is ingezet op een zo breed mogelijk activiteitenaanbod.	
De specifieke subsidies voor schoolbegeleiding en cultuureducatie blijven behouden.	2014 - 2018		
De inzet van de combinatiefunctionarissen (sport, cultuur en jeugd) worden gecontinueerd.	2014 - 2018	De inzet van de combinatiefunctionarissen is voortgezet. Sinds 1 januari 2018 heeft Lingewaal ook een buurtsportcoach.	
Het naschools sport- en cultuuraanbod wordt aangeboden in samenwerking met de buitenschoolse opvang.	2014 - 2018	Deze samenwerking is gecontinueerd.	
De voor- en vroegschoolse educatie wordt lokaal integraal vormgegeven.	2015 - 2018	Het VVE-aanbod is nog steeds beschikbaar. Zie ook hieronder.	
De organisatie van een doorlopende leerlijn van voorschoolse- naar vroegschoolse educatie wordt verder ontwikkeld.	2015 - 2018	In de zomer van 2017 hebben de voor- en vroegschoolse partners, het sociaal team, het consultatiebureau en de gemeente een convenant ondertekend, gericht op de doorlopende leerlijn. In 2018 zijn de afspraken tot uitvoering gebracht en zo nodig bijgeschaafd.	
Passend onderwijs			
We stellen een ontwikkelagenda op voor passend onderwijs in de komende schooljaren.	2014 - 2016	Deze lijn is voortgezet.	
Peuterwerk en Kinderopvang			
Alle Lingewaalse voorschoolse voorzieningen (peuterspeelzalen en kinderdagverblijven) bieden vve-programma's aan en werken aan de hand van de vernieuwde afspraken	2015 - 2018	Deze lijn is voortgezet en inmiddels ook geborgd in het in 2017 ondertekende convenant.	

rondom de omvorming van peuterspeelzaal naar peuteropvang.			

Extra activiteiten programma Onderwijs

Het doel van de activiteit	Gegevens over het gevolgde traject	Wanneer is dit afgerond en is de doelstelling behaald?	Dec. 2018
Taalachterstanden bij kinderen voorkomen door de aanschaf van het programma Logo 3000.	Ontstaan vanuit de onderwijspartners zelf, waarna de gemeenteraad hiervoor in de Programmabegroting 2017 middelen voor heeft gereserveerd.	De onderwijspartners hebben, met behulp van gemeentelijke middelen, het programma Logo 3000 aangeschaft. Aan het einde van groep 2 beschikken de Lingewaalse kinderen over een basiswoordenschat van 3000 woorden.	
Sociaal-emotionele- en taalachterstanden bij kinderen in een vroegtijdig stadium signaleren en bestrijden.	Het college heeft jaarlijks voorzien in voldoende middelen voor VVE-subsidie (via de decentralisatiebudgetten Jeugdzorg).	Met de ondertekening van het VVE-Convenant in september 2017 zijn hierover duidelijke werkafspraken gemaakt tussen Consultatie-bureau, Peuteropvang, Basisschool, Sociaal Team en Gemeente.	
De voorschoolse voorzieningen in staat stellen hun pedagogisch medewerkers te laten voldoen aan de landelijke taaleis 3F.	Er is hiervoor budget vrijgemaakt door de raad via de Programmabegroting 2018.	De subsidies hiervoor zijn aangevraagd en de leidsters zijn/worden getraind.	
Een voorspoedige integratie in het onderwijs realiseren bij Nieuwkomers	Er is een budget van € 12.000 beschikbaar gesteld per onderwijsstichting om de begeleiding van nieuwkomers vorm te geven. Vanaf het begrotingsjaar 2016 zijn hiervoor jaarlijks middelen vrijgemaakt.	De stroom vluchtelingen lijkt op te drogen, maar de middelen blijven nodig.	
Een schoolbrede aanpak op het thema Welbevinden mogelijk maken.	College heeft in zijn vergadering van 3 april 2018 middelen beschikbaar gesteld voor een opstartsubsidie voor schoolbrede programma's op het thema Welbevinden.	De scholen zijn bekend met de subsidiemogelijkheid. Aanvragen nog niet binnen.	
Jaarlijks een themadag organiseren met verschillende thema's als pesten, computergebruik. Hiermee wordt beoogd het belang van schoolgang en leerplicht op een laagdrempelige manier onder de aandacht brengen bij basisschoolleerlingen.	De regionale kwalificatiegelden zijn in overleg tussen leerplichtambtenaar en wethouder aangewend om jaarlijks een themadag te organiseren rondom leerplicht.	Ieder jaar is er een themadag georganiseerd rondom mogelijke oorzaken van spijbelen en verzuim. Denk hierbij aan pesten, computergebruik etc.	

Financiën

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018 incl.wijz.	Rekening 2018
Baten	51	26	92
Lasten	1.224	1.613	1.466
Saldo	-1.173	-1.587	-1.374

6. Sport

Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018	Dec. 2018
Sportverenigingen Wij gaan <u>alle sportverenigingen</u>, gericht op, en actief in Lingewaal consulteren vanuit onze verbindende rol om te bezien welke faciliterende en stimulerende rol wij kunnen vervullen.	2014 - 2015	Met de sportverenigingen vindt periodiek overleg plaats. Op 7 maart 2017 is de raad bijgepraat over de startnotitie sport en bewegen en het proces naar een visie. In 2017 is een inspiratiebijeenkomst georganiseerd voor sportverenigingen. Daarnaast zijn er andere overlegmomenten geweest, gericht op samenwerking en kennisdeling.	
Wij handhaven het succesvolle ondersteuningsprogramma van het bewegingsonderwijs.	2014 - 2018	Het ondersteuningsprogramma is voortgezet. Daarnaast zijn via specifieke projecten extra activiteiten georganiseerd voor de Manifestdoelgroepen, zoals het project Lingewaal Fit, Veilig en Vitaal, dat in 2017 85 deelnemers kende en ook in 2018 is voortgezet. Daarnaast kan ook het project BFit worden genoemd, ter voorkoming van obesitas, alsmede de inzet van de regionale consulent Uniek sporten.	
Wij stimuleren dat sportverenigingen en de scholen de samenwerking verder intensiveren met de combinatiefunctionarissen van Welzijn Lingewaal als verbindende schakel.	2014 - 2018	Deze samenwerking is tot stand gekomen en krijgt een steeds intensiever karakter. Via de combinatiefunctionaris geven lokale sportverenigingen clinics op scholen. Vanaf 2018 is daarnaast een pilot buurtsportcoach van start gegaan voor een periode van twee jaar.	
Sportaccommodaties/velden Het Manifest van Lingewaal noemt sport niet als voorziening waarop de gemeente in eerste instantie aanspreekbaar is. Voor uitbreiding, verplaatsing of aanpassing van voetbalaccommodaties, is de betreffende vereniging of kern leidend bij het vinden van creatieve- en financieel onderbouwde oplossingen. We ondersteunen verenigingen om een juist evenwicht te brengen in kosten en mogelijkheden (bijvoorbeeld met leningen).	2014 - 2018	Verenigingen kunnen bij de gemeente een geldlening van maximaal € 50.000 aanvragen. Jaarlijks is een budget van € 100.000 beschikbaar. Van deze regeling is inmiddels al breed gebruik gemaakt. Leningen zijn verstrekt aan: - IJsvereniging D'n Ouwe Wiel - VV Herovina - VV Heukelum - VV Vuren - Paardrijvereniging Tielerwaard-West - Paardrijvereniging De Waddesteijnruiters - Tennisvereniging De Waalrackets	
In deze collegeperiode komen we tenminste met een oplossingsrichting voor de verouderde gymzaal in Heukelum. De voorkeur gaat uit naar het onderbrengen van deze voorziening in de toekomstige Brede School in Heukelum en zal in deze planvorming worden meegenomen.	2017	De raad heeft in februari 2018 een krediet verstrekt voor de uitvoering van dit project. De opdracht aan de aannemer is verstrekt die het project volgens de planning in januari 2019 oplevert.	
Voor Herwijnen gaan we na of een slimme verbinding tussen de gymzaal en het dorpshuis tot stand kan komen vanuit de wens om tot multifunctionaliteit te komen.	2017	De raad heeft voor dit project in februari 2018 een uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld. Aan de aannemer is opdracht verstrekt voor de realisering.	

Extra activiteiten binnen het programma Sport

Het doel van de activiteit	Gegevens over het gevolgde traject	Wanneer is dit afgerond en is de doelstelling behaald?	Dec. 2018
Sport stimuleren bij ouderen en jongeren: - Het mogelijk maken van een 'side-event' voor kinderen tijdens de KLM Open. - Het mogelijk maken van Golfclinics voor ouderen en voor jongeren.	Het idee voor het 'side-event' is ontstaan tijdens de KLM Open 2017 waar de burgemeester heeft gesproken met de Koninklijke Nederlandse Golf Federatie (NGF). Het plan is afgestemd met het projectteam KLM Open 2018 en met het college. Dat geldt ook voor de golfclinics.	Voor jongeren was er vanuit de NGF ook in 2018 tijdens de KLM Open weer een jeugdprogramma met golfactiviteiten. Lokale scholen worden via de NGF en Welzijn benaderd om zich op te geven. Mogelijk vinden er in oktober nog vervolgactiviteiten voor senioren plaats. Het 'side-event' en de golfclinics is gelijktijdig geëindigd met de laatste editie van het KLM Open in 2018. Hierna worden enthousiaste kinderen door de organisator, het Watersportverbond, 'doorbegeleid' naar lokale watersportverenigingen.	
- Aanpak velden Vuren Herwijnen Heukelum - Renovaties van natuurgras voetbalvelden weer financieel mogelijk maken.	Raadsbesluit 2 juli 2015.	Op basis van een onderhoud/renovatieplan zijn inmiddels vijf velden gerenoveerd.	
Versnelde renovatie van een extra veld van VV Heukelum in verband met nieuwbouw kleedruimte en tribune.	Collegebesluit januari 2017	De vereniging is ondersteund met een lening om de nieuwbouw mogelijk te maken. Het nieuwe complex is inmiddels opgeleverd.	
Exploitatie van niet commerciële buitensportverenigingen ondersteunen. Ter uitwerking hiervan worden de sportverenigingen gecompenseerd voor de OZB.	Raadsbesluit specifieke subsidieregeling d.d. 13 april 2017.	Van de regeling wordt goed gebruik gemaakt. Deze eindigt per 31 december 2018.	
- Vernieuwen van de gymzalen in Herwijnen en Heukelum. - Opknappen van de gymzaal in Vuren.	Diverse collegebesluiten.	De nieuwbouw van de gymzaal in Herwijnen is gestart in juli 2018 en wordt in januari 2019 afgerond. Het opknappen van de gymzaal in Vuren wordt eind 2018/begin 2019 afgerond.	
Organiseren van sport en beweegactiviteiten in de buurt. Ter uitwerking hiervan is de pilot buurtsportcoach in gang gezet.	Raadsbesluit 1 juni 2017	Betreft proefperiode 2018/2019. Met de inzet van een buurtsportcoach wordt de doelgroep verbreed (alle leeftijden) en kan worden ingezet op andere domeinen dan onderwijs, waarop de combinatiefunctionaris sport en onderwijs actief is. Denk aan domeinen als zorg, welzijn en het bedrijfsleven. Met het oog op de veranderende	

Het doel van de activiteit	Gegevens over het gevolgde traject	Wanneer is dit afgerond en is de doelstelling behaald?	Dec. 2018
		bevolkingssamenstelling (vergrijzing) en het langer thuis wonen is het belangrijk om ook preventief in te zetten op de oudere of ouder wordende inwoner. Samen met de relevante partners, zoals het Sociaal Team, de GGD en Welzijn West Betuwe, is een taakomschrijving geformuleerd. Met laatstgenoemde organisatie, waar de buurtsportcoach in dienst is, zijn resultaatafspraken gemaakt.	

Door wijziging van het sportbesluit met ingang van 1-1-2019 is het niet meer mogelijk de Btw op de uitgaven terug te vragen. Anderzijds hoeft de ontvangen Btw niet afgedragen te worden. Per saldo is een nadeel van ongeveer €10.000. Door het ingestelde fonds bij het ministerie kan een deel worden gecompenseerd.

Financiën

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018 incl.wijz.	Rekening 2018
Baten	64	71	66
Lasten	247	406	319
Saldo	-183	-335	-253

7. Kunst, cultuur, recreatie en landschap

Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018	Dec. 2018
Landschap/Nieuwe Hollandse Waterlinie (koppeling sociaal domein/onderwijs) Het beleefbaar maken van de NHW in het hele Lingewaalse landschap.	2014 - 2018	In september 2016 is het Vurensche Polderpad (Klompenpad) opgeleverd. In 2017 vond de oplevering van de Dwaalroute plaats en ook van het wandelrondje rondom fort Vuren. Deze paden zijn gerealiseerd onder de vlag van het project Nieuwe Hollandse Waterlinie. Dat geldt ook voor het project NHW Infographic. De Stichting Landschapsbeheer Gelderland is initiatiefnemer van het project Levend Landschap dat doorloopt in 2018. De Stichting Onze Waal is trekker van een project dat zich richt op het zichtbaar maken van de Mauritslinie en haar wachttorens, forten, schansen en bomen. De twee laatstgenoemde projecten zijn mogelijk gemaakt door een provinciale subsidie. Daarnaast is uitvoering gegeven aan diverse plannen uit het Actieplan Aantrekkelijk Lingewaal.	
Inzetten voor het beheer en behoud door vrijwilligers en scholen.	2015 - 2018	Kansen die zich voordoen worden actief benut. Zo zijn leerlingen van het ROC meerdere malen ingezet, onder meer voor het maken van meubilair en trappen voor het wandelrondje fort Vuren. Bij het onderhoud van groen binnen de NHW worden vrijwilligers betrokken, naast de hieronder genoemde inzet vanuit Avres.	
Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018	Dec. 2018
Onderhoud van groen binnen de NHW door Avelingen Groep.	2014 - 2018	De inzet vanuit Avres bij het beheer en onderhoud van de NHW is om financiële redenen teruggebracht naar twee medewerkers. Camping De Lievalinge en restaurant Oud Vuren werken inmiddels ook met deze doelgroep. Ook bij het onderhoud van fort Vuren worden medewerkers ingezet. De inzet bij gemeentelijke groenwerkzaamheden is gecontinueerd.	
Realiseren van een aanlegsteiger en pontje bij Geofort.	2016	Het was de bedoeling om Geofort via een pontje te verbinden met Kunstfort Asperen en om een aanlegsteiger te realiseren aan de Linge voor rondvaartboten. Beide plannen bleken na overleg met Geldermalsen, het hoogheemraadschap en de betrokken grondeigenaar niet haalbaar. Wel hebben we een aanlegsteiger aan de Waal bij Herwijnen laten opnemen als "meekoppelkans" in het Hoog Water Beschermings Programma.	
Kunst en Cultuur (koppeling met onderwijs) Lokale kunstenaars expositieruimte te	2014 -	Dit is nu ook vastgelegd in de op 14 december 2017 door de raad vastgestelde Kunst, Cultuur en Erfgoednota. Die nota	

bieden in het gemeentehuis.	2018	benoemt ook een aantal andere speerpunten. Voor 2018 is aan Welzijn West Betuwe opdracht gegeven om op kunst gerichte activiteiten te organiseren; een aantal doelstellingen wordt opgepakt in de nieuwe gemeente West Betuwe.	
- Uitvoering drie projecten uit het programma Cultuur en erfgoedpact Rivierenland 2014-2016: 1. Reizen in de Tijd; 2. Rivierenland toont; 3. Verbinden en ontsluiten.	2014 - 2016	Er is nog een vierde programma toegevoegd aan het Cultuur-en erfgoedpact, namelijk het programma "Senioren cultuurparticipatie Rivierenland/ Kunstgoed". Hieraan wordt zowel in 2017 als 2018 deelgenomen, in samenwerking met Welzijn West Betuwe.	
Toerisme en recreatie (koppeling met economie) Economische groei bevorderen door in Regioverband te investeren in recreatie en toerisme.	2014	Via de marketingcampagne "Gelderse Streken" is de regio gepromoot in radio-en tv-spotjes. Dit loopt door in 2018.	
We realiseren minimaal 20 recreatieve voorzieningen zoals picknicktafels en zitbanken.	2018	Wij hebben het aantal niet precies bijgehouden, maar het aantal recreatieve voorzieningen is zeker meer dan 20.	
Bibliotheekwerk We realiseren met maatschappelijke partners voor de manifestdoelgroepen een bibliotheekvoorziening in bestaande voorzieningen en hanteren hierbij een richtbedrag van € 50.000 per jaar.	2015 - 2016	De raad heeft in april 2018 ingestemd met een nieuw convenant, het Convenant uitvoering Bibliotheekwerk 2019-2022. Het basispakket is daarbij verkleind, waardoor de betrokken gemeenten meer mogelijkheden hebben om producten naar vrije keuze al dan niet in te kopen.	
Monumentenzorg en archeologie Enquête onder bewoners van een monument, welke faciliterende rol zij van de gemeente verwachten	2015	Het was de bedoeling deze actie te starten na het opstellen van de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW). Een overzicht van de CHW-elementen is opgesteld, maar besloten is om het beleid in West Betuwe te ontwikkelen. Als gevolg hiervan zijn de bewoners van de monumenten niet benaderd.	

Extra activiteiten binnen het programma Kunst, cultuur, recreatie en landschap

Het doel van de activiteit	Gegevens over het gevolgde traject	Wanneer is dit afgerond en is de doelstelling behaald?	Dec. 2018
Marketing en promotie Nieuwe Hollandse Linie vanuit het Pact van Loevestein.	De provincie Gelderland heeft samen met de provincie Utrecht in totaal € 150.000 vanuit de pacts van Loevestein en Ruigenhoek beschikbaar gesteld voor de promotie en marketing van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie richting de UNESCO Wereld Erfgoed status.	Het project is gestart in februari 2017. Lingewaal maakt deel uit van de werkgroep met o.a. provincie, NHW-gemeenten, Stichting Liniebreed Ondernemen (SLO) en Utrecht Marketing.	

Het doel van de activiteit	Gegevens over het gevolgde traject	Wanneer is dit afgerond en is de doelstelling behaald?	Dec. 2018
Marketing en promotie in Rivierenlandmagazine.	In de Programmabegroting 2018 is budget opgenomen voor promotie van recreatie en toerisme in media zoals het Rivierenlandmagazine.	In het Rivierenlandmagazine van 2018 zijn drie pagina's over de gemeente Lingewaal opgenomen. Daarnaast is een aantal routes uitgelicht in de routeboekjes van Rivierenland. Ook zijn artikelen verschenen in het Riveer-magazine en het VVV magazine van Woudrichem-Gorinchem-Altena. Daarnaast zijn promotieteksten uitgelicht in het Fortenmagazine en voor wat betreft de themaroutes NHW op de website van SLO.	
Realiseren van een toeristische kaart West Betuwe.	In de Programmabegroting 2018 is budget opgenomen voor de ontwikkeling van een recreatieve kaart West Betuwe in samenwerking met Geldermalsen en Neerijnen.	De kaart is gereed. De digitale ontsluiting van de kaart wordt geregeld door het Regionaal Bureau voor Toerisme.	
Nieuwe erfafscheiding voor 't Hogelandsepad Herwijnen.	Het bestuur van de Stichting Peilschaalhuis Herwijnen had aandacht gevraagd voor het slecht onderhouden pad. Bij de Programmabegroting 2018 is geld beschikbaar gesteld voor de nieuwe erfafscheiding.	Het project is in het voorjaar van 2018 afgerond.	
Het Riviereengebied onder de aandacht brengen bij de portefeuillehouder van gedeputeerde staten in relatie tot de nieuw op te stellen provinciale Koersnotitie Toerisme en Recreatie.	Gemeenten Lingewaal, Zaltbommel en Tiel werkten samen aan de inhoud van het werkbezoek van de gedeputeerde. Onder de aandacht zijn gebracht de NHW, dijkversterking, cultuurhistorie, landschap, de doorontwikkeling van wandel- en fietspaden en innovatieve R&T-bedrijven.	Rivierenland staat op de kaart en de provincie neemt een aantal initiatieven vanuit het gebied (o.a. RIF projecten, Skye of Hope en dijkversterking van de Waaldijk) mee in de uitvoeringsstrategie van de Koersnotitie Toerisme en Recreatie.	
De zogenaamde 'meekoppelkansen' t.a.v. de Waaldijk inzichtelijk maken en onderbrengen in het Hoog Water Beschermingsprogramma (HWBP). Deze doelstelling sluit naadloos aan bij het Actieplan Recreatie en Toerisme Lingewaal 2017-2018, dat onder meer tot doel heeft de verbinding met het water (Waal en Linge) te zoeken voor de recreant/toerist.	In 2017 heeft de ANWB i.s.m. de gemeenten Lingewaal, Neerijnen, Tiel, Overbetuwe, WSRL, de Regio en de provincie het rapport Gastrijke Dijken opgesteld, waarin de meekoppelkansen een plaats hebben gekregen. Met een intentieverklaring hebben de deelnemende partijen in september 2017 aangegeven een vervolg op het rapport te ondersteunen. In februari 2018 is vanuit de deelnemers geld beschikbaar gesteld voor de uitrol van het rapport.	Het adviesbureau OKRA gaat de meekoppelkansen concreter benoemen en de kosten inzichtelijk maken aan de hand van een uitvoeringsstrategie. Dit document zal in december 2018 worden opgeleverd. Lingewaal maakt namens GNL deel uit van het kernteam voor het begeleiden van het opstellen van de uitvoeringsstrategie.	

Het doel van de activiteit	Gegevens over het gevolgde traject	Wanneer is dit afgerond en is de doelstelling behaald?	Dec. 2018
Behoud van bomen van betekenis langs de Waal en het zichtbaar maken van de Mauritslinie.	Stichting Onze Waal heeft van Lingewaal cofinanciering ontvangen voor het onderzoek naar de mogelijkheden tot het behoud van betekenisvolle bomen en het inzichtelijk maken van de Mauritslinie (inclusief redouteverbeelding).	De Mauritslinie met haar redoutes is in ons gebied inzichtelijk gemaakt. Het project vond plaats in 2017. In 2018 wordt verder gewerkt aan de meekoppelkansen voor een verbeeldende redoute in de Mauritslinie, bij het veer Herwijnen-Brakel. De redoute kan dienst doen als uitkijkpunt (bankje en infopanel), plaats voor foodtrucks, oplossingen voor verkeersproblemen en wandel/struinpaden door de Uiterwaarden.	
Realiseren van een toeristisch opstappunt bij fort Vuren.	Het doel om bij een van de forten een TOP te realiseren maakte reeds onderdeel uit van het Actieplan recreatie en toerisme Lingewaal 2017-2018.	In samenwerking met fort Vuren, Uiterwaarden, RBT, WSRL en de gemeente Lingewaal is in het voorjaar 2018 de zuil van het Toeristische Opstappunt gerealiseerd bij Fort Vuren. Tevens is het fort een informatiepunt geworden voor toeristen.	
Een kunstuiting voor alle inwoners van Lingewaal.	Het nog resterende budget vanuit de 1% Kunstregeling wordt ingezet voor een kunstuiting voor alle inwoners van Lingewaal. Welzijn West Betuwe geeft hier uitvoering aan in de vorm van een theater voor jong en oud met verhalen van de inwoners van Lingewaal.	Theatermaakster Maaïke Kres werkt een script uit over Waterverhalen genaamd "De Peilschrijver". Dit zal worden opgevoerd in oktober in combinatie met de aanplant van een boom per kern en het neerzetten van een kunstbankje per kern.	
Beleving lokale historie van de Tweede Wereldoorlog	Het idee is ontstaan tijdens besprekingen met de beheerders van Fort Vuren. Het project is ondersteund met een bijdrage vanuit het Kernenbudget. Het museum is in mei 2017 geopend door mr. Pieter van Vollenhoven.	Het WOII en Vliegeniersmuseum heeft een permanent karakter. Tevens is er een speciale route en een app ontwikkeld ter herinnering aan WOII.	

Financiën

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018 incl.wijz.	Rekening 2018
Baten	8		78
Lasten	485	666	5.797
Saldo	-447	-666	-5.719

8. Sociaal domein

Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018	Dec. 2018
Decentralisaties Ook in het sociaal domein is veiligheid een randvoorwaarde in alle schakels van de keten: van preventie tot en met de mogelijkheid om in te grijpen. Op basis van de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugdwet krijgt de gemeente nieuwe taken op het gebied van veiligheid. De volgende ontwikkelingen zijn aanstaande:			
Gemeenten worden op basis van de Wmo verplicht de bestaande meldpunten voor kindermishandeling en huiselijk geweld samen te voegen tot één meldpunt.	2014	Medio 2017 is een verbeterplan geïmplementeerd en zijn bestuurlijke afspraken tussen Veilig Thuis en de deelnemende gemeenten tot stand gebracht.	
Als er sprake is van onveiligheid moeten professionals die snel herkennen, direct bespreekbaar maken en hulp erbij halen. Er is geen ruimte voor handelingsverlegenheid. Als de veiligheid van kinderen niet gewaarborgd kan worden, omdat ouders niet mee willen of kunnen werken, dan schalen de professionals op via drang naar dwang.	2015 - 2018	Dit is de voorgeschreven en gehanteerde werkwijze. Door het georganiseerde overleg Zorg en Veiligheid, liggen er zowel ambtelijk als bestuurlijk korte lijnen tussen afdelingen en van medewerkers naar bestuurders. Tevens zijn er korte lijnen met maatschappelijke partners.	
Ontwikkeling sociale wijkteams Om signalen vroegtijdig op te kunnen pakken willen we toegroeien naar een sociaal team naast het al gestarte gebiedsteam Jeugd.	2014	In 2016 is, op basis van een advies van onderzoeksbureau Includio, een ontwikkeltraject in gang gezet, mede met het oog op de binnen het sociaal domein noodzakelijke transformatie. Dit traject is inmiddels afgerond.	
De functionarissen van het gebiedsteam werken integraal, preventief en proactief volgens de methode een huishouden, een plan een regisseur.	2015 - 2018	De methode één gezin, één plan, één regisseur wordt nog steeds gebruikt. Diverse verbeterpunten zijn geïmplementeerd, voortvloeiend uit het in de kolom hierboven bedoelde advies van Includio. Vanaf 2017 is meer ingezet op preventie, overigens niet alleen door het ST, maar ook door deelname aan diverse projecten van de GGD. Voorbeelden zijn de "Gezonde School-methode", de gezondheidsmakelaar en diverse bewustwordingsacties.	
De toegang naar zorg is op orde: deze is bekend, laagdrempelig en herkenbaar. Functionarissen van het team en een telefoonnummer zijn algemeen bekend en in het bijzonder bij scholen, kinderopvang, huisartsen en andere verwijzers	2015		
Zorg Ontwikkelen van algemene voorzieningen waardoor de druk op individuele voorzieningen afneemt. Bij	2014 - 2018	Vanaf 2018 heeft Welzijn West Betuwe ook een rol als aanjager van kerngerichte initiatieven. Deze versterking van de "nulde lijn" is belangrijk ter voorkoming van een onnodig beroep op dure zorg.	

deze ontwikkeling wordt de brede welzijnorganisatie betrokken.			
Jeugdzorg Alleen als veiligheid in het geding is, een diagnose gesteld moet worden of wanneer een jongere aangewezen is op zwaardere speciale hulp vindt doorverwijzing naar de tweede lijn plaats.	2015 - 2018	Hierboven werd al melding gemaakt van de deelname aan het GGD-project "Gezonde School-methode" en van andere projecten die erop gericht zijn de instroom in dure zorgvoorzieningen te voorkomen.	
Specialistische hulp wordt met de regiogemeenten ingekocht en aangeboden. Dat geldt ook voor gedwongen hulpverlening.	2015 - 2018	In 2018 wordt de zorg opnieuw regionaal aanbesteed. De eerste inschrijfronde is op 1 april van start gegaan. De raad is bij brief van 22 maart 2018 over dit proces geïnformeerd.	
Mensen wonen zo lang mogelijk zelfstandig We werken aan afspraken voor verbetering van toegankelijkheid van woningen voor de kwetsbare doelgroepen via prestatieafspraken met woningbouwcorporatie KleurrijkWonen.	2015 - 2018	Dit nemen we nog steeds mee in de prestatieafspraken met KleurrijkWonen. Bij grootschalige renovatie- en nieuwbouwprojecten kijken we op welke punten we samen op kunnen trekken.	
We faciliteren dat thuis wonen zo lang mogelijk gegarandeerd kan worden voor ouderen en andere doelgroepen (lichte handicap). De regels voor mantelzorg worden verruimd.	2014 - 2018	- Ter uitwerking van de Notitie ouderenbeleid van februari 2018 ontwikkelen we samen met Welzijn West Betuwe een aanpak voor de follow-up van adviezen van vrijwillige woon-/ouderenadviseurs. - Binnen de Verordening duurzaamheidsleningen bestaat een zekere ruimte om voorzieningen i.h.k.v. 'langer thuis wonen' mee te nemen. - Een data-analyse geeft aan dat het aantal ouderen binnen de gemeente fors toeneemt. Dit wordt een belangrijk onderwerp voor West Betuwe.	
We maken het mogelijk dat zorg plaatsvindt op persoonlijke benadering. Er is keuzevrijheid waarbij aandacht is voor de identiteit van de zorgvrager.	2014 - 2018	Dit is ook meegenomen bij de nieuwe aanbesteding die op 1 april 2018 van start is gegaan.	
Lokaal Jeugdbeleid De combinatiefunctionaris Jeugd is de verbinder tussen jeugd en (welzijns) organisaties en de overheid. Zij stimuleert en ondersteunt lokale initiatieven voor en door jongeren.	2015 - 2018	De combinatiefunctionaris werkt sinds enkele jaren bij Welzijn West Betuwe (voorheen Welzijn Lingewaal). Zij voert de in de ambitie omschreven taken uit.	
Woonservicezone Asperen We zetten de ontwikkeling van de Woonservicezone in Asperen door. In het Manifest van Lingewaal is opgenomen dat de gemeente zorgt voor basisvoorzieningen. Het gebied rond de Van Langerakstraat, waarin alle basisvoorzieningen van Asperen zich bevinden, ondergaat de komende jaren een		In december 2016 heeft de raad een krediet verstrekt voor de aanpassing van het dorpshuis binnen de zone. In juni 2017 heeft de raad het definitieve ontwerp goedgekeurd dat in 2018 is gerealiseerd. KleurrijkWonen is gestart met de vervanging van het seniorencomplex	

metamorfose naar een toekomstbestendige woonservicezone. Het dorps huis en de supermarkt zijn twee van de basisvoorzieningen die zich in deze zone bevinden.		“Buiten de Poort” door nieuwbouw. Tijdens de bouw wordt ook de openbare ruimte aangepast, alsmede de riolering. Het restant van het complex wordt gesloopt in januari 2019 en het complex zal gereed zijn zomer 2020.	
Brede welzijnsorganisatie Om op een efficiënte en effectieve wijze invulling te geven aan de uitvoering van ons welzijnsbeleid hebben we in 2012 een meervoudige aanbestedingsprocedure doorlopen. De uitkomst van deze procedure is dat we de uitvoering van: - de ondersteuning van vrijwilligers(werk); - de ondersteuning van mantelzorgers; - de ondersteuning van mensen in een kwetsbare positie; - het jeugd- en jongerenwerk (combinatiefunctie: sport, jeugd en cultuur) per 1 augustus 2012 hebben ondergebracht bij de brede welzijnsorganisatie, Welzijn Geldermalsen (in Lingewaal handelend onder de naam Welzijn Lingewaal). Met ingang van 1 januari 2014 is onze gemeentelijke opdracht voor het ouderenwelzijnswerk door de SWOL overgedragen aan Welzijn Lingewaal waardoor deze nu een totaalpakket aan de welzijnsdiensten kan bieden.		Op dit moment hebben we nog steeds een overeenkomst met Welzijn West Betuwe (voorheen Welzijn Lingewaal) voor genoemde taken. Sinds 2017 hebben we bij Welzijn de regierol voor maatschappelijke begeleiding van statushouders (vluchtelingen met een verblijfsvergunning) beled. In de uitvoering werken zij samen met VluchtelingenWerk.	
Basismobiliteit Om tijdig te kunnen anticiperen op bezuinigingen en decentralisatie van vervoertaken naar gemeenten worden mogelijkheden om te komen tot een efficiëntere invulling van het vervoeraanbod onderzocht.		De financiële bijdrage van de provincie aan basismobiliteit stopt naar verwachting in 2020. Om basismobiliteit te waarborgen werken we toe naar een efficiënte organisatie van vervoer door verschillende vervoersstromen te combineren. Bijvoorbeeld door een combinatie van leerlingenvervoer met vervoer naar dagbesteding.	
• Binnen regio Rivierenland participeren in het regionale proces.	2014 - 2015	Het nieuwe systeem van basismobiliteit is operationeel. Inwoners met een Wmo-pasje kunnen tegen een gereduceerd tarief gebruik maken van deze vervoersfaciliteit. Er is een voorstel in voorbereiding dat erop gericht is het leerlingenvervoer en andere doelgroepen (o.a. dagbesteding) in het stelsel van basismobiliteit te integreren. Bundeling van verkeersstromen vergroot de efficiency en beperkt de kosten. De huidige overeenkomsten hebben een looptijd tot eind 2019.	

Extra activiteiten binnen het programma Sociaal domein

Het doel van de activiteit	Gegevens over het gevolgde traject	Wanneer is dit afgerond en is de doelstelling behaald?	Dec. 2018
Geestelijke gezondheidszorg op basisniveau in de huisartsenpraktijken versterken door de inzet van een praktijkondersteuner.	Collegebesluit van september 2015, tevens opgenomen in de Programmabegroting 2016	Het streven is om de praktijken alle vier aan te sluiten. Dat is op Asperen na gelukt.	
Instellen declaratiefonds voor het vergoeden van de huur van dorpshuizen voor sociale ontmoetingsinitiatieven.	Collegebesluit 21 november 2017, tevens opgenomen in de Programmabegroting 2017.	Dit is een tijdelijke maatregel geldend voor de jaren 2017 en 2018. Elke kern maakt hiervan gebruik.	
• Aanjagen transformatie • Versterken sociale structuren en informele ondersteuning	Collegebesluit september 2017. De raad is per brief van 18 oktober 2017 geïnformeerd. Er is een budget van € 10.000 beschikbaar waarmee de coördinator van het Sociaal Team uitgaven kan doen in gevallen waarin een andere regeling niet voorziet. Tevens is er in 2017 in 2018 een budget van € 25.000 beschikbaar voor initiatieven die gericht zijn op versterking van de sociale structuren en/of de informele ondersteuning.	Deze maatregel houdt op met het ophouden van het bestaan van Lingewaal. Voor West Betuwe wordt bekeken hoe we transformatie willen aanjagen en ondersteunen.	
Uitvoering van de maatschappelijke begeleiding vergunninghouders zo organiseren dat zij integreren en participeren in de (lokale) samenleving én deze begeleiding vormgeven vanuit de nieuwe manier van werken: proactief, dichtbij organiseren en in samenhang.	Collegebesluit van maart 2017. Bij collegebesluit van februari 2018 is besloten de pilot voort te zetten tot eind 2018, waarbij ook oog is voor statushouders die niet tot de doelgroep behoren. Het project wordt uitgevoerd in samenwerking met Welzijn West Betuwe en Vluchtelingenwerk. De gemeente faciliteert en ondersteunt.	In het kader van de bestuurlijke fusie heeft de GNL-werkgroep Werk en Inkomen een voorstel voor de stuurgroep opgesteld om de in Lingewaal (en Geldermalsen) gehanteerde werkwijze voort te zetten in West Betuwe.	

Financiën

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018 incl.wijz.	Rekening 2018
Baten	115	103	78
Lasten	4.972	5.013	5.797
Saldo	-4.857	-4.910	-5.719

9. Milieu

Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018	Dec. 2018
Milieubeleid ontwikkelen en actueel houden We maken een nieuwe kadernota Milieu.	2014	Uitvoering kadernota ligt op schema. Het project actualisatie natuurwaardenkaart is gestart in 2017 en loopt door in 2018. In 2017 is vanuit NME onder meer een workshop Ecoschools voor schooldirecteuren gehouden en een bijeenkomst "groene schoolpleinen".	
Milieuhandhaving Op het gebied van afvalbeheer en energiebesparing zijn in het Activiteitenbesluit voorschriften opgenomen. Deze zijn geldig voor type A en B bedrijven. Bij type C bedrijven worden deze voorschriften opgenomen in de vergunning. Milieuhandhaving wordt uitgevoerd door de ODR.	2014 - 2018	Bij de jaarlijkse evaluatie is steeds verslag gedaan van de activiteiten op het gebied van milieuhandhaving.	
Duurzame energie in de gemeente en in de eigen organisatie We verankeren duurzaamheid nadrukkelijker in alle aspecten van de gemeentelijkecommun bedrijfsvoering.	2014 - 2018	- Duurzaamheid neemt een prominente plaats in binnen het afwegingskader bij verschillende besluiten. - Lingewaal is toegetreden tot het Gelders Energieakkoord. - De raad heeft in september 2017 de beleidsnota "Lingewaal energieneutraal in 2030" vastgesteld. Volgens het herindelingsadvies geldt die doelstelling straks ook voor West Betuwe. - Met zonnepanelen op het dak van het gemeentehuis voorzien we voor 20% in onze energiebehoefte. - Daarnaast zijn diverse andere duurzaamheidsmaatregelen getroffen.	
Duurzaam energiegebruik stimuleren bij burgers We gaan samenwerken met de woningbouwcorporatie om bestaande huurwoningen energiezuiniger te maken.	2014 - 2018	- Duurzaamheid is een van de thema's in de door woningcorporaties gehanteerde Vernieuwingsagenda. Op de lange termijn (uiterlijk 2050) zorgen de corporaties ervoor dat hun woningen CO2-neutraal zijn. Vooruitlopend hierop moeten ze in 2020 op sectorniveau gemiddeld energielabel B scoren. - Bij de jaarlijkse prestatieafspraken is duurzaamheid een terugkerend agendapunt. De raad heeft op 25 januari 2018 een verordening vastgesteld die het mogelijk maakt laagrentende leningen te verstrekken voor duurzaamheidsmaatregelen aan de woning.	

Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018	Dec. 2018
Lingewaal heeft een concessie getekend voor het plaatsen van oplaadpalen voor elektrische auto's.	2014 - 2018	De provinciale concessie openbaar laden start in 2018 en Lingewaal neemt daaraan deel. Naast oplaadpalen zijn ook andere projecten op het gebied van duurzaamheid gerealiseerd, zoals: - Beleidsvisie duurzaamheid - energiescan dorpshuizen; - subsidie energieprestatie woningen; - duurzaamheidslening (per 2018) - stimuleringsregelingen voor compostbakken en regentonnen - collectieve inkoop zonnepanelen via energieloket (samen met Coöperatie Lingewaard) - deelname aan het duurzaamheidsproject van de Regio Rivierenland, gericht op lokale en duurzame energieopwekking.	
Afval Lingewaal gaat deelnemen aan het project Schone Waal waarbij het zwerfafval in de Uiterwaarden van de Waal schoongemaakt en schoon gehouden gaat worden.	2015	Ook in 2018 aan deelgenomen.	

Financiën

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018 incl.wijz.	Rekening 2018
Baten	2.227	2.439	2.393
Lasten	2.452	2.780	2.710
Saldo	-225	-341	-317

10. Ruimte en wonen

Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018	Dec. 2018
Volkshuisvesting De gemeente beschikt over een recent woningbehoefteonderzoek en een woningbouwprogramma. De gemeenteraad heeft vastgesteld dat 30% van de nieuwe woningen in de sociale woningbouw gerealiseerd moet worden. Onze gemeente heeft in de regio vooral een lokale taakstelling op woninggebied. Deze taak tot 2030 laat zien dat er een kentering zal optreden in de behoefte aan het soort woningen, zoals woningen voor ouderen.		Het woningbouwprogramma wordt jaarlijks herijkt. Tot 2025 liggen we voor wat betreft de woningbouw op schema.	
Ruimtelijke Ordening • Provinciale omgevingsvisie en – verordening. Vaststelling van de provinciale omgevingsvisie door provinciale staten is voorzien op 9 juli 2014. Momenteel is de provincie bezig met het verwerken van de zienswijze die zijn ingediend tijdens de ter inzage leggen. Daarna volgt vaststelling van de provinciale ruimtelijke verordening. Gepland hiervoor is oktober 2014. Er is geen mogelijkheid meer om zienswijzen in te brengen. De consequenties voortvloeiende uit de visie en de verordening worden verwerkt in onze bestemmingsplannen. Vooruitlopende hierop is op initiatief van onze gemeente reeds gestart met de voorbereidingen van een nieuwe bestemmingsplan voor gebied c.q. in de invloedssfeer van de Nieuwe Hollandse Waterlinie met het doel meer ruimte voor met name de agrariërs te bewerkstelligen. Bestemmingsplannen In deze periode actualiseren we de bestemmingsplannen overeenkomstig de hiervoor in de wet voorgeschreven termijnen dat een bestemmingsplan binnen 10 jaar wordt herzien. Wij gaan hierbij uit van dezelfde wijze als tot dusver is gehanteerd. Dit houdt in actuele bestemmingsplannen voor de vijf kernen, een bestemmingsplan voor de		Sinds de tussenrapportage zijn diverse bestemmingsplannen c.q. beheersverordeningen tot stand gekomen: - het bestemmingsplan CPO Spijkse Kweldijk is vastgesteld op 8 september 2016. Binnenkort worden 7 woningen opgeleverd - het Uitwerkingsplan Herwijnen-Oost is vastgesteld op 20 december 2016. Inmiddels zijn 23 woningen opgeleverd. - de Beheersverordening Kern Asperen is vastgesteld op 13 april 2017. Inmiddels 25 woningen gerealiseerd - het bestemmingsplan Spijkse Steeg 2a is vastgesteld op 13 april 2017. Uitbreiding Marinelife inmiddels gerealiseerd - het bestemmingsplan Sluimerskamp 2 Herwijnen is vastgesteld op 13 april 2017. De voorbereiding voor de bouw van ong. 9 woningen gestart. - het wijzigingsplan Katerdam 2 is vastgesteld . - Het bestemmingsplan MFA Heukelum is vastgesteld op 25 april 2017t bestemmingsplan Spijkse Steeg 14 is vastgesteld op 22 februari 2018. Herbouw 1 woning - het bestemmingsplan Woningbouw aan de Achterweg-Vervoornlaan Herwijnen is vastgesteld op 13 september 2018 om 6 woningen te realiseren - 12 CPO woningen Asperen opgeleverd in 2018	

Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018	Dec. 2018
bedrijventerreinen en een bestemmingsplan voor het buitengebied.		- Extramurale voorziening Avondlicht Herwijnen in aanbouw voor 24 eenheden - 13 sociale huurwoningen in de Notendreef in Asperen gerealiseerd - Appartementen complex Vuren. Gerealiseerd 22 woningen - 1^e gedeelte Buiten de Poort 12 grondgebonden seniorenwoningen - Hoge Land 3. 12 appartementen en 25 woningen - Leijenburg. 55 appartementen - Herwijnen-Oost 15 woningen en 8 overige Voorts zijn diverse plannen in voorbereiding: - Structuurvisie Lingebos e.o.is vastgesteld op 11 oktober 2018. - het bestemmingsplan De Schildkamp (ontwerp) - het bestemmingsplan Achterweg tussen 55 en 57 in de raad van 11 oktober 2018 voor de bouw van 1 woning - het bestemmingsplan Broekgraaf 1 te Herwijnen in de raad van 11 oktober 2018. De raad heeft niet ingestemd - Oude Rabobank Vuren. Raad 11 oktober 2018. Mogelijke bouw 3 woningen - Nieuwe Steeg Herwijnen (voorontwerp) Locatie Kleurrijk Wonen voor sociale woningbouw van ong. 24 woningen - Twee woonwagendplaatsen Herwijnen (voorontwerp) - Raad 11 oktober 2018 woningbouw Spijk voor maximaal 14 woningen	
Ontwikkelingen die door middel van partiële herzieningen hebben plaatsgevonden worden opgenomen in de nieuwe plannen. Zo zullen bv het Bestemmingsplan Golfbaan "The Dutch" Spijk en het bestemmingsplan Fort Vuren worden opgenomen in het in de toekomstige herziening van het bestemmingsplan Buitengebied. In het te actualiseren bestemmingsplan voor de kern Asperen wordt b.v. verwerkt de partiële herziening voor de ontwikkeling van het Strijcon terrein en Voorstraat 53, evenals het centrumplan Vuren deel gaat uitmaken van het nieuwe bestemmingsplan voor de kern Vuren.	2014-2018		
• Uitbreiding Zeiving noord west	2015	Project wordt gerealiseerd door derden. Verhaal van gemeentelijke kosten vindt plaats door een anterieure overeenkomst.	

Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018	Dec. 2018
In 2017 wordt (verder) opgepakt • Ontwikkeling voormalig steenfabrieksterrein Heuff Vuren	2017	Het oorspronkelijke plan bleek niet haalbaar. Er worden nu verschillende varianten uitgewerkt, waarbij de ontwikkeling van het Heuffterrein wordt gecombineerd met de dijkversterking die nodig is in het kader van het Hoog Water Beschermings Programma. Het Heuffterrein in het recent vastgesteld v.k.a. (Voorkeurs Alternatief) van Gowa.	
Kwaliteitscriteria Bouwtaken Voor een goede uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zijn er door het VNG, IPO en het Rijk landelijke kwaliteitscriteria ontwikkeld. Deze zijn gekoppeld aan de invoering van de Omgevingswet. Duidelijk is dat een gemeente met een omvang als Lingewaal deze taken niet meer zelfstandig mag/kan uitvoeren. De noodzaak van samenwerken of onderbrengen van deze taken bij een uitvoeringsorganisatie is dus aanwezig.		De raad heeft op 14 april 2016 de Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) vastgesteld. In het kader van de bestuurlijke fusie heeft het West Betuwe Beraad ervoor gekozen zoveel mogelijk taken door de gemeente zelf te laten uitvoeren.	
Grondlocaties / gebouwen • We herontwikkelen de grondlocatie na realisering van de brede school Herwijnen.	2018	Herontwikkeling bleek problematisch, onder meer in verband met een spuitzone van de nabijgelegen boomgaard. Om deze reden is er bij de vaststelling van het woningbouwprogramma voor gekozen om deze locatie vooralsnog niet opnieuw te ontwikkelen. De openbare school is inmiddels wel gesloopt. In de raad van 15 december 2016 is het afwegingskader voor ruimtelijke projecten vastgesteld. Principe-aanvragen voor woningbouw worden twee keer per jaar getoetst aan de hand van de in het afwegingskader benoemde objectieve criteria.	
• We maken woningbouw in de kern Spijk mogelijk.	2017	Gezien de bestuurlijke fusie worden de potentiële woningbouwlocaties op de schaal van de nieuwe gemeente West Betuwe bekeken. In september 2018 zijn "kernenfoto's" beschikbaar gekomen die meer inzicht geven in de (on)mogelijkheden. De rapportage is gepresenteerd aan het WBB en vormt de basis voor de verdere uitwerking in 2019. Wel is in deze collegeperiode het project CPO Spijk tot stand gekomen.	
• Verkopen van gemeentelijke eigendommen (gebouwen/gronden) met eventuele sale-lease-back constructie.		De raming ging er vanuit dat in 2017 een bedrag van € 85.000 aan opbrengsten zou worden ontvangen. De daadwerkelijke opbrengsten hebben € 53.000 bedragen. Ook voor 2018 is een bedrag van € 85.000 geraamd, waarvan momenteel € 31.000 is gerealiseerd. Naar verwachting lukt het niet meer om de doelstelling in 2018 alsnog te halen.	

Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018	Dec. 2018
WaalWeeldeWest	2017	Inmiddels is gebleken dat de plannen niet autonoom kunnen worden ontwikkeld, maar moeten worden ingepast in het Hoogwater Beschermings Programma. Om deze reden is het bestemmingsplan ook nog niet aangepast.	

Extra activiteiten binnen het programma Ruimte en Wonen

Het doel van de activiteit	Gegevens over het gevolgde traject	Wanneer is dit afgerond en is de doelstelling behaald?	Dec. 2018
Reconstructie woonwagenlocatie Asperen.	Hiervoor zijn bij de Programmabegroting 2018 middelen beschikbaar gesteld.	De verzakking van enkele standplaatsen en bergingen wordt in 2018 ongedaan gemaakt. Tevens worden werkzaamheden verricht in verband met achterstallig onderhoud.	
De ontwikkeling van een reclamebeleid ter bescherming van het uiterlijk aanzien van de gemeente	Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2017 zijn middelen vrijgegeven voor een inhaalslag in het kader van de handhaving van het nieuwe reclamebeleid.	De Nota reclamebeleid Lingewaal 2016 is in december 2015 door de raad vastgesteld. De inhaalslag loopt nog en wordt volgens de planning eind 2019 voltooid.	
Zicht krijgen op de ontwikkelingsmogelijkheden van het Lingebos e.o.	Het ontwerp van de structuurvisie Lingebos e.o. heeft inmiddels ter inzage gelegen.	Besluitvorming heeft plaatsgevonden in raad van 8 november 2018	

Financiën

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018 incl.wijz.	Rekening 2018
Baten	1.533	2.168	3.750
Lasten	1.714	2.879	3.617
Saldo	-181	-711	133

11. Uitkomen met onze inkomsten

Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018	Dec. 2018
Een gezonde financiële positie			
Onze weerstands- en reservepositie is gezond, dat wil zeggen dat 90% van onze risico's zijn afgedekt.	2014 - 2018	Uit de paragraaf weerstandsvermogen van de verschillende programmabegrotingen uit de collegeperiode blijkt dat onze reservepositie steeds aan het uitgangspunt van 90% risicodekking heeft voldaan. Deze conclusie is nog eens bevestigd met het onderzoek dat Deloitte heeft gedaan voor het herindelingsontwerp. Specifiek voor het risicomangement binnen het sociaal domein hebben we een egalisatiefonds ingesteld, met het doel om uitschieters naar boven of naar beneden gelijkmatig in de begroting te verwerken. Het fonds wordt zorgvuldig gemonitord.	
We stellen ons ten doel kostendekkend te werken	idem	Tijdens de gehele collegeperiode is maximale kostendekkendheid nagestreefd en is er gelijktijdig voor gewaakt dat de norm van maximale kostendekkendheid niet wordt overschreden. In 2018 is door een extern bureau vastgesteld dat het totale kostendekkendheidspercentage van de Legesverordening precies uitkomt op 100%. Ook voor wat betreft de lijkbezorgingsrechten hebben we steeds nauwlettend toegezien op maximale kostendekkendheid.	
Beheersen van de uitgaven			
We werken met een sluitende begroting; inkomsten en uitgaven zijn in evenwicht.	2014 - 2018	Tijdens de gehele collegeperiode heeft het college steeds een sluitende begroting aan de raad voorgelegd.	
Naast de voor de gemeenteraad beschikbare post onvoorzien krijgt het college de beschikking over een post onvoorzien van € 50.000 per jaar voor uitgaven die onoverkomelijk, onvoorzien en ongepland zijn.	Idem	Er is geen post onvoorzien voor het college. Bij de behandeling van de programmabegroting 2016 is deze omissie reeds met de raad besproken. Alleen voor de raad is een bedrag van € 50.000 in de begroting opgenomen.	
De organisatie wordt gestimuleerd om met kostenbesparingen te komen binnen de eigen werkzaamheden.	Idem	Dit is een continu proces binnen de gemeentelijke organisatie. Regelgeving omtrent budgetbeheer, inkoop en aanbesteding e.d. is erop gericht om kostenefficiency daarnaast nog extra te stimuleren.	
Beheersen van de inkomsten			
We hanteren marktconforme grondprijzen.	2014 - 2018	Tijdens de gehele collegeperiode hebben we marktconforme grondprijzen gehanteerd, zowel voor snippergroen als voor de grondprijzen in de grondexploitaties.	
Ter afdekking van het renterisico beoordelen we of consolidatie van leningen de komende 10 jaren	Idem	In het kader van het treasurybeleid gaan we periodiek na of het wenselijk is om korte financieringsmiddelen om te zetten in langlopende financiering (consolidatie). Ook zien we toe op een evenwichtige spreiding van de looptijden in de leningenportefeuille. We monitoren dit via de P&C-cyclus. Het in 2015 vastgestelde Plan van Aanpak voor de planning en control is hierbij de leidraad.	

Wat willen we?	Jaar	Stand van zaken medio december 2018	Dec. 2018
verstandig is.			
Genereren van extra inkomsten			
We hanteren marktconforme prijzen voor verhuur van gronden en opstallen.	2014 - 2018	Dit uitgangspunt is consequent gehanteerd voor commercieel vastgoed. In oktober 2014 heeft de raad overeenkomstig de Wet Markt en Overheid het gebruik van maatschappelijk vastgoed en de exploitatie van sportaccommodaties aangewezen als activiteiten die plaatsvinden in het algemeen belang. Het uitgangspunt van integrale kostprijsberekening is hierop niet van toepassing.	
Verkoop van resterend snippergroen.	Idem	De verkoop van snippergroen is in de collegeperiode gefaseerd uitgevoerd op grond van het daartoe vastgestelde plan voor de jaren 2014-2018	
De verkoop van gemeentelijke eigendommen wordt gecontinueerd (nieuw plan 2014 - 2018).	Idem	Op basis van een nieuw verkoopplan is vanaf 2015 een jaarlijkse opbrengst geraamd van € 125.000. Voor wat betreft de totale opbrengst van € 500.000 was per november 2018 een bedrag van € 446.000 gerealiseerd. Naar verwachting lukt het niet meer de doelstelling alsnog te halen.	
Belastingen			
We onderzoeken actief de mogelijkheden tot het heffen van belasting op kabels en leidingen	2014	Op 26 juni 2014 heeft de gemeenteraad besloten om over te gaan tot het heffen van precariobelasting op kabels en leidingen. Vervolgens is met ingang van het belastingjaar 2014 uitvoering gegeven aan deze heffing. Ingevolge overgangsrecht vervalt de mogelijkheid tot het heffen van deze belasting met ingang van het belastingjaar 2022.	
De ozb wordt, naast de inflatie van 2% per jaar, maximaal 0,5% per jaar verhoogd.	2014 - 2018	Hieraan is uitvoering gegeven, met dien verstande dat in fusieverband is afgesproken dat de inflatiecorrectie in 2018 achterwege blijft. Voor de jaren 2019 t/m 2021 is in de meerjarenbegroting gerekend met een tijdelijke extra verhoging met 6%, ter dekking van de investeringen uit de Uitvoeringsagenda Manifest 2015-2020.	
Inkoop- en aanbesteding			
Beleid wordt geactualiseerd.	2015	Het inkoop- en aanbestedingsbeleid is periodiek geëvalueerd en geactualiseerd, voor het laatst in het voorjaar van 2018.	
Controle en doelstellingen worden geïmplementeerd	2015	Het functioneren van het inkoop- en aanbestedingsbeleid (onder meer proces, procedures, werkwijzen en administratieve organisatie) wordt gevolgd aan de hand van overeenkomsten, rechtmatigheidsonderzoeken, budgetbewaking, evaluaties van inkopen en aanbestedingen. De managementinformatie stelt de verantwoordelijken in staat om correctieve maatregelen te nemen.	
Jaarlijks inkoopdoelstellingen formuleren en bewaken	2016 - 2018	Hieraan is uitvoering gegeven.	
Planning en control			
Plan van aanpak voor het verbeteren van de planning en control	2014	Het plan is in 2015 tot stand gekomen en vervolgens is daar uitvoering aan gegeven.	
Implementeren en invoeren van de nieuwe P&C-methodieken	2015 - 2018	Hieraan is uitvoering gegeven.	

Financiën

Bedragen x € 1.000	Rekening 2017	Begroting 2018 incl.wijz.	Rekening 2018
Baten	17.321	20.015	21.187
Lasten	779	1.198	2.039
Saldo	16.542	18.817	19.148

Financiële analyse programma's

Algemeen

Op grond van artikel 28 van de BBV (waarin de boekhoudvoorschriften zijn opgenomen) moet in de toelichting op het jaarverslag een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de rekening worden gemaakt. In de financiële voor- en najaarsnota is al op de aanwezige of verwachte verschillen ingegaan. Aanpassingen in de loop van het jaar zijn aan de primaire begroting toegevoegd. Ook zijn in deze toelichting ingevolge lid 3 van genoemd artikel de incidentele lasten en baten meegenomen. In de financiële verordening artikel 212 is voor wat betreft de voor- en najaarsnota bepaald dat verschillen van meer dan € 25.000 worden toegelicht. In aansluiting hierop wordt voor de toelichting op de verschillende programma's dezelfde gedragslijn aangehouden.

	Samenvattende verklaring van de verschillen tussen de begrotings- en rekeningcijfers per programma	Voordeel	Nadeel
1	Bestuur en dienstverlening		401.021
2	Openbare orde en Veiligheid		28.951
3	Verkeer & vervoer en openbare ruimte		350.097
4	Economie en arbeidsparticipatie		18.942
5	Onderwijs	213.089	
6	Sport	81.750	
7	Kunst, cultuur, recreatie en landschap	114.354	
8	Sociaal domein		808.807
9	Milieu	24.369	
10	Ruimte en wonen	843.897	
11	Uitkomen met onze inkomsten	1.357.357	
		2.634.816	1.607.818
	Voordelig saldo 2018	1.026.998	

Reserveringen

Ook al heeft een toevoeging of een onttrekking aan een reserve betrekking op één van de programma's 1 tot en met 10, de mutatie vindt volgens het BBV plaats op programma 11.

Programma 1 Bestuur en dienstverlening

Het nadelige saldo op dit programma bedraagt € 401.000. De specificatie hiervan volgt hieronder.

		Voordeel	Nadeel
1	Bedrijfsvoering en organisatie		142.000
2	Raad, college en griffie		149.000
3	Automatisering		135.000
4	Manifest	25.000	
4	Saldo overige posten		
	Totaal (nadeel)	25.000	426.000

Kosten van inhuur / gewijzigde voorschriften BBV.

In 2018 zijn er vacatures ontstaan door het vertrek van enkele medewerkers. Om toch te kunnen voldoen aan de wettelijke taken en om de continuïteit van de (lopende) werkzaamheden te waarborgen is extern ingehuurd.

Het definitieve Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV met de wijzigingen voortvloeiende uit het traject Vernieuwing BBV en uit de invoering van de Vennootschapsbelasting is op 17 maart 2016 geplaatst in het Staatsblad (nr 2016, 101).

Één van de wijzigingen ziet toe op een beter inzicht in de overhead. Tot en met het boekjaar 2016 werden de overheadkosten die ten behoeve van de gehele organisatie werden gemaakt verantwoord

op kostenplaatsen. Deze kosten werden vervolgens via verdeelsleutels toegerekend aan de programma's.

In de programma's hoeven dan alleen de kosten te worden opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces, waardoor het niet langer nodig is om op een complexe wijze de overheadkosten aan programma's toe te rekenen. Hierdoor wordt meer inzicht gegeven in de omvang van de kosten van het primaire proces in het algemeen en de overhead in het bijzonder, wat kan leiden tot een betere beheersing van deze kosten. In de begroting 2018 is deze vertaalslag nog onvoldoende gemaakt, wat betekent dat er tussen de programma's aanzienlijke verschuivingen kunnen zijn met de toerekening van interne uren. Het zal duidelijk zijn dat het voor het totaal van de rekening geen gevolgen heeft. De toerekening van uren waar sprake is van kostendekkendheid heeft wel plaatsgevonden.

Verder is wegens ambtelijke inzet € 50.000 minder toegerekend aan investeringen. Bij het opstellen van de begroting is er van uit gegaan dat € 144.000 kon worden toegerekend, maar door een beperkt aantal investeringen bleek dit niet haalbaar en kon slechts € 94.000 worden toegerekend.

Voor de uitvoering van het manifest is een reserve aanwezig. In 2018 is daarvoor € 122.000 geraamd. De werkelijke kosten in 2018 bedroegen € 97.000 zodat programma 1 wat betreft dit onderdeel een voordeel te zien geeft van € 25.000.

Programma 2 Openbare orde en Veiligheid

Het nadeel op dit programma is € 28.900.

		Voordeel	Nadeel
1	Veiligheidsregio		36.000
2	Overige posten	7.100	
	Saldo (nadeel)	7.100	36.000

De bijdrage aan de Veiligheidsregio is hoger dan in de begroting geraamd. Een en ander volgens het besluit van de regio van 28 juni 2018. De overschrijding betreft herverdeelmethoediek voor de kazerne in Culemborg, de loonstijging van het personeel volgens cao en een bijdrage in de organisatieontwikkeling.

Programma 3 Verkeer & vervoer en openbare ruimte

Het nadeel op dit programma bedraagt € 350.100 volgens de hieronder volgende specificatie.

		Voordeel	Nadeel
1	Uitgaven wegen buiten de bebouwde kom		148.000
2	Groen doorbelasting gemeentewerken		141.000
3	Begraafplaatsen		59.000
4	Saldo overige posten		2.100
	Saldo (nadeel)		350.100

De afwijkingen op openbaar groen en op wegen zijn het gevolg van een hogere toerekening van uren van de kosten van de buitendienst. Het betreft een verschuiving binnen dit en andere programma's.

Voor het onderdeel begraafplaatsen betreft het naast een hogere doorberekening van uren van € 30.000 een lagere opbrengst.

Programma 4 Economie en arbeidsparticipatie

Het nadeel op dit programma bedraagt € 18.900. Gelet op de hoogte van de afwijkingen behoeven deze geen verdere toelichting.

Programma 5 Onderwijs

Het voordeel op dit programma bedraagt € 213.100 volgens de hieronder volgende specificatie.

		Voordeel	Nadeel
1	Onderwijs	36.000	
2	Gymnastieklokalen	8.000	
3	Manifest	145.000	
4	Kinderopvang	19.000	
5	Saldo overige posten	5.100	
	Saldo (voordeel)	213.100	

Het voordeel op het onderdeel onderwijs betreft een lagere doorberekening van interne uren. Het voordele op gymlokalen betreft lagere energie uitgaven. Verder zijn op dit programma verantwoord de kapitaallasten van de investeringen van de Manifest projecten voor de scholen. Deze lasten komen uit de reserve via programma 11 ten gunste van de exploitatie. Naast de kapitaallasten zijn op dit programma de kosten van de tijdelijke huisvesting verantwoord. Via programma 11 worden de uitgaven onttrokken aan de reserve manifest. De lagere uitgaven bij het onderdeel kinderopvang hebben betrekking op kwaliteitsimpuls peuterwerk.

Programma 6 Sport.

Het saldo van dit programma bedraagt € 81.800 voordelig.

Het voordeel op dit programma heeft voor een bedrag van € 67.000 betrekking op lagere doorberekening van kosten bedrijfsvoering. Zie toelichting bij programma 1.

Programma 7 Kunst, cultuur, recreatie en landschap

Het saldo van dit programma bedraagt € 114.400 voordelig, zie de specificatie hieronder.

		Voordeel	Nadeel
1	Lagere lasten vorming en ontwikkeling	27.000	
2	Lagere lasten monumenten	49.000	
3	Openluchtrecreatie	30.000	
4	Saldo overige posten	8.400	
	Saldo (voordeel)	114.400	

Het voordeel op vorming en ontwikkelingswerk heeft betrekking op lagere doorberekening van kosten bedrijfsvoering. Zie toelichting bij programma 1. De lagere kosten op monumenten betreft een lagere bijdrage aan de Regio voor de archeoloog, de verwachtingskaarten die niet zijn opgesteld in het kader van de herindeling alsmede enkele lagere onderhoudsuitgaven aan de torens en andere monumenten. Het onderdeel openluchtrecreatie is positief door een bijdrage van de Provincie voor Levend Landschap.

Programma 8 Sociaal Domein

Het nadeel op dit programma is € 808.800.

In 2018 is op het programma Sociaal domein aanzienlijk meer uitgegeven dan geraamd. De overschrijdingen op met name jeugdzorg is aanzienlijk. Vanaf de invoering van de jeugdzorg in 2015 heeft de gemeenteraad besloten een reserve te vormen. Zowel in 2015 als in 2016 was er aan het einde van het jaar een overschot. Met ingang van 2017 waren de kosten hoger als de specifieke uitkering dit het Rijk hiervoor beschikbaar stelde. In 2018 heeft deze lijn zich voortgezet. Hoewel het een schrale troost is, merken we dat dit ook bij veel gemeenten speelt. In 2018 hebben we de hogere uitgaven nagenoeg kunnen dekken uit de reserve die nog beschikbaar. De reserve is aan het einde van het jaar nihil.

Programma 9 Milieu

Het saldo van dit programma bedraagt € 24.400 voordelig. Gelet op de hoogte van de afwijkingen behoeven deze geen verdere toelichting.

Programma 10 Ruimte en wonen

Het voordelige saldo op dit programma bedraagt € 843.900. De specificatie hiervan volgt hieronder.

		Voordeel	Nadeel
1	Hogere lasten ruimtelijke ordening		51.000
2	Lagere lasten bouw woning en welstandstoezicht	208.000	
3	Grondexploitatie(winstneming)	741.000	
4	Saldo overige posten		54.100
	Saldo (voordeel)	949.000	105.100

De hogere kosten op het onderdeel ruimtelijke ordening betreft hogere doorberekening van interne kosten bedrijfsvoering ontwikkelingskosten buiten bestemmingsplannen.

De lagere kosten op het onderdeel bouw- en woningtoezicht betreft lagere doorberekening kosten bedrijfsvoering. Wel zijn de kosten van externe hoger. De opbrengsten voor de omgevingsvergunningen zijn € 50.000 hoger dan geraamd. De opbrengst is € 300.000.

In de begroting is geen rekening gehouden met een winstneming van de bestemmingsplannen in exploitatie. Op basis van de geactualiseerde MPG's (Meerjaren Prognose Grondexploitatie) is de winstneming € 741.000. Te weten Zeiving-Noord € 137.000, Herwijnen-Oost € 184.000, Hoge land 3 € 536.000 en De Eng € -116.000). Dit heeft tot gevolg dat via programma 11 meer aan de algemene reserve wordt toegevoegd.

Programma 11 Uitkomen met onze inkomsten

Het saldo van dit programma bedraagt € 1.357.400 voordelig, zie de specificatie hieronder.

		Voordeel	Nadeel
1	Algemene uitkering	167.500	
2	Belastingen(excl. Precario)		32.500
3	Precario kabels en leidingen	398.000	
4	Mutaties reserves		202.641
5	Saldo gemeenterekening	1.026.998	
	Saldo (voordeel)	1.592.498	235.141

De algemene uitkering inclusief de uitkering voor het sociale domein is per saldo € 167.500 hoger dan geraamd. We zijn in deze afhankelijk van het principe de trap op / de trap af. De verhoging is met name voor de loon- en prijsontwikkelingen.

De belastingopbrengsten zijn wat lager dan begroot. De lagere opbrengst betreft woningen. Een oorzaak is moeilijk aan te geven.

Precario

In januari 2019 is een aanslag over 2018 opgelegd aan Stedin van € 239.000. Daartegen is geen bezwaar ingediend en de aanslag is betaald.

In de jaarrekening 2018 is uit gegaan van de aanname dat de aanslag van Liander 100% van de gasleidingen zeker is, en van de elektriciteitsleidingen 25%. In april 2019 heeft Liander het beroep tegen de aanslag 2015 ingetrokken. De onzekerheid over het reeds ontvangen bedrag wat opgenomen was in het overzicht voorzieningen onder claims is hiermee vrijgevallen. Voor de jaren 2016 tot en met 2018 blijft beroep aangetekend. Dit blijft dus nog onzeker.

De post mutaties reserves heeft een nadeel. Volgens de voorschriften worden positieve saldo zoals deze aanwezig was bij de primitieve begroting en tussenrapportages toegevoegd aan de algemene reserve. Bij het opmaken van de jaarrekening wordt het saldo van alle baten en lasten bepaald en toegevoegd aan de reserve. Kortom wijzigingen vinden alleen plaats op begrotingsbasis en niet bij het opstellen van de jaarrekening.

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft op hoofdlijnen een overzicht van de diverse lokale heffingen en belastingen. Hiermee ontstaat inzicht in de lokale lastendruk.

Overzicht van de lokale heffingen

Onderstaande tabel geeft weer welke opbrengsten uit lokale heffingen zijn begroot en zijn gerealiseerd als dekkingsmiddelen in 2018.

(afgeronde bedragen in €)

Belastingen/rechten/heffingen	Oorspronkelijke begroting	Begroting na wijziging	Realisatie
Onroerendezaakbelastingen over 2018	2.120.000	2.120.000	2.077.122
Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	1.096.000	1.096.000	823.000
Rioolheffing	1.443.000	1.443.000	1.502.295
Leges omgevingsvergunning	250.000	250.000	300.000
Toeristenbelasting	50.000	57.000	56.891
Secretarieleges	180.000	180.000	234.807
Lijkbezorgingsrechten	150.000	150.000	124.737
Precariobelasting over 2018	245.000	245.000	643.000
Idem over voorgaande jaren			
Totaal	5.534.000	5.541.000	5.761.862

Het merendeel van de lokale heffingen in 2018 bestaat uit de onroerendezaakbelastingen 38% (in 2017 37%) en rioolheffing 24% (in 2017 24%).

Lastendruk

Bij een gemiddelde WOZ-waarde van € 250.000, een gemiddelde aanslag afvalstoffenheffing en een waterverbruik van minder dan 300 m³ kreeg de eigenaar-bewoner van een woning in 2018 de volgende aanslag van de gemeente Lingewaal.

Ozb eigenaarsgedeelte € 250.000 * 0,123%	€ 308,00	in 2017 € 305,00
Afvalstoffenheffing	€ 209,00	in 2017 € 196,00
Rioolheffing	<u>€ 318,00</u>	in 2017 <u>€ 303,00</u>
Totaal	<u>€ 835,00</u>	in 2017 € 804,00

Het totaal bedrag is in 2018 toegenomen met afgerond 4%.

Aan de hand van een onderzoek van het instituut Coelo is het volgende overzicht opgesteld. Het betreft de gemeentelijke woonlasten van een meerpersoonshuishouden met een eigen woning en omvat de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Ook is aangegeven het rangnummer, waarbij nummer 1 de goedkoopste gemeente van Nederland is van de in totaal 388 in het onderzoek opgenomen gemeenten.

Naam gemeente	Bedrag 2015	Rang-nummer	Bedrag 2016	Rang-nummer	Bedrag 2017	Rang-nummer
Tiel	610	31	613	33	655	65
Culemborg	703	152	713	140	733	167
Maasdriel	735	212	729	168	750	200
Zaltbommel	749	240	752	216	777	247
Buren	752	241	759	231	786	266
Lingewaal	773	280	792	284	824	304
Neder-Betuwe	820	340	833	336	848	332
Neerijnen	831	351	841	344	852	337
Geldermalsen	889	384	908	375	933	369

Dit overzicht is nog dezelfde tabel als de tabel bij het jaarverslag 2017. De gegevens van Coelo over 2018 worden pas bekend begin 2019.

Ook aan Coelo ontleend is het volgende overzicht van de tarieven over 2017.

Soort	Gemiddeld per gemeente	Lingewaal	Lingewaal 2018
OZB eigenaar woning	0,1335	0,122	0,123
OZB niet-woning (eigenaar en gebruiker)	0,4242	0,382	0,350
Reinigingsheffing	247,00 **	196,00 gemiddeld	209,00 gemiddeld
Rioolrecht *	211,00	303,00	318,00
Uittreksel GBA	9,65	10,50	10,70
Rijbewijs	38,60	38,95	38,95
Toeristenbelasting *	1,20	1,50	1,50
Hondenbelasting *	44,00	0,00	0,00

* wordt niet overal geheven

** voor een meerpersoonshuishouden

Ook dit overzicht is nog dezelfde tabel als de tabel bij het jaarverslag 2017. De gegevens van Coelo over 2018 worden pas bekend begin 2019. De tabel is al wel aangevuld met de tarieven voor Lingewaal over 2018.

Onroerendezaakbelastingen

De onroerendezaakbelasting (OZB) genereert de hoogste belastingopbrengst. De OZB kan gesplitst worden in een eigenarenbelasting en een gebruikersbelasting. De gemeente bepaalt het bedrag dat de belastingplichtigen moeten betalen op basis van de waarde van de onroerende zaak.

De te verwachten realisatie in 2018 is gebaseerd op de belasting in 2017 en de gewijzigde tarieven in 2018.

Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht

Lingewaal neemt deel aan een samenwerkingsverband met betrekking tot de inzameling van het huishoudelijk afval, de Avri (Afvalverwerking rivierenland). De tarieven worden door het algemeen bestuur van de Avri vastgesteld. De kosten worden gedekt door deze tarieven. Tot en met 2013 werd een vast bedrag gehanteerd, ongeacht het aantal ledigingen.

In 2014 is een geheel nieuw belastingsysteem ingevoerd. Om het gescheiden inzamelen te stimuleren, GSL (goed scheiden loont). Daarbij is sprake van een vast bedrag wat verhoogd wordt met het aantal keer dat afval wordt aangeboden. De tarieven 2018 luiden als volgt:

Vast bedrag per grijze restafvalcontainer	€ 136,00	in 2017 € 132,00
Variabel:		
aanbieden van een 240 liter restafvalcontainer	€ 7,00	in 2017 € 6,00
aanbieden van een 140 liter restafvalcontainer	€ 4,08	in 2017 € 3,50

Daarnaast is een opslag voor het vast bedrag verschuldigd van € 3,02 (in 2017 € 2,99) voor het weghalen van zwerfvuil.

De gemiddelde aanslag 2018 komt neer op € 209,00 (in 2017 € 196,00). Dit is afgerond een stijging van 7%. Deze wordt vooral veroorzaakt door het gestegen tarief van de 240 liter restafvalcontainer.

Rioolheffing

De tarieven zijn afhankelijk van het waterverbruik. Voor de eerste 300 m³ wordt in 2018 een tarief berekend van € 318,00 (in 2017 € 303,00). Dit is afgerond een stijging van 5%.

Bij een hoger verbruik wordt een tarief berekend aan de hand van een staffel. Omdat weinig huishoudens over de drempel van 300 m³ komen, is de tariefdifferentiatie in de praktijk alleen voor de bedrijven van toepassing.

Precariobelasting

Op 26 juni 2014 heeft de gemeenteraad besloten om over te gaan tot het heffen van precariobelasting op kabels en leidingen. Het tarief is voor 2015 bepaald op € 2,50 per strekkende meter.

Over 2014 is aan Liander een aanslag opgelegd van € 290.000 (op basis van een tarief van € 1,80 per meter). Over 2015 en volgende jaren bedraagt de aanslag € 403.000.

Er is door Liander bezwaar ingediend tegen de aanslagen over 2014, 2015, 2016 en 2017.

Het bezwaar 2014 is afgewezen en Liander is vervolgens in beroep gegaan. Dat beroep is inmiddels ingetrokken. De bezwaren 2015 en 2016 lopen nog. De bezwaren richten zich op de elektriciteitsleidingen.

Op 15 maart heeft de Liander het beroep over 2015 en op 26 april het beroep over 2016 en 2017 eveneens ingetrokken. De gevormde voorziening kan op grond van dit besluit worden ingetrokken. Voor 2018 was eveneens een voorziening gevormd. Op grond van de bovengenoemde besluitvorming wordt over 2018 geen voorziening meer gevormd.. De saldi vallen vrij in de jaarrekening.

In januari 2018 is een aanslag over 2017 opgelegd aan Stedin van € 239.000. Daartegen is geen bezwaar ingediend en de aanslag is betaald.

De aanslag over 2018 is eind december 2018 opgelegd.

Op 21 maart 2017 is de Eerste Kamer bij hamerslag akkoord gegaan met het wetsvoorstel dat de precarioheffing op nutsnetwerken afschaft. Hiermee is een kwestie beslecht die sinds 2004 op de wetgevende agenda stond. In de praktijk betekent dit dat gemeenten die voor 10 februari 2016 een verordening met tarief hebben vastgesteld kunnen blijven heffen tot en met 2021 (met een maximering van het tarief). Lingewaal heeft de verordening in 2014 ingevoerd en kan dus heffen tot en met 2021.

Leges omgevingsvergunning

Als opbrengst leges omgevingsvergunning wordt in 2018 een bedrag verwacht in de lijn van de begrote opbrengst van € 250.000. De leges omgevingsvergunning was in 2017 uitzonderlijk hoog vanwege een tweetal bijzondere heffingen, samen voor een bedrag van € 191.000.

Secretarieleges

De secretarieleges zijn sinds 2016 weer toegenomen. In 2018 is de opbrengst naar verwachting € 41.000 meer dan begroot. In 2017 was de opbrengst € 58.000 meer dan begroot.

Daar staat echter wel tegenover een hogere afdracht aan het rijk van de leges van paspoorten en rijbewijzen naar verwachting ad € 35.000 (in 2017 € 46.000).

De tarieven worden jaarlijks met de inflatie verhoogd.

Lijkbezorgingsrechten

Eind 2005 is een nieuwe tarieventabel vastgesteld waarbij een verschuiving heeft plaatsgevonden van de tarieven van begraven naar de kosten van het verkrijgen van grafrechten. In 2012 is de tariefsopbouw weer herzien, mede doordat de uitgiftetermijn van de graven is verlaagd van 30 naar 20 jaar. De opbrengst zal in 2018 met € 120.000 naar verwachting € 30.000 minder zijn dan begroot. In 2017 was de opbrengst ad € 154.000 nagenoeg conform het begrote bedrag van € 150.000. In 2016 bedroeg de opbrengst € 111.000.

Toeristenbelasting

Sinds 1 januari 2011 geldt een tarief van € 1,50 per persoon per overnachting. Het landelijk gemiddelde tarief per gemeente was in 2017 € 1,20, maar daarbij moet opgemerkt worden dat niet

elke gemeente toeristenbelasting heft (en in de berekening van het gemiddelde tarief wel als gemeente is meegeteld).

Voor seizoenplaatsen op campings wordt een forfaitair bedrag gerekend van € 126,00 per standplaats. In 2018 bedraagt de te verwachten opbrengst € 53.000, terwijl € 57.000 is begroot. In 2017 bedroeg de opbrengst € 57.000.

De belasting wordt geheven naar het aantal overnachtingen in het belastingjaar. Het is daarom dat de aanslagen voor 2018 pas vanaf 1 januari 2019 (definitief) kunnen worden opgelegd.

Kwijtscheldingsbeleid

Huishoudens met een inkomen op minimumniveau komen in de gemeente Lingewaal in aanmerking voor kwijtschelding van lokale heffingen. Kwijtschelding wordt verleend op basis van 100% van de bijstandsnorm, waarbij tevens een vermogenstoets plaats heeft.

Afhankelijk van de inkomens- en vermogenstoetsen worden de woonlasten voor minima geheel of gedeeltelijk kwijtgescholden. Het bedrag van kwijtscheldingen in 2018 is nog niet bekend. In 2017 gaat het om een bedrag van € 50.000.

Kostendekkendheid

In 2017 is een onderzoek uitgevoerd naar de kostendekkendheid van de leges (en de heffingen) per belastingjaar 2017. De tarieven van de leges dienen op een zodanige wijze te worden vastgesteld dat de geraamde opbrengsten van de leges niet hoger zijn dan de geraamde lasten daarvan.

Op het moment dat een gemeente handelt als overheid of niet-ondernemer (op grond van een wettelijke bepaling) kan zij de BTW die is betaald over ingekochte goederen en diensten terugvorderen via het BTW-compensatiefonds. Gemeenten mogen deze compensabele BTW meenemen als kosten in de kostenonderbouwing van de leges en tarieven.

Het BTW-compensatiefonds wordt namelijk gevuld met geld uit het gemeentefonds, zodat door de BTW compensatie de gemeente uiteindelijk een lagere uitkering uit het gemeentefonds ontvangt.

Rioolheffing

De tarieven van de rioolheffing zijn gebaseerd op het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP). Voor dit jaar is de rioolheffing gebaseerd op het tarief uit het VGRP 2012-2016.

In financieel opzicht is het uitgangspunt van het VGRP dat kostendekkend wordt gewerkt. Omdat we in het VGRP te maken hebben met grote investeringen en daaruit voortvloeiende kapitaallasten is niet altijd per jaar sprake van een 100% kostendekkendheid. Echter, gedurende de gehele looptijd van het plan zijn de inkomsten en uitgaven in evenwicht, en wordt geen winst gemaakt. Bij de berekeningen is rekening gehouden met een opslag op de personeelskosten wegens overhead.

Thans wordt samen met Geldermalsen en Neerijnen een nieuw Water- en Rioleringsplan (WRP) gemaakt (voorheen VGRP). In het nieuw WRP wordt de rioolheffing bepaald voor de periode 2019-2023.

Bouwleges

In 2017 is voor het laatst een kostendekkendheidsonderzoek uitgevoerd naar de leges. De conclusie van het onderzoek is dat de gemeente Lingewaal voldoet aan de eis van maximale kostendekkendheid. Het totale kostendekkendheidspercentage komt uiteindelijk uit op 100%.

Lijkbezorgingsrechten

In de raadsvergadering van 5 juli 2012 is de Toekomstvisie begraafplaatsenbeleid vastgesteld. Met de vaststelling daarvan is een aantal beleidskeuzes gemaakt om de begraafplaatsen zo veel mogelijk kostendekkend te exploiteren. In verband daarmee is een nieuwe tarieventabel vastgesteld en is verder afgesproken dat de tarieven jaarlijks met het percentage van de inflatie zouden worden verhoogd.

In de begroting 2017 zijn de uitgaven geraamd op € 180.703 en de inkomsten wegens grafrechten op € 150.000. Het percentage kostendekkendheid bedraagt daarmee 83%. In de begroting 2018 zijn de uitgaven lager begroot en bedraagt de kostendekkendheid 100%.

Omdat de jaareindeverwachting voor 2018 van de grafrechten met € 120.000 veel minder is dan begroot (€ 150.000), bedraagt de kostendekkendheid bij de jaarrekening 2018 waarschijnlijk slechts 78%.

Afvalstoffenheffing

De inzameling van afval loopt via een gemeenschappelijke regeling, de Avri. Voor de afvalstoffenheffing is sprake van 100% kostendeckendheid. Een eventueel voordeel gaat naar een reserve en komt uiteindelijk toch weer ten goede aan het tarief in een ander jaar.

Weerstandsvermogen

Aanleiding en Methode

Jaarlijks inventariseren wij de risico's die een mogelijke invloed hebben op onze bedrijfsvoering en beleidsrealisaties. Doelstelling van de risico-inventarisatie is om de impact van de risico's zoveel mogelijk te beperken en een goede beoordeling te maken van de vermogenspositie van onze gemeente.

Door uitvoering te geven aan de "vier sporen aanpak" kiest de gemeente voor meer actieve maatschappelijke sturing. Ten behoeve hiervan zijn zowel uitgaven, inkomsten, reserves en voorzieningen in kaart gebracht. De paragraaf weerstandsvermogen vormt een aanvulling op deze vier punten. Inzicht in de actuele risico's stelt de organisatie in staat om een nauwkeurige bepaling te maken van de benodigde financiële middelen mochten risico's zich voordoen. Dit draagt bij aan een gezonde vermogenspositie. Het risicoprofiel is in oktober 2018 geactualiseerd.

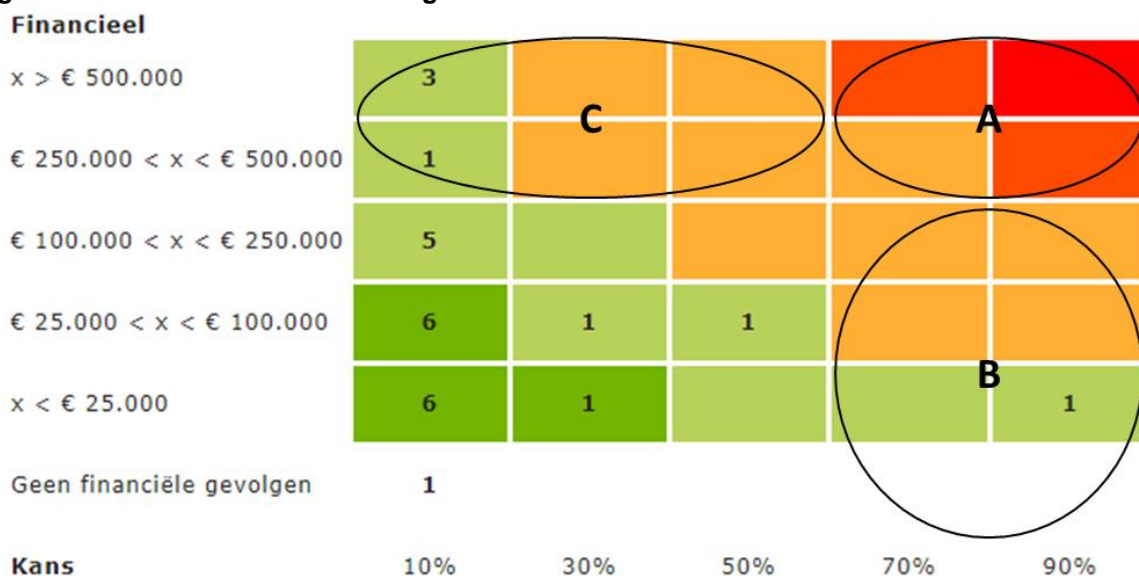
Wij hebben ervoor gekozen om de belangrijkste risico's qua financiële impact in kaart te brengen door middel van een korte scan van de organisatie. Hiertoe zijn interviews afgenomen met de vier afdelingshoofden. Tijdens deze interviews hebben de deelnemers de gelegenheid gekregen om het risicoprofiel van hun afdeling te actualiseren. Hierbij is zowel gesproken over schades uit het verleden als bedreigingen in de toekomst. De resultaten hiervan zijn aan de geïnterviewden teruggekoppeld en geaccordeerd alvorens te zijn opgenomen in het risicoprofiel. Naris heeft een ondersteunende rol vervuld bij het actualiseren van het risicoprofiel en het opstellen van de paragraaf Weerstandsvermogen.

Onderstaand wordt verslag gedaan van de resultaten van de actualisatie van het risicoprofiel. Op basis van dit risicoprofiel is vervolgens het weerstandsvermogen berekend.

Risicoprofiel

In totaal zijn er 28 risico's relevant bevonden voor de berekening van het weerstandsvermogen 2018. Dit is een fors lager aantal dan vorig jaar (38), bij de vervallen risico's bevinden zich geen risico's die vorig jaar in de top 10 van financiële risico's waren opgenomen. Met behulp van de risicokaart wordt inzichtelijk op welke wijze de risico's zijn gespreid. Deze is in figuur 1 weergegeven.

Figuur 1: Risicokaart Gemeente Lingewaal

De getallen in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Daarmee wordt direct inzichtelijk hoe de risico's verdeeld zijn over de groene, oranje en rode zone en welke risico's de grootste financiële impact in zich dragen.

Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van beleid en bedrijfsvoering. Een risico dat een score heeft die in het oranje gebied zit, vraagt om aandacht. Het risico vormt (nog) geen reëel gevaar voor de continuïteit, maar naarmate de tijd vordert, kan het risico wel een bedreiging gaan vormen. Het is dan ook aan te raden niet te lang te wachten met het nemen van beheersmaatregelen. Een risico dat een risicoscore heeft die in het rode gebied (A) zit vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd.

Preventieve of reducerende maatregelen kunnen de kans of het gevolg terugbrengen naar een niveau dat een meer acceptabele waarde heeft. De algemene oriëntatie van te realiseren beheersmaatregelen kan worden afgeleid uit de verdeling van risico's over de gebieden A, B en C.

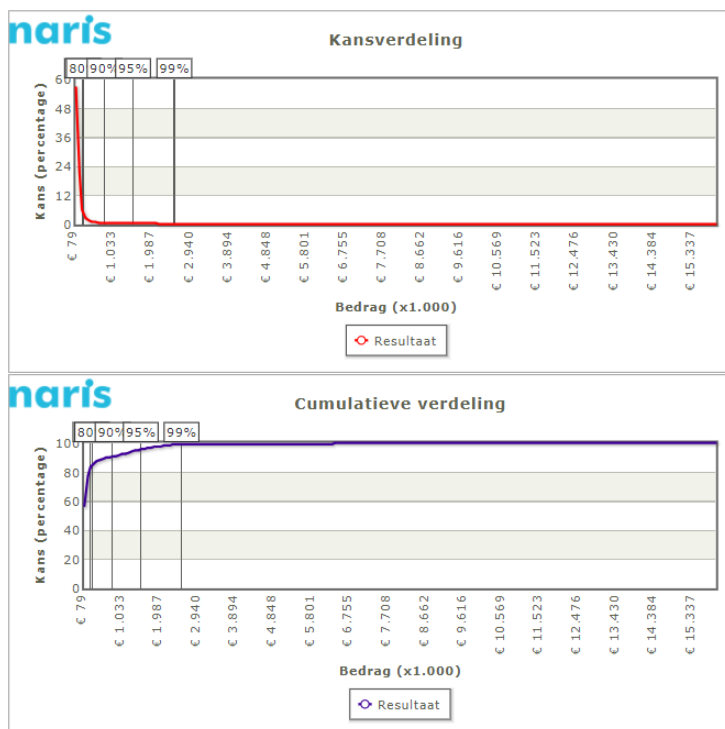
Zo betreffen de risico's in vlak A vaak de projectrisico's en de frequent voorkomende risico's op het gebied van kapitaalintensieve beleidsterreinen. De risico's in vlak B bevinden zich in het algemeen in de sfeer van bedrijfsprocessen, waarbinnen zich frequent kleine risico's voordoen. Binnen vlak C bevinden zich risico's die ook samenhangen met kapitaalintensieve beleidsterreinen, maar zich minder vaak voordoen.

In onderstaand overzicht zijn de tien risico's gepresenteerd die de hoogste bijdrage hebben aan de benodigde weerstandscapaciteit.

Tabel 1: Risico's met de grootste financiële gevolgen

Risico	Kans	Gevolg (max)	Invloed
Garantstelling lening Sportstichting De Wiel	10%	€ 2.600.000	45%
Borgstelling Woningbouwvereniging Ideaal Wonen; valt onder huidige Woningcorporatie Kleurrijkwonen	1%	€ 16.205.000	22%
Afwijken van het aanbestedingsbeleid of de aanbestedingsprocedure	5%	€ 500.000	5%
Beschikbaarheid ICT (infrastructuur of digitale informatie) niet toereikend	50%	€ 50.000	5%
Stagnatie tijdens de bouw van het participatieproject Stadswal Heukelum.	80%	€ 25.000	4%
Borgstelling Huize Avondlicht	1%	€ 1.500.000	3%
Frauduleuze handelingen van bestuurders of ambtenaren	5%	€ 250.000	2%
Overschrijding op P-budgetten	10%	€ 120.000	2%
Vluchtelingenvraagstuk	10%	€ 100.000	2%
Krediet voor begeleidingsuitgaven in proces in verband met modernisering BRP is niet toereikend	30%	€ 25.000	2%
Totaal grote risico's (maximaal gevolg)		€ 21.375.000	
<i>Overige risico's (maximaal gevolg)</i>		<i>€ 1.170.000</i>	
Totaal alle risico's (maximaal gevolg)		€ 22.545.000	

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 22,5 mln.) ongewenst is. De risico's zullen zich immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang manifesteren.

Figuur 2: Uitkomsten risicosimulatie gemeente Lingewaal

Zekerheidspercentage	Bedrag
10%	€ 14.076
25%	€ 35.191
50%	€ 70.382
75%	€ 149.662
80%	€ 192.777
90%	€ 705.210
95%	€ 1.409.711
99%	€ 2.430.495

Toelichting:

In de tabel wordt de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit aangegeven, verbonden aan de mate van betrouwbaarheid van de simulatie. De grafiek toont de verdeling van de kansen en totale financiële gevolgen.

Uit de bijbehorende tabel volgt dat met een zekerheid van 90% kunnen alle risico's worden afgedekt met een bedrag van € 0,7 mln. In maart 2018 bedroeg de benodigde weerstandscapaciteit € 0,73 mln.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. De samenstelling en omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit is in onderstaande tabel opgenomen.

Tabel 2: Niet geactiveerde gronden per 31-12-2018

Specificatie boekwaarde	Oppervlakte (in m ²)	Bedrag
Spijk (achter dorps huis)	5.000	€ 200.000
Spijkse Steeg	38.735	€ 271.200
2 ^e Industrieweg Asperen	1.515	€ 189.375
Totaal		€ 660.575

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit per 31-12-2018

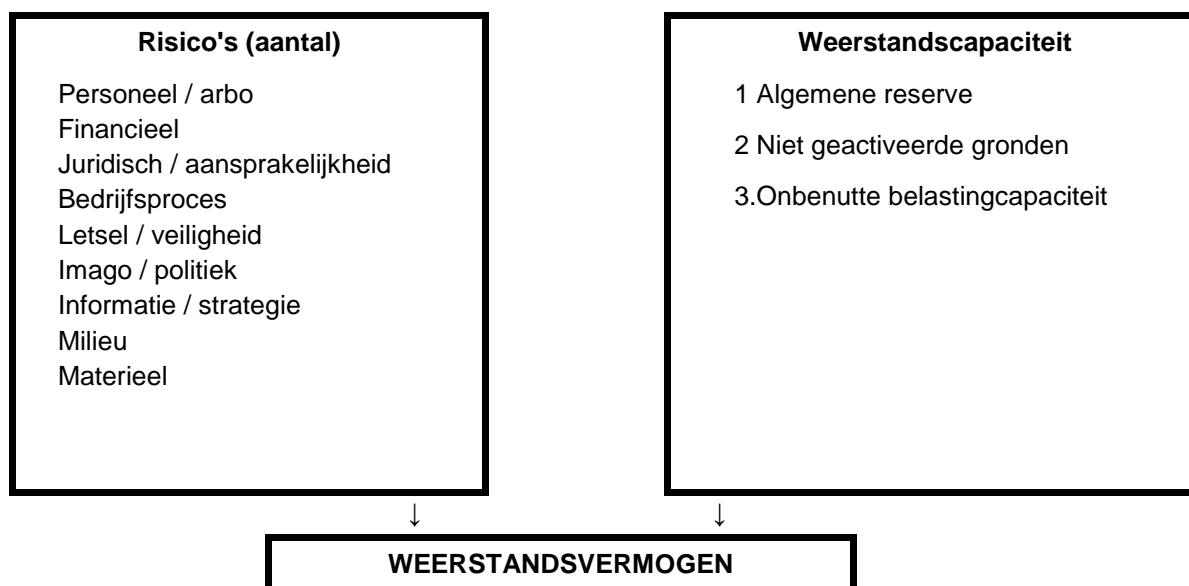
Weerstandsveld (component)	Capaciteit (beschikbaar)
Algemene reserve per 31-12-2018	€ 2.486.000
Weerstandvermogen	€ 800.000
Bestemmingsreserves per 31-12-2018	€ 1.775.000
Niet geactiveerde gronden volgens tabel 2	€ 660.575

Weerstandsveld (component)	Capaciteit (beschikbaar)
Onbenutte belastingcapaciteit. Zie begroting 2018 paragraaf lokale heffingen.	€ 500.000
Totaal	6.221.575

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide wordt in onderstaande figuur weergegeven.

Figuur 2: Weerstandsvermogen

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 6,2 mln}}{\text{€ 0,70 mln.}} = 8,9$$

Om de ratio voor het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel die in samenwerking tussen NAR en de Universiteit Twente is opgesteld.

Waarderingcijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 < x < 1,4	Voldoende
D	0,8 < x < 1,0	Matig
E	0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De weerstandsratio bedraagt in 2018: 10,8 Dit betekent dat de ratio uitkomt op een waardering uitstekend.

Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Beheer en onderhoud van de openbare ruimte is één van de kerntaken van een gemeente. Een goede infrastructuur is erg belangrijk voor het welzijn en de veiligheid van de bevolking. Daarnaast is een functionele en goed onderhouden infrastructuur van groot economisch belang en draagt er toe bij dat Lingewaal een aantrekkelijke gemeente is en blijft om te wonen, te recreëren, te werken en te investeren.

Om de aangelegde infrastructuur en openbare ruimte te beheren, is een personele inspanning met financiële middelen noodzakelijk. De basis van beheer start met actuele areaalgegevens, kennis van de onderhoudstoestand en een visie op toekomst. Hieruit volgt dan weer een planmatig onderhoud.

Op basis van bovenstaande en het door de gemeenteraad vastgestelde onderhoudsniveau in relatie tot de verschillende gebruiksfuncties is het mogelijk de onderhoudsmaatregelen voor de komende jaren vast te stellen. In 2019 zal de gemeente Lingewaal opgaan in de nieuwe gemeente West Betuwe. Op dit moment worden samen met de andere gemeentes Neerijnen en Geldermalsen de diverse taakvelden geharmoniseerd. Voor de harmonisatie van de beheerplannen is een planning opgesteld waarbij alle plannen uiterlijk op 1 januari 2021 geactualiseerd zullen zijn.

De nieuwe gemeente zal waarschijnlijk op een aantal gebieden een andere visie hebben wat van invloed kan zijn op het onderhoudsniveau en de beschikbare financiën.

De kapitaalgoederen die in deze paragraaf aan de orde komen zijn:

- openbare verlichting
- sportvelden
- wegen
- openbaar groen
- riolering
- gebouwen

De gemeente heeft de kapitaalgoederen in een Geografisch Informatie Systeem (GIS) opgeslagen zodat informatie snel terug te vinden is en waarmee analyses op de gegevens kunnen plaatsvinden.

Openbare verlichting

Het onderhoud aan de openbare verlichting wordt in een regionaal samenwerkingsverband uitgevoerd. Bij onderhoud, vervanging en nieuwe projecten toetsen we de openbare verlichting aan de volgende zaken:

- leefbaarheid van de ruimtelijke inrichting
- verkeersveiligheid
- energiezuinig
- milieuvriendelijk
- financieel verantwoord
- sociale veiligheid

De uitvoering vindt plaats op basis van het in 2010 door de gemeenteraad vastgestelde beheerplan "Openbare verlichting". Dit plan is nog actueel. Inmiddels is het rendabel om bij vervanging van verlichting energiezuinige LED-verlichting toe te passen.

Bij reconstructies en herinrichting van wegen wordt de leeftijd en de staat van verlichting onderzocht en een afweging voor vervanging gemaakt.

Areaal verlichting

Op dit moment heeft de gemeente Lingewaal 2.455 lichtpunten in beheer en onderhoud, waarvan het type en de lichtopbrengst zoveel mogelijk zijn afgestemd op de openbare ruimte.

Kengetallen (juli 2016)	Aantal	Energiegebruik
Lampen	2.455 st.	73,772 KW per uur

Sportvelden

Vanaf 2016 is het beleid erop gericht om het dagelijkse onderhoud aan de sportvelden door de verenigingen zelf uit te laten voeren. Het groot en specialistisch onderhoud wordt, onder regie van de gemeente, uitgevoerd door een op sportvelden gespecialiseerde aannemer. Voor het maaien van de natuurgras speel- en trainingsvelden worden door de verenigingen robotmaaiers ingezet.

Areaal sportvelden

Beheergroepen	Hoeveelheid (m ²)
Speelvelden(kunstgras)	15.000
Speelvelden(natuurgras)	57.811
Trainingsvelden	31.518
Totaal	104.329

Wegen

Voor het onderhoud van de wegen is in 2015 een nieuw beheerplan wegen vastgesteld. Er is een gedeelte van het achterstallige onderhoud uitgevoerd. In het vierde kwartaal van 2018 worden de wegen opnieuw geïnspecteerd. Deze inspectie zal in West Betuwe verband gaan gebeuren en als basis dienen voor het in 2019 nieuw vast te stellen beheerplan wegen West Betuwe.

Areaal wegen

Momenteel beslaat het wegenbestand 1.096.895 m². Hiervan bevindt zich 403.000 m² binnen en 693.895 m² buiten de bebouwde kom.

Beheergroepen	Hoeveelheid (m ²)
Asfaltbetonverharding	717.000
Elementverharding	375.000
Halfverharding	4.895
Totaal	1.096.895

Openbaar groen

Een groene leefomgeving draagt bij tot het welzijn van de burger en het streven van onze gemeente is altijd geweest om zich te profileren als "eerste groene gemeente na de Randstad". Investeren in groen is investeren in leefbaarheid. In nieuwe bestemmingsplannen wordt het groen afgestemd door te werken met inheemse soorten planten en bomen, die bij het karakter van de omgeving horen. Gemeente Lingewaal hanteert voor het groenonderhoud het CROW-niveau B (basis). Ook de collega gemeenten Neerijnen en Geldermalsen hebben gekozen voor dit niveau.

Een groene leefomgeving draagt bij tot het welzijn van de burger en het streven van onze gemeente is altijd geweest om zich te profileren als "eerste groene gemeente na de Randstad".

Naast het onderhoud aan de plantsoenen worden ook jaarlijks de wegbermen, watergangen en vijvers onderhouden. Hierbij is vooral de verkeersveiligheid en waterafvoerende functie bepalend voor de mate en frequentie van onderhoud. Watergangen spelen een belangrijke rol bij de berging en afvoer van hemelwater. De hoeveelheid af te voeren water neemt aanzienlijk toe door de steeds heftiger wordende buien welke door de klimaatverandering ontstaan en het steeds meer toenemen van verhardingen van tuinen.

Areaal plantsoenen

Beheergroepen	Hoeveelheid (m ²)*
Gras	212.853
Bermen langs wegen	3.844.854
Water	913.900
Hagen (m)	12.588
Bosplantsoen	39.008
Sierplantsoen	25.875
Halfverharding	9.111

Beheergroepen	Hoeveelheid (m ²)*
Bomen (stuks)	13.000

*bron Kikker 2018

Riolering

Aanleg en beheer van de riolering is een gemeentelijke taak, dit is geregeld in de Wet Milieubeheer. Hierin staat letterlijk dat: *“elke gemeente zorg draagt voor de doelmatige inzameling en een doelmatig transport van afvalwater dat vrijkomt bij de binnen haar grondgebied liggende percelen”*.

In 2017 zijn we samen met Neerijnen en Geldermalsen begonnen met het opstellen van een nieuw Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan voor de gemeente West Betuwe 2019-2023 (GWRP). In het GWRP wordt, naast het gemeentelijk beleid, ook regionaal riolerings- en waterbeleid verwerkt. Het concept GWRP zal in de tweede helft van 2018 aan de diverse gemeenteraden worden voorgelegd. Net als in het voorgaande VGRP (Verbreed Gemeentelijk RioleringsPlan 2012-2016) zijn ook in dit plan maatregelen opgenomen voor grondwaterbeheer en de afkoppeling van verharde oppervlakken. Ook worden de maatregelen opgenomen in het kader van klimaatadaptatie. Door de maatregelen toe te passen zullen wateroverlast en het aantal lozingen op open water, welke ontstaan bij extreme neerslag, verminderen.

Maatregelen vuiluitworp en waterkwaliteit (basisinspanning)

Waar mogelijk krijgt het afkoppelen van het verharde oppervlak hoge prioriteit, omdat het reduceren van verharde oppervlakken met 20% een reductie van 50% op de vuiluitworp op het oppervlaktewater oplevert.

Technische staat van de riolering

De onderhoudsstaat van de riolering wordt door het periodiek uitvoeren van inspecties gemonitord. Momenteel is 100% van het rioolstelsel geïnspecteerd. Uit de inspecties kwam naar voren dat op circa 45% van de geïnspecteerde riolering een waarschuwing geldt. Daarboven moeten bij ongeveer 10% van het stelsel maatregelen worden getroffen om het functioneren van het riool te waarborgen. In 2017 is in regionaal verband opnieuw gestart met een nieuwe cyclus voor het reinigen en inspecteren van de riolering. De inspectie zal uitwijzen of er verbetermaatregelen noodzakelijk zijn.

Knelpunten riolering

Zoals al eerder aangegeven krijgen we als beheerder door de klimaatverandering steeds meer te maken met grote neerslaghoeveelheden in korte tijd.

Omdat we, samen met Waterschap Rivierenland, al vroegtijdig geanticipeerd hebben op deze ontwikkeling zijn de gevolgen in plannen die de laatste decennia zijn ontwikkeld nihil.

In de oude kernen en wijken uit de periode vóór 1990 komen echter nog wel eens problemen voor met zogenaamde “water op straat” situaties. Dit is korte tijd hinderlijk maar wel acceptabel en past binnen het landelijke beleid. Omdat we steeds meer hemelwater van daken en wegen rechtstreeks afvoeren naar nieuw aangelegde retentievijvers verwachten we ook deze knelpunten de komende jaren onder controle te houden. Ons beleid is erop gericht om bij reconstructies de infrastructuur zodanig in te richten dat in ieder geval openbare gebouwen en verhardingen (wegen, pleinen, paden etc.) worden afgekoppeld van de riolering. Bij nieuwbouw is afkoppeling van hemelwater, of gescheiden aanlevering, een eis bij de vergunningverlening. Bij bestaande panden wordt per geval bekeken of de eigenaar mee wil denken omdat het veelal gaat over dure bouwkundige maatregelen.

Areaal riolering

Voorziening	Aantal
Riolering gemengd	36 km
Riolering gescheiden	20 km
Mechanische riolering (druk, vacuüm)	18 km
Transportstelsel (gemeentelijke persleidingen)	9 km
Drainage	23 km
Gemalen	18 st
Pompunits (drukriolering)	142 st
Bergbezinkvoorzieningen	5 st
Spoel-/ ledigingsgemalen	5 st
Kolken	3.350 st
Overstorten gemengd	10 st
Hemelwateruitlaten	20 st
IBA (Individuele Behandeling van Afvalwater)	97 st

Gebouwen

De gemeente Lingewaal heeft de onderhoudsbehoefte van haar gebouwen door middel van onderhoudsinspecties laten onderzoeken en deze vastgelegd in een *“Meerjarenonderhoudsplanung gemeentelijke gebouwen”*. Dit plan is door de raad vastgesteld in de vergadering van 11 september 2014. Uitgangspunt met betrekking tot het gebouwenbeheer is dat op lange termijn de gemeentelijke gebouwen planmatig op een adequate wijze worden onderhouden. Het doel van planmatig onderhoud is het voorkomen van gebreken, storingen en achterstallig onderhoud. Nadat duidelijk is hoe de organisatie van de nieuwe gemeente West Betuwe eruit ziet wordt het gebouwenbeheer geactualiseerd.

Recapitulatie van de jaren waarin de verschillende beheersplannen zijn vastgesteld:

- Riolering 2012
- Wegen 2015
- Openbare verlichting 2010
- Gebouwen 2014
- Groen 2014

Financiering

Algemeen

Het doel van deze paragraaf is inzicht te verschaffen in de financieringsmethodiek en de risico's die hiermee samenhangen. Treasury is het bedrijfsproces dat zich hiermee bezig houdt. Het wettelijk kader is vastgelegd in de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido). Het treasurybeleid van de gemeente ligt vast in het treasurystatuut. De uitvoering van de treasury vindt zijn weerslag in de paragraaf financiering van de begroting (planmatig) en de jaarrekening (resultaatgericht).

In het treasurystatuut van de gemeente Lingewaal worden de doelstellingen van treasury als volgt gedefinieerd:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
2. Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's, valutarisico's en liquiditeitsrisico's;
3. Het streven, binnen de kaders van wet- en regelgeving en binnen de bepalingen van dit statuut naar een optimale financieringsstructuur en beheersing van de daarmee gemoeide kosten. Het minimaliseren van de in- en externe verwerkingskosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
4. Het ondersteunen en adviseren van alle onderdelen binnen de gemeente met betrekking tot financieringsvraagstukken. Het optimaliseren van het rendement van de beschikbare liquiditeiten, binnen de gestelde kaders.

Algemene ontwikkelingen

In 2016 is een nieuw, geactualiseerd treasurystatuut voorbereid, waarvan de vaststelling heeft plaatsgevonden in de raadsvergadering van 23 februari 2017.

Per 22 maart 2018 is een lening van € 3 miljoen met een looptijd van 10 jaar en tegen een rente van 0,73 % aangetrokken en op 27 september een lening van € 1 miljoen voor 10 jaar tegen een rentepercentage van 0,725% en op 1 november van € 2 miljoen tegen 0,66%. Deze leningen zijn bedoeld voor de financiering van de Manifestprojecten en om te voorkomen dat de kasgeldlimiet structureel wordt overschreden.

Treasurybeheer

De treasuryfunctie heeft in 2017 uitsluitend de publieke taak gediend, wat betekent dat er alleen middelen zijn aangetrokken ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak van de gemeente.

Risicobeheer

1. Kasgeldlimiet
2. Renterisiconorm
3. Kredietrisico

Kasgeldlimiet

Voor korte financiering (looptijd < 1 jaar) geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn. Fluctuaties in korte rente hebben direct een relatief grote impact op de rentelasten. Door middel van de kasgeldlimiet wordt een grens gesteld aan de mogelijkheid om lopende uitgaven kort te financieren en daarmee het risico te beperken. De wet Fido staat een kasgeldlimiet toe van 8,5% van het begrotingstotaal ad circa € 22,5 miljoen (in 2018 "incidenteel" € 25 miljoen). De kasgeldlimiet bedraagt afgerond € 1,9 miljoen. Deze limiet mag niet meer dan twee kwartalen na elkaar overschreden worden.

Renterisiconorm

Volgens de wet Fido is de norm van het renterisico 20% van het begrotingstotaal. Met andere woorden, de renterisiconorm bedraagt € 4,5 miljoen. Het doel van deze norm is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten die consequenties kunnen hebben voor de financiële positie. Op die manier bevordert de wet Fido een solide financieringswijze bij openbare lichamen. De wet beoogt hiermee een bijdrage te leveren aan de uitstekende kredietwaardigheid van openbare lichamen op de (inter)nationale kapitaalmarkt.

De gemeente heeft per 31 december 2018 14 vaste geldleningen. Het schuldrestant van de leningen bedraagt € 19.156.666. Het gemiddelde gewogen rentepercentage bedraagt 2,31%.

Over de aflossingen van de opgenomen langlopende geldleningen loopt de gemeente vanwege herfinanciering een renterisico. De aflossingen in 2018 bedragen met € 2,7 miljoen aanzienlijk minder dan de renterisiconorm ad € 4,5 miljoen.

Omvang lening	Rente percentage	Aflossing	Looptijd	Restant schuld 31-12-2018
2.500.000	3,935%	100.000	2005 - 2030	1.200.000
2.500.000	3,320%	166.667	2005 - 2020	333.333
2.000.000	4,350%	133.333	2007 - 2022	533.333
2.500.000	4,995%	250.000	2008 - 2018	0
4.000.000	2,580%	400.000	2010 - 2020	800.000
4.000.000	2,000%	400.000	2012 - 2022	1.500.000
2.000.000	2,030%	200.000	2013 - 2023	850.000
2.000.000	1,710%	200.000	2013 - 2023	850.000
1.500.000	1,150%	150.000	2014 - 2024	900.000
1.500.000	1,285%	150.000	2015 - 2025	1.050.000
2.200.000	1,440%	220.000	2015 - 2025	1.540.000
4.000.000	0,455%	400.000	2017 - 2027	3.600.000
3.000.000	0,730%		2018 - 2028	3.000.000
1.000.000	0,725%		2018 - 2028	1.000.000
2.000.000	0,660%		2018 - 2028	2.000.000
		2.770.000		19.156.666

Kredietrisico

Dit is het risico dat de gemeente loopt wanneer rechtspersonen aan wie een lening is verstrekt in financiële problemen kunnen komen. De gemeente Lingewaal heeft, behalve aan ambtenaren verstrekte leningen met een hypotheek als onderpand, geen leningen verstrekt, maar staat wel borg voor een aantal geldleningen van instellingen (zie staat gewaarborgde leningen). Het risico voor de gemeente is dat deze instellingen hun verplichtingen jegens de geldverstrekker niet nakomen. Voor de leningen aan de woningbouwcorporaties is een overeenkomst gesloten met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Alleen als het Waarborgfonds niet aan zijn verplichtingen kan voldoen kan de gemeente aangesproken worden voor betaling van rente en hoofdsom.

Waarborgfondsen	Bedrag
Stand per 1 januari 201	24.128.000
Nieuwe waarborgfondsen	2.500.000
Aflossingen waarborgfondsen	10.328.000
Stand per 31 december 201	16.300.000

Overzicht beleggingen

Aandelen	Aantal	Nominale waarde	Totale waarde	Dividend bedrag 2017	Dividend bedrag 2018	Dividend percentage 2018
Vitens	10.682	10	106.820	35.892	35.251	33%
B.N.G.	17.550	2,50	43.875	28.782	44.402	101%
Eneco	16.875	100	1.687.500	336.075	210.472	13%
Stedin	16.875	100	1.687.500		95.153	6%

In 2017 zijn de 16.875 aandelen Eneco gesplitst in aandelen Eneco en aandelen Stedin. Gemeente Lingewaal heeft ingestemd met de splitsing van Eneco en besloten om tot aankoop van de aandelen Eneco over te gaan.

De aandelen met de laagste (nominale) waarde, die van de BNG, leveren relatief gezien veruit het meeste dividend, namelijk 101%.

Relatiebeheer

Het betalingsverkeer is in hoofdzaak geconcentreerd bij de NV Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG). De plaatselijke Rabobank en de ING vervullen hierin een beperkte rol. Minimaal één maal per jaar vindt met de BNG overleg plaats over de relevante terreinen met betrekking tot het betalingsverkeer en andere financiële ontwikkelingen.

Bedrijfsvoering

Algemeen.

Bedrijfsvoering richt zich op het inrichten, sturen en beheersen van de werkprocessen en is daarmee het middel om de programmadoelstellingen te kunnen realiseren. De gemeentelijke organisatie is volop in beweging. Externe ontwikkelingen, zoals de participatiesamenleving en de overheveling van taken naar gemeenten, vragen om flexibelere organisaties. Gemeenten zitten midden in deze verandering, die zich in eerste instantie richt op de organisatie van het primaire proces.

Deze veranderingen hebben echter ook fundamentele gevolgen voor de wijze waarop een gemeente de bedrijfsvoering vormgeeft, vooral voor de ondersteuning die gewenst is vanuit de organisatie. Van een ondersteunende rol van de bedrijfsvoeringsfuncties vindt een kentering plaats naar de meewerkende rol van de bedrijfsvoeringsfuncties, of soms zelfs een strategische rol. Bedrijfsvoering wordt zichtbaarder, het komt als het ware uit de 'donkere krochten' van het gemeentehuis.

Invloeden op de gemeentelijke bedrijfsvoering.

De werkprocessen binnen de gemeente zijn dynamisch en flexibel. Dit komt door landelijke, bovenlokale of lokale ontwikkelingen.

Landelijk

De kanteling van de klassieke verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving is in volle gang. In het sociaal domein heeft de transitie plaatsgemaakt voor de transformatie waarbij de werkprocessen worden herzien en geanalyseerd om een inhoudelijke vernieuwing door te voeren en een andere verdeling van verantwoordelijkheden.

Bovenlokaal (herindeling GNL)

In 2018 is veel tijd en energie gestoken om ervoor te zorgen dat er op 1 januari 2019 een nieuwe organisatie staat voor de gemeente West Betuwe. Diversen werkgroepen en implementatieteams zijn hierbij betrokken geweest vanuit verschillende thema's t.w. dienstverlening, cultuur, personeel en organisatie, huisvesting, ICT, sociaal en fysieke domein.

Lokaal

Allereerst vanuit het lokale niveau, waarbij een besluit is genomen om de manifest projecten uit te gaan voeren. Daarin is gekozen voor een meer regisserende rol van de gemeente en wordt veel ruimte geboden voor burgerparticipatie, eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht van de inwoners, hun netwerken en de kernen.

Landelijke ontwikkelingen.

Na de invoering van de drie decentralisaties in het sociaal domein staat de vierde decentralisatie voor de deur, de Omgevingswet. Het motto van de Omgevingswet is 'Ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit'. De Omgevingswet staat voor een goede balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. 'Decentraal, tenzij' is een belangrijk principe van de Omgevingswet. Dit betekent dat taken en bevoegdheden in principe bij gemeenten en waterschappen liggen. Zij kunnen regels maken die toegespitst zijn op de lokale situatie en de bescherming die daar nodig is. Regels die concreet en duidelijk zijn. De Omgevingswet bepaalt dat burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties moeten kunnen deelnemen aan beleid- en besluitvormingsprocessen. Participatie verhoogt de kwaliteit van beleid en besluiten, draagt bij aan het draagvlak en voorkomt onnodige vertraging door bezwaar- en beroepsprocedures. In 2018 is een vervolg gegeven aan de uitkomsten van de voorbereidingen en zal in de nieuwe gemeente West Betuwe verder worden opgepakt. De Omgevingswet treedt op 1 januari 2021 in werking.

Een andere ontwikkeling die daarna volgt is de belastingwetgeving. De vijfde decentralisatie. Deze staat gepland voor 2022. Ook deze decentralisatie zal de nodige impact hebben op de bedrijfsvoeringprocessen van de gemeente.

Informatie en automatisering

De automatisering is onder gebracht bij de Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe (BvoWB). Alle serversystemen staan bij BvoWB en het volledige beheer wordt daar uitgevoerd. Informatisering valt tot de herindeling onder Lingewaal. De projecten van I&A projectenkalender zijn waar mogelijk uitgevoerd. Hierbij is rekening gehouden met de herindeling (fusieplan) en het harmonisatieplan en

alleen de noodzakelijke projecten hebben doorgang gevonden. Hiervoor is in 2018 een lijst met needs to have opgesteld.

Informatieveiligheid / ENSIA.

Als gemeente werken we veel met waardevolle en privacygevoelige informatie, die veelal tijd- en plaats-onafhankelijk beschikbaar moet zijn. Informatiebeveiliging en dus ook het nemen van allerlei beheersmaatregelen om de risico's te beperken, wordt daarom steeds belangrijker.

Informatiebeveiliging is het middel om informatieveiligheid te bereiken. Het doel hierbij is dat wij een betrouwbare partner zijn voor inwoners, organisaties en ketenpartners.

De komende jaren werken we aan de geleidelijke uitvoering van de zogeheten Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG). Die bestaat uit diverse informatiebeveiligingscontroles en -maatregelen. Zo wordt de beveiliging van informatie op orde gebracht. Ook (nieuwe) wetgeving legt eisen op aan de informatiebeveiliging. Denk bijvoorbeeld aan de meldplicht datalekken. Een slechte beveiliging van informatie veroorzaakt niet alleen imagoschade, maar kan ook ingrijpende gevolgen hebben voor zowel de burgers als onze eigen bedrijfsvoering.

Hacks, onveilige websites of datalekken. Gemeenten worden hier vaker mee geconfronteerd. Informatieveiligheid en privacy hebben daarom een belangrijke plaats op de gemeentelijke agenda. Het adequaat inrichten van verantwoordingsprocessen is daarbij essentieel. Zo blijft informatieveiligheid en privacy van burgers gewaarborgd. Gemeenten verantwoorden zich daarom elk jaar over de kwaliteit van de informatieveiligheid van diverse informatiesystemen. In 2017 gebeurt dit voor het eerst met een nieuwe Audit systematiek: de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). ENSIA maakt het beantwoorden van de uitvraag over informatieveiligheid beter en efficiënter. De gemeente Lingewaal heeft in 2018 een audit laten uitvoeren en is succesvol geslaagd.

In 2017 is ook gestart met de voorbereidingen op de nieuwe Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Deze AVG vervangt in 2018 de Wet Bescherming Persoonsgegevens. De AVG binnen de gemeente Lingewaal is in 2018 succesvol geïmplementeerd waarbij vooral bewustwording over het gebruik van persoonsgegevens een belangrijk onderdeel is geweest. Daarnaast heeft de gemeente nog een bijeenkomst georganiseerd voor stichtingen / verenigingen binnen Lingewaal om de AVG onder de aandacht te brengen.

Personeelsbeleid

Normalisering rechtspositie ambtenaren

De Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) is erop gericht de rechtspositionele status van ambtenaar zoveel mogelijk te harmoniseren met de privaatrechtelijke arbeidsovereenkomst. Conform de Wet cao werken vanaf 1 januari 2020 de in de Cao overeengekomen arbeidsvoorwaarden rechtstreeks door in individuele arbeidsovereenkomsten. De huidige praktijk, waarbij afspraken in een arbeidsvoorwaardenakkoord eerst nog door het bevoegd gezag moeten worden vastgesteld in een lokale rechtspositieregeling, behoort daarmee vanaf 1 januari 2020 tot het verleden. Ook na de inwerkingtreding van de Wnra blijven er speciale regels gelden voor ambtenaren, vooral als het gaat om integriteit en grondrechten. Die regels en verplichtingen worden vanaf 1 januari 2020 niet langer in de rechtspositieregeling of cao geregeld, maar uitsluitend in de nieuwe Ambtenarenwet en daaronder hangende regelgeving. Daarmee gaat de wetgever in de toekomst 'exclusief' over deze regels en verplichtingen. In 2020 komt er bij het afsluiten van een Cao een einde aan het huidige getrapte systeem. Dan sluiten VNG en de vakbonden gewone cao's af die rechtstreeks gelden. Gemeenten hoeven die niet nog eens apart vast te stellen.

CAO Gemeenten

De huidige Cao Gemeenten loopt af op 1 januari 2019. De onderhandelingen over de volgende cao beginnen na 1 november 2018. Het College voor Arbeidszaken (CvA) houdt een ledenraadpleging over de conceptarbeidsvoorwaardennota. De arbeidsvoorwaardennota dient als uitgangspunt voor de VNG in het komende overleg over de Cao Gemeenten. In de conceptarbeidsvoorwaardennota staan voorstellen over: Loon, Looptijd en Harmonisatie van het bovenwettelijk verlof

Kansen voor jongeren en ouderen

We besteden aandacht aan het bieden van kansen aan jongeren en ouderen door middel van het generatiepact. De persoonlijke ontwikkeling van medewerkers blijft daarnaast binnen het personeelsbeleid een voortdurend aandachtspunt.

Integriteit

Wij hechten aan integer en transparant handelen, zowel van bestuurders als ambtenaren.

Het college heeft beleidsdocumenten vastgesteld waaronder het integriteitsbeleid voor de gemeente Lingewaal. Ter bevordering van ieders integriteitsbewustzijn is integriteit tevens een vast agendapunt in onze HRM gesprekscyclus. In een afdelingsoverleg wordt integriteit jaarlijks 1x per jaar geagendeerd in een afdelingsoverleg. In een afdelingsoverleg kan worden stilgestaan bij de rol en verantwoordelijkheid van de medewerkers, onderlinge aanspreekgedrag en eventuele dilemma's.

Grondbeleid

Het grondbeleid van de gemeente Lingewaal is geen doel op zich. Binnen de gestelde kaders van ruimtelijke ordening en de andere beleidssectoren is grondbeleid een middel dat door inzet van juridische en financiële instrumenten de gewenste verandering van het grondgebied voor de verschillende functies realiseert.

Onderdelen paragraaf Grondbeleid

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten vanaf 2004 bij de begroting en het jaarverslag een programmaplan/verantwoording op te stellen met daarin een paragraaf over het grondbeleid. In deze paragraaf moet het college bij de begroting expliciet aangeven wat het te voeren grondbeleid in het komende jaar zal zijn om de ruimtelijke planning te realiseren. In artikel 16 van het BBV wordt bepaald dat de verplichte paragraaf grondbeleid tenminste dient te bestaan uit:

- een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting.
- een aanduiding van de wijze waarop de provincie onderscheidenlijk gemeente het grondbeleid uitvoert;
- een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- een onderbouwing van de geraamde winstneming.
- de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

In voorliggende paragraaf wordt geen onderbouwing gegeven van de geraamde winstneming en geen inzicht gegeven in de reserves in relatie tot de risico's. De oorzaak hiervan is dat het tussentijdse rapportage in een lopend boekjaar betreft vanwege de aanstaande herindeling van de gemeente Lingewaal. Winstneming is op dit moment niet aan de orde. Vanuit dat oogpunt wordt het lastig om een conclusie te trekken over de omvang van het weerstandsvermogen voor grondzaken van de gemeente Lingewaal.

Inleiding

Aanleiding

Naar aanleiding van de gemeente herindeling, waarbij de gemeenten Geldermalsen, Lingewaal en Neerijnen samen zijn gevoegd tot de gemeente West Betuwe, hebben alle gemeenten afzonderlijk hun grondexploitaties geactualiseerd in het najaar van 2018. Dit wordt ook wel het eerste deel van de actualisatie benoemd. Na afsluiting van het boekjaar 2018, is het voorliggende tweede deel van de actualisatie afgerond. Onderstaande tabel geeft kort weer de verschillen weer tussen de twee delen van de actualisaties:

Actualisatie MPG 2019 – deel 1	Actualisatie MPG 2019 – deel 2
- Actualisatie boekwaarde t/m 31 oktober 2018 - Bijstellen prognoses kosten en opbrengsten op basis van actuele marktontwikkelingen. - De verslagleggingsregels en richtlijnen van de commissie BBV.	- Actualisatie boekwaarde 1 november t/m 31 december 2018. - Rentetoe rekening boekjaar 2018 - Toerekening interne uren gemeente Lingewaal. - Opstellen risicoprofiel per complex

Doel van het Meerjarenperspectief Grondexploitaties – deel 2

Het doel van de MPG is om op gemeenteniveau inzicht te geven in het actuele en verwachte financiële resultaat van alle projecten. Het MPG biedt inzicht in eventueel beschikbare financiële ruimte dan wel het af te dekken tekort op de grondexploitatiebegrotingen door middel van het treffen van een te benoemen voorziening. Normaliter is een vast onderdeel van de MPG een overzicht van de risico's. Zodoende kan inzichtelijk worden gemaakt of het totaal van de risico's (in geld uitgedrukt) kleiner is dan de omvang van de Algemene reserve grondexploitatie. Tevens kan dan worden opgemerkt of de risico's van het grondbedrijf ten opzichte van een jaar eerder dermate zijn veranderd dat nader onderzocht moet worden of de omvang van de reserve grondbedrijf nog wel aansluit bij de risico's, ofwel bij de benodigde weerstandscapaciteit.

Leeswijzer

In het tweede hoofdstuk worden de uitgangspunten van de actualisatie van de grondexploitaties voor het MPG 2019 benoemd. Het derde hoofdstuk geeft een overzicht van alle projecten waarin de resultaten en verschillen zijn opgenomen. In hoofdstuk vier wordt een doorkijk gegeven naar alle grondexploitaties van de gemeente Lingewaal op portefeuilleniveau en de verschillen op hoofdlijnen.

Uitgangspunten

Algemeen

Per 1 januari 2019 heeft de gemeentelijke herindeling plaats gevonden waarbij de voormalige gemeenten Geldermalsen, Lingewaal en Neerijnen samengevoegd zijn tot de nieuwe gemeente West Betuwe. Ter voorbereiding op de fusie zijn in de werkgroep Financiën in oktober 2018 afspraken gemaakt met betrekking tot het actualiseren van de grondexploitaties. De afspraken waren gericht op zowel het proces als de inhoudelijke aspecten (systematiek actualisatie, afstemming parameters, etc.). Deze afspraken zijn destijds vastgelegd in een memo en worden hieronder besproken.

Hierna worden per onderdeel van de grondexploitatie de uitgangspunten benoemd op welke wijze de exploitaties geactualiseerd zijn. De uitgangspunten zijn afgestemd in de werkgroep Financiën bestaande uit een afvaardiging van de drie fusiegemeenten. Er wordt onderscheid gemaakt tussen:

- Grondopbrengsten
- Kosten
- Parameters
- Peildatum

Grondopbrengsten

Woningbouw

De marktwaarde is leidend voor de grondprijzen van de woningbouw. Bij projecten waar ontwikkelovereenkomsten zijn gesloten met marktpartijen zijn de gemaakte afspraken leidend, dan wel de onderhandelingsresultaten die binnen bereik liggen. Het is mogelijk dat uitgangspunten van het plan gewijzigd zijn of dat de door de gemeente gehanteerde uitgangspunten niet meer realistisch zijn. De actuele ontwikkelingen in de vastgoedprijzen maken deel uit van de analyse. Dit moet leiden tot aanscherping van de prognose.

Bedrijventerreinen

Voor bedrijventerreinen wordt per locatie gekeken wat de potentiële marktwaarde is op basis van referenties in de omgeving.

Kosten

Verwerving

Bij de gemeentelijke grondexploitaties zijn beoogde gronden in eigendom van de gemeente, of zijn lopende onderhandelingen om tot aankoop over te gaan.

Civieltechnische kosten

De kosten voor de civieltechnische werken zijn doorgaans gebaseerd op ramingen van de gemeentelijke afdeling Ruimtelijk Beheer of op basis van kengetallen. In gevallen waar nog geen sprake is van een aanbesteding, wordt de raming van Ruimtelijk Beheer gehanteerd en geactualiseerd naar prijspeil 1 januari 2019 op basis van de gemiddelde GWW-index (incl. aanbestedingsindex) in 2018 van 4%. Het is mogelijk af te wijken van dit percentage, mits daar gegronde reden voor zijn. Bij majeure planwijzigingen wordt een nieuwe raming in overleg met Ruimtelijk Beheer afgestemd en getoetst aan marktconforme kengetallen.

Plankosten

De plankosten worden in eerste instantie gebaseerd op enerzijds de realisatiecijfers in de afgelopen jaren en anderzijds in verhouding tot de resterende civiele kosten. Voor deze verhouding hanteren wij een richtpercentage van ongeveer 28% (waarvan gemiddeld 18% voor planontwikkeling en 10% voor VTU). Voor grondexploitaties in de afrondende fase wordt specifiek gekeken naar de resterende

werkzaamheden (productraming). Bij grondexploitaties die zich nog in de startfase begeven, wordt aanvullend indien nodig de Plankostenscan ter toetsing van de raming gehanteerd. De plankosten worden altijd in overleg met de desbetreffende projectleider vastgesteld.

Financiële parameters

Kostenstijging

Een kostenstijging van gemiddeld 2% per jaar als langjarig gemiddelde voor een periode van 10 jaar is aannemelijk op basis van het langjarig gemiddelde van de GWW-index in de afgelopen 10 jaar. Echter, vanwege de krappe markt is inmiddels sprake van aanbestedingsnadelen. Bouwbedrijven hebben in de crisisperiode 2008-2015 kortingen moeten geven bij aanbestedingen. Bij een herstellende, en huidige krappe, markt is het dan ook gebruikelijk dat bouwbedrijven bij aanbestedingen meer sturen op margeherstel. Deze ontwikkeling zal naar verwachting niet structureel van aard zijn. Stabilisatie van de kostenontwikkeling zal op middellange termijn naar verwachting dan ook aan de orde zijn.

Wij hanteren daarom voor de middellange termijn (4 jaar) een hogere kostenstijging van 2,5% per jaar en in de daaropvolgende jaren 2% per jaar. Voor civiele werken waar de aanbesteding reeds heeft plaatsgevonden hanteren wij uiteraard geen kostenstijging, dan wel nemen wij de prijsindexeringafspraken van de aannemer over.

Opbrengstenstijging

In de regio is het herstel van de woningmarkt goed zichtbaar. Zo zijn de woningprijzen in de bestaande voorraad in de regio Culemborg Dodewaard aanzienlijk gestegen met gemiddeld 5% tot 8% op basis van NVM-cijfers. De bouwkosten zijn echter ook gestegen met 5% tot 8%.

Uitgaande van de residuele grondwaardeberekening is mogelijk ruimte voor een positieve grondprijsontwikkeling in algemeen zin. Bij de residuele grondwaardeberekening is namelijk sprake van een multipliereffect. Dit betekent dat de residuele grondwaarde harder stijgt dan de woningprijs. Dit is uiteraard een theoretische benadering. Daarnaast is het de vraag in hoeverre deze grondprijsontwikkeling structureel blijft. Gelet op de aangescherpte hypotheeknormen en de verwachte rentestijging op termijn, zal de woningprijsontwikkeling op termijn mogelijk gaan temperen. In het kader van de waardering van de grondexploitatie gaan wij conform de BBV-regelgeving daarom uit van het voorzichtigheidsprincipe.

Vanaf 2019 hanteren wij voor zowel woningbouw als bedrijventerreinen een opbrengstenstijging van 1,5% voor de eerste 4 jaar. In de daaropvolgende jaren wordt een percentage gehanteerd van 1%. Voor bedrijventerreinen wordt een opbrengstenstijging van 1% gehanteerd. Na 10 jaar wordt conform de BBV met 0% gerekend. De wijze van indexeren is tevens onderhevig aan de onderhandelingen met de marktpartijen waarbij maatwerk noodzakelijk is. Afwijkingen zullen separaat gerapporteerd worden.

Rentepercentage

Conform de BBV-regelgeving wordt de rekenrente enkel gebaseerd op de werkelijke rente op vreemd vermogen (gewogen gemiddelde rente op portefeuilleniveau). Indien sprake is van projectfinanciering dan wordt de rente gehanteerd conform de financieringsovereenkomst. Per gemeente zal de werkelijke rente op vreemd vermogen in 2018 worden berekend door afdeling Financiën. Rente bedraagt 1,25% per 2019, in overeenstemming met de afdeling Financiën.

Discontovoet

De eindwaarden worden contant gemaakt op basis van een disconteringsvoet van jaarlijks 2% conform de BBV-regelgeving.

Peildatum

De grondexploitaties worden geactualiseerd met peildatum 1 januari 2019, tevens worden resultaten gepresenteerd op netto contante waarde per 1 januari 2019.

Projecten

In de volgende paragrafen worden van alle actieve grondexploitaties van de gemeente Lingewaal de resultaten met korte toelichting weergegeven. Het betreffen de volgende exploitaties:

- Asperen, De Eng II
- Herwijnen - Oost
- Heukelum, Hogeland III
- Spijk, Achter het Dorpshuis
- Spijk, CPO
- Vuren, Centrumplan
- Vuren, Zeiving

Asperen, De Eng II

Het project De Eng II in Asperen bevindt zich in de afrondende fase. De civieltechnische werkzaamheden bouwrijp zijn nagenoeg uitgevoerd en alle kavels zijn geleverd. De uitzondering hierop zijn de 6 kavels van de 2^e kapwoningen. Hiervoor is reeds een reserveringsovereenkomst getekend door de kandidaat kopers. Deze kavels worden geleverd nadat de basisschool (nu tijdelijke huisvesting) is verhuisd naar haar definitieve locatie. Na realisatie van de 6 woningen zal de gemeente nog enkele werkzaamheden uitvoering voor inrichting van de openbare ruimte.

Het resultaat van grondexploitatie De Eng II per 1-1-2019 is als volgt opgebouwd:

INVESTERINGEN		Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019	2020
6.2.3.a-b	Inbrengwaarde grond & opstal	473.038	473.038	-	-	-
6.2.3.c-d	Inbrengwaarde sloop grond & opstal	-	-	-	-	-
6.2.4.a	Onderzoeken	1.358	1.358	-	-	-
6.2.4.b	Saneren & grondwerken	8.472	8.472	-	-	-
6.2.4.c(1)	Voorzieningen bouwrijp	157.081	127.081	30.000	-	30.000
6.2.4.c(2)	Voorzieningen woonrijp	1.197.396	1.197.396	-	-	-
6.2.4.g-j	Plankosten (POK & VTU)	636.233	615.408	20.825	10.413	10.413
6.2.4.k	Tijdelijk beheer	-	-	-	-	-
6.2.4.l	Planschade	25.706	25.706	-	-	-
6.2.4.m	Niet compensabele BTW	-	-	-	-	-
6.2.4.d-f	Overige maatregelen	281.083	281.083	-	-	-
6.2.11.i	Bijdrage bovenwijken	102.630	102.630	-	-	-
Totaal		2.882.997	2.832.172	50.825	10.413	40.413

OPBRENGSTEN		Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019	2020
6.2.7(1)	Sociaal - Kleurrijk Wonen	414.000	414.000	-	-	-
6.2.7(2)	Vrije sector	2.197.619	1.629.619	568.000	568.000	-
6.2.7(3)	CPO	830.090	830.090	-	-	-
6.2.7(4)	Subsidie	-	-	-	-	-
6.2.7(5)	Overige bijdragen	65.160	65.160	-	-	-
Totaal		3.506.869	2.938.869	568.000	568.000	-

Kasstroom		Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019	2020
Saldo nominaal		623.872	106.698	517.175	557.587	40.413-
Index investeringen		1.654	-	1.654	129	1.525
Index opbrengsten		-	-	-	-	-
Totale kasstroom geïndexeerd		622.218	106.698	515.520	557.458	41.938-

Rente en saldooverloop		Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019	2020
Rente	1,25%	-569.942	568.557-	1.385-	2.289-	904
Saldo Eindwaarde	per 31-12-2020	52.276	461.860-	-	93.309	52.276
Saldo Netto Cont. waarde	per 1-1-2019	50.246	positief	-	-	-

Tabel 3.1 Grondexploitatie De Eng II

Toelichting:

De exploitatie van de Eng II laat een positief resultaat zien van € 50.000,- op netto contante waarde. Bij het MPG 2018 bedroeg het resultaat circa € 82.000,- positief op netto contante waarde.

- De werkzaamheden met betrekking tot het bouw- en woonrijp maken van de locatie zijn hoger uitgevallen dan geraamd, tezamen circa € 150.000,-.
- De tussentijdse winstneming vorig jaar werd vastgesteld op € 397.000,- op basis van de POC-methode. Aan de hand van dezelfde methode is voor 2018 de tussentijdse winstneming bepaald op € 281.000, circa € 116.000,- lager. Oorzaak hiervoor is het hoger uitvallen van de kosten voor bouw- en woonrijp maken.
- Terugkijkend is destijds de winstneming te hoog vastgesteld aangezien er een overschrijding is van circa € 150.000,- op het budget bouw- en woonrijp maken. Bij de actualisatie van 2018 is het niet bestede budget (circa € 150.000,-) vrijgevallen naar het resultaat in plaats van doorgeschoven naar jaarschijf 2018.
- De bijdrage vanuit het CPO-project ten behoeve van het bestemmingsplan à € 10.000,- is uit de prognose verwijderd aangezien deze conform opgave projectleider reeds gerealiseerd zijn. In het ontvangen mutatieoverzicht kunnen wij deze niet herleiden, dus moeten we concluderen dat deze al voor het boekjaar van 2018 zijn ontvangen.
- Er is een klein toename van € 7.000,- in de grondopbrengsten waarneembaar in verband met een verwachte hogere opbrengstpotentie van de kavels van de 2¹ kapwoningen.

	GREX 2019		GREX 2018						
Rente	1,25%		1,53%		-0,28%				
Index kosten	2,50%		2,00%		0,50%				
Index opbrengsten	1,50%		0,00%		1,50%				
Einddatum	31-12-2020		31-12-2019		1				
	TOTAAL	Boekwaarde	Prognose	TOTAAL	Boekwaarde	Prognose	Verschil	Toelichting	Verschil
		tm 31-12-2018	nog te realiseren	tm 31-12-2017	tm 31-12-2017	nog te realiseren	totaal	totaal	boekwaarde
Kosten									
Inbrengwaarde grond & opstal	€ 473.038	€ 473.038	€ -	€ 473.038	€ 473.038	€ -	€ -		€ -
Inbrengwaarde sloop grond & opstal	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Onderzoeken	€ 1.358	€ 1.358	€ -	€ 1.358	€ 1.358	€ -	€ -		€ -
Saneren & grondwerken	€ 8.472	€ 8.472	€ -	€ 8.472	€ 8.472	€ -	€ -		€ -
Voorzieningen bouwrijp	€ 157.081	€ 127.081	€ 30.000	€ 127.081	€ 127.081	€ -	€ 30.000	Bijgestelde raming	€ -
Voorzieningen woonrijp	€ 1.197.396	€ 1.197.396	€ -	€ 1.077.468	€ 977.468	€ 100.000	€ 119.927	Bijgestelde raming	€ 219.927
Plankosten (POK & VTU)	€ 636.233	€ 615.408	€ 20.825	€ 636.233	€ 608.428	€ 27.805	€ -		€ 6.980
Tijdelijk beheer	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Planschade	€ 25.706	€ 25.706	€ -	€ 25.706	€ 25.706	€ -	€ -		€ -
Niet compensabele BTW	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Overige maatregelen	€ 281.083	€ 281.083	€ -	€ 397.272	€ 397.272	€ -	€ -116.189	Lagere tussentijdse winstneming	€ -116.189
Bijdrage bovenwijks	€ 102.630	€ 102.630	€ -	€ 102.630	€ 102.630	€ -	€ -		€ -
Subtotaal kosten	€ 2.882.997	€ 2.832.172	€ 50.825	€ 2.849.259	€ 2.721.453	€ 127.805	€ 33.738		€ 110.718
Opbrengsten									
Sociaal - Kleurrijk Wonen	€ 414.000	€ 414.000	€ -	€ 414.000	€ 414.000	€ -	€ -		€ -
Vrije sector	€ 2.197.619	€ 1.629.619	€ 568.000	€ 2.190.619	€ 1.629.619	€ 561.000	€ 7.000	Hogere opbrengstpotentie 2 ¹ kap	€ -
CPO	€ 830.090	€ 830.090	€ -	€ 830.090	€ 830.090	€ -	€ -		€ -
Subsidie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Overige bijdragen	€ 65.160	€ 65.160	€ -	€ 75.160	€ 65.160	€ 10.000	€ -10.000	Verwijdering bijdrage CPO-project	€ -
Subtotaal opbrengsten	€ 3.506.869	€ 2.938.869	€ 568.000	€ 3.509.869	€ 2.938.869	€ 571.000	€ -3.000		€ -
Saldo nominaal	€ 623.872			€ 660.611			€ -36.738		€ -
per 1-1-2019									
Saldo inflatie	€ -1.654			€ -3.572			€ 1.918		€ -
Saldo rente	€ -569.942	€ -568.557	€ -1.385	€ -571.305	€ -563.846	€ -7.458	€ 1.363		€ -4.711
Saldo eindwaarde	€ 52.276			€ 85.733			€ -33.458		€ -
per 31-12-2020									
Saldo contante waarde									€ 115.429
per 1-1-2019	€ 50.246			€ 82.404			€ -32.158		
Saldo boekwaarde		€ -461.860	per 1-1-2019		€ -346.430	per 1-1-2018			€ -115.429

Risicoprofiel

Op basis van de grondexploitatie is ook het risicoprofiel geactualiseerd. De belangrijkste risico's zijn als volgt:

- Met betrekking tot de werkzaamheden bouw- en woonrijp maken er een risico op budgetoverschrijding, zeker gezien de budgetoverschrijding van afgelopen jaar. Voor de risicoanalyse wordt uitgegaan van 10% van de resterende kosten en bedraagt € 3.000. Op basis van 50% is het gewogen risico daarmee € 1.500.
- De raming voor het plankostenbudget lijkt toereikend. Desalniettemin bestaat het risico dat overschrijding van dit budget plaatsvindt. Voor de risicoanalyse wordt uitgegaan van 20%

van de resterende kosten en bedraagt € 4.000. Op basis van 50% is het gewogen risico daarmee € 2.000.

- Tot slot bestaat het risico op vertraging van het project. Dit brengt extra rentekosten en planontwikkelingskosten met zich mee. Uitgaande van 1 jaar vertraging is het effect € 12.000. Op basis van een weging van 50% is het gewogen risico daarmee € 6.000.

Het totaal gewogen risicoprofiel bedraagt daarmee € 9.500. Gelet op het verwachte resultaat van € 50.000 NCW positief, kunnen de voornoemde risico's worden opgevangen binnen de grondexploitatie.

Herwijnen - Oost

Herwijnen – Oost bevindt zich midden in de ontwikkeling. Enkele kavels in het 1^e deel zijn vertraagd als gevolg van de stagnatie bij de verplaatsing van de woonwagenstandplaatsen. Op dit moment is nieuwe locatie bekend en wordt de procedure gevolgd om de woonwagenstandplaatsen te verplaatsen buiten het plangebied, aangrenzend aan de oostzijde van het Herwijnen – Oost. De resterende kavels worden conform opgave projectleider gerealiseerd in periode vanaf heden t/m 2021.

Fase 2 van de ontwikkeling bestaat deel A en B. Deel A (24 woningen) is in 2018 een meervoudige onderhandse procedure aan de markt aangeboden. Deze aan het eind van 2018 gegund en de overeenkomst is ondertekend. Levering van de gronden zal in 2019 zijn. Voor deel B is een proefverkaveling opgesteld. Deze worden naar verwachting in 2020 en 2021 gerealiseerd. Het resultaat van Herwijnen-Oost per 1-1-2019 bedraagt € 550.000,- positief, zie ook tabel 3.2. Onderstaand volgt een toelichting:

INVESTERINGEN		Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019	2020	2021
6.2.3.a-b	Inbrengwaarde grond & opstal	2.280.107	2.280.107	-	-	-	-
6.2.3.c-d	Inbrengwaarde sloop grond & opstal	5.666	5.666	-	-	-	-
6.2.4.a	Onderzoeken	5.508	4.850	658	658	-	-
6.2.4.b	Saneren & grondwerken	-	-	-	-	-	-
6.2.4.c(1)	Voorzieningen bouwrijp	2.183.068	2.183.068	-	-	-	-
6.2.4.c(2)	Voorzieningen woonrijp	1.162.558	489.908	672.650	224.217	224.217	224.217
6.2.4.g-j	Plankosten (POK & VTU)	1.532.544	1.275.634	256.910	102.764	77.073	77.073
6.2.4.k	Tijdelijk beheer	431	431	-	-	-	-
6.2.4.l	Planschade	156.334	156.334	-	-	-	-
6.2.4.m	Niet compensabele BTW	-	-	-	-	-	-
6.2.4.d-f	Overige maatregelen	1.747.684	1.377.960	369.725	369.725	-	-
6.2.11.i	Bijdrage bovenwijken	375.690	375.690	-	-	-	-
	Totaal	9.449.590	8.149.647	1.299.942	697.363	301.290	301.290

OPBRENGSTEN		Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019	2020	2021
6.2.7(1)	Woningbouw	6.900.010	5.618.135	1.281.875	810.525	217.800	253.550
6.2.7(2)	Woningbouw2	3.658.775	-	3.658.775	1.717.000	970.888	970.888
6.2.7(3)	Tijdelijke exploitatie	-	-	-	-	-	-
6.2.7(4)	Subsidie	-	-	-	-	-	-
6.2.7(5)	Overige bijdragen	848.426	848.426	-	-	-	-
	Totaal	11.407.211	6.466.561	4.940.650	2.527.525	1.188.688	1.224.438

Kasstroom

Saldo nominaal		1.957.622	1.683.086	3.640.708	1.830.162	887.398	923.148
Index investeringen		39.217	-	39.217	8.663	11.369	19.185
Index opbrengsten		78.929	-	78.929	12.830	23.554	42.545
Totale kasstroom geïndexeerd		1.997.333	1.683.086	3.680.419	1.834.328	899.583	946.508

Rente en saldooverlop

Rente		-1.414.118	1.378.614	35.504	26.807	10.055	1.358
Saldo Eindwaarde	per 31-12-2021	583.215	3.061.700		1.254.179	364.650	583.215
Saldo Netto Cont. waarde	per 1-1-2019	549.577	positief				

Tabel 3.2 Grondexploitatie Herwijnen – Oost

Toelichting:

- Dit is een verbetering van ruim € 145.000,- op netto contante waarde ten opzichte van de actualisatie in het MPG 2018.
- De tussentijdse winstneming vorig jaar werd vastgesteld op € 395.000,- op basis van de POC-methode. Aan de hand van dezelfde methode is voor 2018 de tussentijdse winstneming bepaald op € 579.000, circa € 184.000,- hoger. Oorzaken hiervoor zijn onderstaande positieve ontwikkelingen en de verdere vordering in het project (*completion*).
- De opbrengstenstijging van € 212.000,- is te verklaren door hogere verwachte verkoopopbrengsten van de kavels. Deze zijn voor deel A van fase 2 onderbouwd met een taxatie. Tevens is heeft de aanbesteding voor fase 2 deel A een positief saldo van circa € 148.000,- opgeleverd ten opzichte van de voorgaande exploitatie. Daarnaast was in het MPG

2018 nog een post 'minderopbrengst gasloos bouwen' opgenomen. Gasloos bouwen is immers de norm geworden en heeft geen negatief effect op de grondwaarde.

- Aanpassingen in de percentages kostenstijging, opbrengstenstijging en rente leidt tot een positief effect van € 116.000,--.

	GREX 2019			GREX 2018					
Rente	1,25%			1,53%			-0,28%		
Index kosten	2,50%			2,00%			0,50%		
Index opbrengsten	0,00%			0,00%			0,00%		
Einddatum	31-12-2021			31-12-2021			-		
	TOTAAL	Boekwaarde tm 31-12-2018	Prognose nog te realiseren	TOTAAL	Boekwaarde tm 31-12-2017	Prognose nog te realiseren	Verschil totaal	Toelichting totaal	Verschil boekwaarde
Kosten									
Inbrengwaarde grond & opstal	€ 2.280.107	€ 2.280.107	€ -	€ 2.280.107	€ 2.280.107	€ -	€ -		€ -
Inbrengwaarde sloop grond & opstal	€ 5.666	€ 5.666	€ -	€ 5.666	€ 5.666	€ -	€ -		€ -
Onderzoeken	€ 5.508	€ 4.850	€ 658	€ 5.508	€ -	€ 5.508	€ -		€ 4.850
Saneren & grondwerken	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Voorzieningen bouwrijp	€ 2.183.068	€ 2.183.068	€ -	€ 2.183.068	€ 2.183.068	€ -	€ -		€ -
Voorzieningen woonrijp	€ 1.162.558	€ 489.908	€ 672.650	€ 1.157.237	€ 366.659	€ 790.578	€ 5.320		€ 123.249
Plankosten (POK & VTU)	€ 1.532.544	€ 1.275.634	€ 256.910	€ 1.538.487	€ 1.235.397	€ 303.090	€ -5.943		€ 40.237
Tijdelijk beheer	€ 431	€ 431	€ -	€ 431	€ 431	€ -	€ -		€ -
Planschade	€ 156.334	€ 156.334	€ -	€ 156.334	€ 156.334	€ -	€ -		€ -
Niet compensabele BTW	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Overige maatregelen	€ 1.747.684	€ 1.377.960	€ 369.725	€ 1.563.240	€ 1.193.516	€ 369.725	€ 184.444	Verhoging tussentijdse winstneming	€ 184.444
Bijdrage bovenwijks	€ 375.690	€ 375.690	€ -	€ 375.690	€ 375.690	€ -	€ -		€ -
Subtotaal kosten	€ 9.449.590	€ 8.149.647	€ 1.299.942	€ 9.265.768	€ 7.796.868	€ 1.468.900	€ 183.822		€ 352.780
Opbrengsten									
Woningbouw	€ 6.900.010	€ 5.618.135	€ 1.281.875	€ 6.900.010	€ 5.249.561	€ 1.281.875	€ -		€ -
Woningbouw2	€ 3.658.775	€ -	€ 3.658.775	€ 3.447.117	€ -	€ 3.447.117	€ 211.658	Hogere verkoopopbrengsten kavels, aanbestedingsvoordelen	€ 368.575
Tijdelijke exploitatie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Subsidie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Overige bijdragen	€ 848.426	€ 848.426	€ -	€ 847.284	€ 847.284	€ -	€ 1.142		€ 1.142
Subtotaal opbrengsten	€ 11.407.211	€ 6.466.561	€ 4.940.650	€ 11.194.412	€ 6.096.845	€ 5.097.567	€ 212.800		€ 369.717
Saldo nominaal	€ 1.957.622			€ 1.928.644			€ 28.978		€ -
Saldo inflatie	€ 39.712			€ -42.531			€ 82.242		€ -
Saldo rente	€ -1.414.118	€ -1.378.614	€ -35.504	€ -1.448.170	€ -1.337.304	€ -110.866	€ 34.052		€ -41.310
Saldo eindwaarde	€ 583.215			€ 437.943			€ 145.273		€ -
Saldo contante waarde									
per 1-1-2019	€ 549.577			404.591			€ 144.985		
Saldo boekwaarde		€ -3.061.700	per 1-1-2019	€ -3.037.327	per 1-1-2018				€ -24.373

Risicoprofiel

Op basis van de grondexploitatie is ook het risicoprofiel geactualiseerd. De belangrijkste risico's zijn als volgt:

- Met betrekking tot de werkzaamheden woonrijp maken bestaat er een risico op budgetoverschrijding, zeker gezien de ontwikkelingen in de GWW-sector. Voor de risicoanalyse wordt uitgegaan van 10% van de resterende kosten en bedraagt € 67.000. Op basis van 50% is het gewogen risico daarmee € 33.500.
- De raming voor het plankostenbudget lijkt toereikend. Desalniettemin bestaat het risico dat overschrijding van dit budget plaatsvindt. Voor de risicoanalyse wordt uitgegaan van 20% van de resterende kosten en bedraagt € 51.000. Op basis van 50% is het gewogen risico daarmee € 25.500.
- Tevens is er een post opgenomen voor de schadeloosstelling van omliggende tuinders. Voor de risicoanalyse wordt uitgegaan van 10% van de resterende kosten en bedraagt € 32.000. Op basis van 50% is het gewogen risico daarmee € 16.000.
- Risico op lagere grondopbrengsten is een scenario met betrekking tot de resterende gronduitgifte. Uitgaande van 10% lagere grondprijzen is het effect € 494.000. Op basis van een weging van 50% is het gewogen risico daarmee € 247.000.
- Tot slot bestaat het risico op vertraging van het project. Dit brengt extra rentekosten en planontwikkelingskosten met zich mee. Uitgaande van 1 jaar vertraging is het effect € 98.000. Op basis van een weging van 50% is het gewogen risico daarmee € 49.000.

Het totaal gewogen risicoprofiel bedraagt daarmee € 371.000. Gelet op het verwachte resultaat van € 550.000 NCW positief, kunnen de voornoemde risico's worden opgevangen binnen de grondexploitatie.

Heukelum Hogeland III

De nieuwbouwontwikkeling Hogeland III in Heukelum is vol in ontwikkeling. Dit jaar zijn in totaal 3 kavels (kavelnummer 1 t/m 3) verkocht. De resterende 7 vrije kavels zijn verspreid over de periode

2019 t/m 2021 wat resulteert in gemiddeld 2 à 3 kavels per jaar. De resterende budgetten voor woonrijp maken en plankosten zijn eveneens evenredig verdeeld over deze periode. Het resultaat van de grondexploitatie Hogeland III per 1-1-2019 bedraagt € 1.049.000,-- positief, zie ook tabel 3.3. Onderstaand volgt een toelichting:

INVESTERINGEN		Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019	2020	2021
6.2.3.a-b	Inbrengwaarde grond & opstal	26.492	26.492	-	-	-	-
6.2.3.c-d	Inbrengwaarde sloop grond & opstal	-	-	-	-	-	-
6.2.4.a	Milieu	2.516	2.516	-	-	-	-
6.2.4.b	Saneren & grondwerken	63.112	63.112	-	-	-	-
6.2.4.c(1)	Voorzieningen bouwrijp	42.737	42.737	-	-	-	-
6.2.4.c(2)	Voorzieningen woonrijp	1.052.265	832.477	219.788	75.096	72.346	72.346
6.2.4.g-j	Plankosten (POK & VTU)	573.061	389.456	183.605	61.202	61.202	61.202
6.2.4.k	Tijdelijk beheer	4.892	4.892	-	-	-	-
6.2.4.l	Planschade	-	-	-	-	-	-
6.2.4.m	Niet compensabele BTW	-	-	-	-	-	-
6.2.4.d-f	Overige maatregelen	1.320.156	1.320.156	-	-	-	-
6.2.11.i	Bijdrage bovenwijken	95.550	95.550	-	-	-	-
Totaal		3.180.781	2.777.388	403.393	136.298	133.548	133.548

OPBRENGSTEN		Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019	2020	2021
6.2.7(3)	Woningen	4.166.662	2.894.062	1.272.600	401.600	375.200	495.800
6.2.7(5)	Overige bijdragen	66.586	66.586	-	-	-	-
Totaal		4.233.248	2.960.648	1.272.600	401.600	375.200	495.800

Kasstroom							
Saldo nominaal		1.052.467	183.260	869.207	265.302	241.652	362.252
Index investeringen		15.236	-	15.236	1.693	5.039	8.504
Index opbrengsten		30.277	-	30.277	3.001	8.474	18.802
Totale kasstroom geïndexeerd		1.067.507	183.260	884.247	266.610	245.087	372.551

Rente en saldooverloop							
Rente		45.597	22.428	23.168	4.237	7.488	11.442
Saldo Eindwaarde per 31-12-2021		1.113.104	205.688		476.536	729.111	1.113.104
Saldo Netto Cont. waarde per 1-1-2019		1.048.903	positief				

Tabel 3.3 Grondexploitatie Hogeland III

Toelichting:

- Het resultaat van Hogeland III laat een boekhoudkundige verslechtering zien van € 170.000, -- op NCW ten opzichte van de actualisatie in het MPG 2018. Dit wordt veroorzaakt doordat de tussentijdse winstneming per 1-1-2019 € 534.000 hoger uitvalt dan vorig jaar. Het reële resultaat verbeterd daarmee met € 364.000,--
- De tussentijdse winstneming vorig jaar werd vastgesteld op € 785.000,-- op basis van de POC-methode. Aan de hand van dezelfde methode is voor 2018 de tussentijdse winstneming bepaald op € 1.320.000. Oorzaken hiervoor zijn onderstaande positieve ontwikkelingen en de verdere vordering in het project (*completion*).
- De verklaring voor het verbeterde resultaat hiervoor ligt vooral in de hogere opbrengsten van de kavelverkoop van € 314.000,--. Deze is grotendeels te verklaren door het in de verkoop brengen van kavel 10 en 11, omdat het bestemmingsplan niet gewijzigd wordt ten behoeve van een woonwagendstandplaats.
- De kosten van woonrijp maken vallen bijna € 15.000,-- lager uit dan in de actualisatie in het MPG 2018 vanwege het feit van een indexering op het afgesloten contract met de aannemer.
- Aanpassingen in de percentages kostenstijging, opbrengstenstijging en rente leidt tot een positief effect van € 26.000,--.

	GREX 2019			GREX 2018					
Rente	1,25%			1,53%				-0,28%	
Index kosten	2,50%			2,00%				0,50%	
Index opbrengsten	1,50%			0,00%				1,50%	
Einddatum	31-12-2021			31-12-2020				1	
	TOTAAL	Boekwaarde	Prognose	TOTAAL	Boekwaarde	Prognose	Verschil	Toelichting	Verschil
		tm 31-12-2018	nog te realiseren		tm 31-12-2017	nog te realiseren	totaal		boekwaarde
Kosten									
Inbrengwaarde grond & opstal	€ 26.492	€ 26.492	€ -	€ 26.492	€ 26.492	€ -	€ -		€ -
Inbrengwaarde sloop grond & opstal	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Milieu	€ 2.516	€ 2.516	€ -	€ 2.516	€ 2.516	€ -	€ -		€ -
Saneren & grondwerken	€ 63.112	€ 63.112	€ -	€ 63.112	€ 63.112	€ -	€ -		€ -
Voorzieningen bouwrijp	€ 42.737	€ 42.737	€ -	€ 42.737	€ 42.737	€ -	€ -		€ -
Voorzieningen woonrijp	€ 1.052.265	€ 832.477	€ 219.788	€ 1.067.458	€ 612.284	€ 455.173	€ -15.193	Indexering contract met aannemer	€ 220.193
Plankosten (POK & VTU)	€ 573.061	€ 389.456	€ 183.605	€ 573.061	€ 340.887	€ 232.174	€ -		€ 48.569
Tijdelijk beheer	€ 4.892	€ 4.892	€ -	€ 4.892	€ 4.892	€ -	€ -		€ -
Planschade	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Niet compensabele BTW	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Overige maatregelen	€ 1.320.156	€ 1.320.156	€ -	€ 784.545	€ 784.545	€ -	€ 535.611	Hogere tussentijdse winstneming	€ 535.611
Bijdrage bovenwrijks	€ 95.550	€ 95.550	€ -	€ 95.550	€ 95.550	€ -	€ -		€ -
Subtotaal kosten	€ 3.180.781	€ 2.777.388	€ 403.393	€ 2.660.363	€ 1.973.015	€ 687.347	€ 520.419		€ 804.373
Opbrengsten									
Woningen	€ 4.166.662	€ 2.894.062	€ 1.272.600	€ 3.852.110	€ 2.291.662	€ 1.560.448	€ 314.552		€ 602.400
Overige bijdragen	€ 66.586	€ 66.586	€ -	€ 66.586	€ 66.586	€ -	€ -		€ -
Subtotaal opbrengsten	€ 4.233.248	€ 2.960.648	€ 1.272.600	€ 3.918.696	€ 2.358.248	€ 1.560.448	€ 314.552		€ 602.400
Saldo nominaal per 1-1-2019	€ 1.052.467			€ 1.258.333			€ -205.867		€ -
Saldo inflatie	€ 15.040			€ -20.816			€ 35.856		€ -
Saldo rente	€ 45.597	€ 22.428	€ 23.168	€ 55.574	€ 16.958	€ 38.616	€ -9.978		€ 5.470
Saldo eindwaarde per 31-12-2021	€ 1.113.104			€ 1.293.092			€ -179.988		€ -
Saldo contante waarde per 1-1-2019	€ 1.048.903			€ 1.218.509			€ -169.607		€ -
Saldo boekwaarde		€ 205.688 per 1-1-2019			€ 402.191 per 1-1-2018				€ -196.503

Risicoprofiel

Op basis van de grondexploitatie is ook het risicoprofiel geactualiseerd. De belangrijkste risico's zijn als volgt:

- Met betrekking tot de werkzaamheden woonrijp maken bestaat er een risico op budgetoverschrijding, zeker gezien de ontwikkelingen in de GWW-sector. Voor de risicoanalyse wordt uitgegaan van 10% van de resterende kosten en bedraagt € 22.000. Op basis van 50% is het gewogen risico daarmee € 11.000.
- De raming voor het plankostenbudget lijkt toereikend. Desalniettemin bestaat het risico dat overschrijding van dit budget plaatsvindt. Voor de risicoanalyse wordt uitgegaan van 20% van de resterende kosten en bedraagt € 18.000. Op basis van 50% is het gewogen risico daarmee € 9.000.
- Risico op lagere grondopbrengsten is een scenario met betrekking tot de resterende gronduitgifte. Uitgaande van 10% lagere grondprijzen is het effect € 127.000. Op basis van een weging van 50% is het gewogen risico daarmee € 63.500.
- Tot slot bestaat het risico op vertraging van het project. Dit brengt normaliter extra rentekosten en planontwikkelingskosten met zich mee. In het geval van dit project is er geen sprake van rentekosten in verband met een positieve boekwaarde. Uitgaande van 1 jaar vertraging is het effect van extra plankosten € 61.000. Op basis van een weging van 50% is het gewogen risico daarmee € 30.500.

Het totaal gewogen risicoprofiel bedraagt daarmee €114.000. Gelet op het verwachte resultaat van € 1.049.000 NCW positief, kunnen de voornoemde risico's ruimschoots worden opgevangen binnen de grondexploitatie.

Spijk, Achter het Dorpshuis

De gemeente Lingewaal heeft dit jaar de grondexploitatie Spijk, Achter het Dorpshuis geopend. In samenspraak met de gemeenschap heeft de gemeente Lingewaal een stedenbouwkundig plan opgesteld in het dorp Spijk. Dit plan vormt het globale kader voor de ontwikkelingsmogelijkheden in het gebied, en daarmee ook voor het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan is in oktober 2018 vastgesteld door de gemeenteraad van Lingewaal.

Op basis van de huidige prognose zullen de eerste gronden naar verwachting in 2020 worden uitgegeven. Echter is dit afhankelijk van een mogelijke bezwaar en beroepsprocedure die omwonenden waarschijnlijk aanspannen tegen het bestemmingsplan.

Het resultaat van de grondexploitatie Achter het Dorpshuis in Spijk per 1-1-2019 bedraagt € 129.000,-- positief, zie ook tabel 3.4. Onderstaand volgt een toelichting:

INVESTERINGEN	Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019	2020	2021
6.2.3.a Inbrengwaarde grond & opstal	27.544	27.544	-	-	-	-
6.2.3.c Inbrengwaarde sloop grond & opstal	-	-	-	-	-	-
6.2.4.a Onderzoeken	11.000	-	11.000	11.000	-	-
6.2.4.b Saneren & grondwerken	-	-	-	-	-	-
6.2.4.c Voorzieningen bouwrijp	87.236	-	87.236	87.236	-	-
6.2.4.c(Voorzieningen woonrijp	139.300	-	139.300	7.700	65.800	65.800
6.2.4.g Plankosten (POK & VTU)	199.132	34.302	164.830	54.943	54.943	54.943
6.2.4.k Tijdelijk beheer	-	-	-	-	-	-
6.2.4.l Planschade	110.000	-	110.000	55.000	27.500	27.500
6.2.4.m Niet compensabele BTW	-	-	-	-	-	-
6.2.4.d Overige maatregelen	-	-	-	-	-	-
6.2.11.i Bijdrage bovenwijken	-	-	-	-	-	-
nvt 1 Overige kosten administratief	-	-	-	-	-	-
nvt 2 Overige kosten planinhoudelijk	-	-	-	-	-	-
Totaal	574.211	61.846	512.365	215.879	148.243	148.243

OPBRENGSTEN	Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019	2020	2021
6.2.7(1) Wonen I	629.480	-	629.480	-	314.740	314.740
6.2.7(2) Wonen II	-	-	-	-	-	-
6.2.7(3) Wonen III	-	-	-	-	-	-
6.2.7(4) Bedrijven	-	-	-	-	-	-
6.2.7(5) Kantoren	-	-	-	-	-	-
6.2.7(6) Detailhandel	-	-	-	-	-	-
6.2.7(7) Maatschappelijk	81.800	81.800	-	-	-	-
6.2.7(8) Tijdelijke exploitatie	-	-	-	-	-	-
6.2.7(9) Subsidie	-	-	-	-	-	-
6.2.7(1) Overige bijdragen	-	-	-	-	-	-
nvt 3 Overige opbrengsten administratief	-	-	-	-	-	-
nvt 4 Overige opbrengsten planinhoudelijk	-	-	-	-	-	-
Totaal	711.280	81.800	629.480	-	314.740	314.740

Kasstroom

	Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019	2020	2021
Saldo nominaal	137.069	19.954	117.116	215.879-	166.497	166.497
Index investeringen	17.715	-	17.715	2.682	5.594	9.440
Index opbrengsten	19.044	-	19.044	-	7.108	11.936
Totale kasstroom geïndexeerd	138.398	19.954	118.444	218.561-	168.012	168.993

Rente en saldooverloop

Rente		-1.921	-	1.921-	1.117-	1.446-	642
Saldo Eindwaarde	per 31-12-2021	136.477	19.954		199.723-	33.158-	136.477
Saldo Netto Cont. waarde	per 1-1-2019	128.605	positief				

Tabel 3.4 Spijk, Achter het Dorpshuis

Toelichting:

- Bij de opening van de grondexploitatie bedroeg het resultaat € 120.000,-- positief op netto contante waarde. Het positieve verschil bedraagt € 9.000,--.
- Voor de brede school is er een inbrengwaarde van € 28.000,-- toegevoegd aan de grondexploitatie.
- Er is een toevoeging van € 23.000,-- aan het budget woonrijp maken ten behoeve van watercompensatie buiten het plangebied.
- Aanpassingen in de percentages kostenstijging, opbrengstenstijging en rente leidt tot een positief effect van € 14.000,--.

Rente: Debet/credit/discontovoet	1,25%	1,25%	2,00%	1,33%	1,33%	2,00%	-0,08%	-0,08%	0,00%	
Index: investeringen/opbrengsten	2,50%	1,50%		2,00%	0,00%		0,50%	1,50%		
	GREX 2019			GREX 2018			Verschil GREX 2019- GREX 2018			
	Boekwaarde	Prognose	TOTAAL	Boekwaarde	Prognose	TOTAAL	Boekwaarde	Prognose	TOTAAL	Toelichting
	tm 31-12-2018	nog te realiseren		tm 31-12-2017	nog te realiseren		tm 31-12-2014	nog te realiseren		
Kosten										
Inbrengwaarde grond & opstal	€ 27.544	€ -	€ 27.544	€ -	€ -	€ -	€ 27.544	€ -	€ 27.544	Toevoeging inbrengwaarde school
Inbrengwaarde sloop grond & opstal	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Onderzoeken	€ -	€ 11.000	€ 11.000	€ -	€ 11.000	€ 11.000	€ -	€ -	€ -	
Saneren & grondwerken	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Voorzieningen bouwrijp	€ -	€ 87.236	€ 87.236	€ -	€ 87.236	€ 87.236	€ -	€ -	€ -	
Voorzieningen woonrijp	€ -	€ 139.300	€ 139.300	€ -	€ 116.200	€ 116.200	€ -	€ 23.100	€ 23.100	Watercompensatie buiten het plangebied
Plankosten (POK & VTU)	€ 34.302	€ 164.830	€ 199.132	€ -	€ 199.132	€ 199.132	€ 34.302	€ -34.302	€ -	
Tijdelijk beheer	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Planschade	€ -	€ 110.000	€ 110.000	€ -	€ 110.000	€ 110.000	€ -	€ -	€ -	
Niet compensabele BTW	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Overige maatregelen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Bijdrage bovenwijken	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Subtotaal kosten	€ 61.846	€ 512.365	€ 574.211	€ -	€ 523.567	€ 523.567	€ 61.846	€ -11.202	€ 50.644	
Opbrengsten										
Wonen I	€ -	€ 629.480	€ 629.480	€ -	€ 629.480	€ 629.480	€ -	€ -	€ -	
Wonen II	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Wonen III	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Bedrijven	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Kantoren	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Detailhandel	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Maatschappelijk	€ 81.800	€ -	€ 81.800	€ -	€ 81.800	€ 81.800	€ 81.800	€ -81.800	€ -	
Tijdelijke exploitatie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Subsidie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Overige bijdragen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Subtotaal opbrengsten	€ 81.800	€ 629.480	€ 711.280	€ -	€ 711.280	€ 711.280	€ 81.800	€ -81.800	€ -	
Saldo nominaal		per 1-1-2019	€ 137.069		per 1-1-2018	€ 187.713			€ -50.644	
Saldo inflatie			€ 1.329			€ -23.365			€ 24.694	
Saldo rente	€ -	€ -1.921	€ -1.921	€ -	€ 8.334	€ 8.334	€ -	€ -10.255	€ -10.255	
Saldo eindwaarde		per 31-12-2021	€ 136.477		per 31-12-2021	€ 149.582		per 31-12-2021	€ -13.105	
Saldo contante waarde		per 1-1-2019	€ 128.605		per 1-1-2018	120.303		per 1-1-2019	8.302	
Saldo boekwaarde	€ 19.954	per 1-1-2019		€ -	per 1-1-2018		€ 19.954	per 1-1-2019		

Risicoprofiel

Op basis van de grondexploitatie is ook het risicoprofiel geactualiseerd. De belangrijkste risico's zijn als volgt:

- Met betrekking tot de werkzaamheden voor onderzoeken en bouw- en woonrijp maken bestaat er een risico op budgetoverschrijding. Voor de risicoanalyse wordt uitgegaan van 10% van de resterende kosten en bedraagt € 24.000. Op basis van 50% is het gewogen risico daarmee € 12.000.
- De raming voor het plankostenbudget lijkt toereikend. Desalniettemin bestaat het risico dat overschrijding van dit budget plaatsvindt. Voor de risicoanalyse wordt uitgegaan van 20% van de resterende kosten en bedraagt € 33.000. Op basis van 50% is het gewogen risico daarmee € 16.500.
- Voor planschade is een budget opgenomen van € 110.000. Gezien de omvang van het project en de mogelijke planschade die zou kunnen ontstaan in de omgeving lijkt dit budget fors te zijn. Er wordt daarom bij het bepalen van het risicoprofiel geen rekening gehouden met een budgetoverschrijding.
- Risico op lagere grondopbrengsten is een scenario met betrekking tot de resterende gronduitgifte. Uitgaande van 10% lagere grondprijzen is het effect € 63.000. Op basis van een weging van 50% is het gewogen risico daarmee € 31.500.
- Tot slot bestaat het risico op vertraging van het project. Dit brengt extra rentekosten en planontwikkelingskosten met zich mee. Uitgaande van 1 jaar vertraging is het effect € 56.000. Op basis van een weging van 50% is het gewogen risico daarmee € 28.000.

Het totaal gewogen risicoprofiel bedraagt daarmee €88.000. Gelet op het verwachte resultaat van € 129.000 NCW positief, kunnen de voornoemde risico's worden opgevangen binnen de grondexploitatie.

Spijk, CPO

Alle gronden van de het CPO project in Spijk zijn verkocht en geleverd. Na realisatie van de woningen moeten uitsluitend nog de werkzaamheden woonrijp maken en water compenserende maatregelen uitgevoerd worden. Naar verwachting kan eind 2019 de exploitatie Spijk CPO worden afgesloten.

Het resultaat van het CPO project in Spijk per 1-1-2019 bedraagt € 151,-- positief, zie ook tabel 3.5. In vergelijking tot de actualisatie van het MPG 2018 laat de exploitatie geen noemenswaardige verschillen zien.

INVESTERINGEN		Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019
6.2.3.a	Inbrengwaarde grond & opstal	16.624	16.624	-	-
6.2.3.c	Inbrengwaarde sloop grond & opstal	-	-	-	-
6.2.4.a	Onderzoeken	-	-	-	-
6.2.4.b	Saneren & grondwerken	-	-	-	-
6.2.4.c)	Voorzieningen bouwrijp	70.863	52.339	18.524	18.524
6.2.4.c)	Voorzieningen woonrijp	57.721	1.830	55.891	55.891
6.2.4.g.	Plankosten (POK & VTU)	81.934	52.256	29.678	29.678
6.2.4.k	Tijdelijk beheer	-	-	-	-
6.2.4.l	Planschade	15.255	15.255	-	-
6.2.4.m	Niet compensabele BTW	-	-	-	-
6.2.4.d	Overige maatregelen	-	-	-	-
6.2.11.i	Bijdrage bovenwijken	-	-	-	-
nvt 1	Overige kosten administratief	-	-	-	-
nvt 2	Overige kosten planinhoudelijk	-	-	-	-
Totaal		242.397	138.304	104.093	104.093

OPBRENGSTEN		Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019
6.2.7(1)	Wonen I	245.680	245.680	-	-
6.2.7(2)	Wonen II	-	-	-	-
6.2.7(3)	Wonen III	-	-	-	-
6.2.7(4)	Bedrijven	-	-	-	-
6.2.7(5)	Kantoren	-	-	-	-
6.2.7(6)	Detailhandel	-	-	-	-
6.2.7(7)	Maatschappelijk	-	-	-	-
6.2.7(8)	Tijdelijke exploitatie	-	-	-	-
6.2.7(9)	Subsidie	-	-	-	-
6.2.7(1)	Overige bijdragen	-	-	-	-
nvt 3	Overige opbrengsten administratief	-	-	-	-
nvt 4	Overige opbrengsten planinhoudelijk	-	-	-	-
Totaal		245.680	245.680	-	-

Kasstroom

Saldo nominaal		3.283	107.376	104.093-	104.093-
Index investeringen		1.293	-	1.293	1.293
Index opbrengsten		-	-	-	-
Totale kasstroom geïndexeerd		1.990	107.376	105.386-	105.386-

Rente en saldooverloop

Rente		-1.836	2.488-	652	652
Saldo Eindwaarde	per 31-12-2019	154	104.887		154
Saldo Netto Cont. waarde	per 1-1-2019	151	positief		

Tabel 3.5 Grondexploitatie Spijk, CPO

	TOTAAL	Boekwaarde tm 31-12-2018	Prognose nog te realiseren	TOTAAL	Boekwaarde tm 31-12-2017	Prognose nog te realiseren	Verschil totaal	Toelichting totaal	Verschil boekwaarde
Kosten									
Inbrengwaarde grond & opstal	€ 16.624	€ 16.624	€ -	€ 16.624	€ 16.624	€ -	€ -		€ -
Inbrengwaarde sloop grond & opstal	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Onderzoeken	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Saneren & grondwerken	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Voorzieningen bouwrijp	€ 70.863	€ 52.339	€ 18.524	€ 70.863	€ 52.339	€ 18.524	€ -		€ -
Voorzieningen woonrijp	€ 57.721	€ 1.830	€ 55.891	€ 57.721	€ 57.721	€ -	€ -		€ 1.830
Plankosten (POK & VTU)	€ 81.934	€ 52.256	€ 29.678	€ 81.934	€ 43.803	€ 38.131	€ -		€ 8.453
Tijdelijk beheer	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Planschade	€ 15.255	€ 15.255	€ -	€ 15.255	€ 15.255	€ -	€ -		€ -
Niet compensabele BTW	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Overige maatregelen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Bijdrage bovenwijken	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Subtotaal kosten	€ 242.397	€ 138.304	€ 104.093	€ 242.397	€ 128.021	€ 114.376	€ -		€ 10.283
Opbrengsten									
Woningen	€ 245.680	€ 245.680	€ -	€ 245.680	€ -	€ 245.680	€ -		€ 245.680
Overige bijdragen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Subtotaal opbrengsten	€ 245.680	€ 245.680	€ -	€ 245.680	€ -	€ 245.680	€ -		€ 245.680
Saldo nominaal per 1-1-2019	€ 3.283			€ 3.283			€ -		€ -
Saldo inflatie	€ -1.293			€ -2.689			€ 1.396		€ -
Saldo rente	€ -1.836	€ -2.488	€ 652	€ -521	€ -737	€ 216	€ -1.315		€ -1.751
Saldo eindwaarde per 31-12-2018	€ 154			€ 73			€ 81		€ -
Saldo contante waarde per 1-1-2019	€ 151			€ 70			€ 81		€ -
Saldo boekwaarde		€ 104.887	per 1-1-2019		€ -128.758	per 1-1-2018			€ 233.645

Risicoprofiel

Op basis van de grondexploitatie is ook het risicoprofiel geactualiseerd. De belangrijkste risico's zijn als volgt:

- Met betrekking tot de werkzaamheden voor bouw- en woonrijp maken bestaat er een risico op budgetoverschrijding. Voor de risicoanalyse wordt uitgegaan van 10% van de resterende kosten en bedraagt € 7.000. Op basis van 50% is het gewogen risico daarmee € 3.500.

- De raming voor het plankostenbudget lijkt toereikend. Desalniettemin bestaat het risico dat overschrijding van dit budget plaatsvindt. Voor de risicoanalyse wordt uitgegaan van 20% van de resterende kosten en bedraagt € 6.000. Op basis van 50% is het gewogen risico daarmee € 3.000.

Het totaal gewogen risicoprofiel bedraagt daarmee € 6.500 en is daarmee nihil. Een dergelijk risicoprofiel niet kan worden opgevangen binnen het verwachte resultaat van de grondexploitatie (€ 162,- NCW positief). Geadviseerd wordt dan ook om een risicoreservering op te nemen ter grootte van € 6.500.

Vuren, Centrumontwikkeling

De gemeente Lingewaal heeft in samenspraak met de gemeenschap een gebiedsvisie voor de centrumontwikkeling Vuren opgesteld. De gebiedsvisie vormt het globale kader voor de ontwikkelingsmogelijkheden van het gebied. De visie geeft een realistische ruimtelijke vertaling van de ideeën van de inwoners van Vuren. De visie bestaat uit de stedenbouwkundige en architectonische kaders voor de drie ontwikkellocaties en de inrichting van de openbare ruimte en parkeren. De gebiedsvisie heeft de basis gevormd voor het bestemmingsplan Centrum Vuren, wat door de gemeenteraad Lingewaal in de vergadering van oktober 2018 is vastgesteld.

Tijdens de gemeenteraadsvergadering van 31 mei 2018 heeft de gemeenteraad een budget beschikbaar gesteld van € 2,90 miljoen ter dekking van de investeringen in het openbaar gebied en de strategische aankoop van de grondpositie (locatie de Kiviet). De dekking die hier tegenover staat zijn de te realiseren grondopbrengsten (€ 370.000,-) en de beschikbare budgetten binnen het Gemeentelijk Rioleringsplan, Reconstructie Plein en Wegen, Fonds Bovenwijkse voorzieningen (€ 1,15 mln.) en de reeds ontvangen exploitatiebijdrage van de ontwikkeling van Houwelingen (fase1 Centrumontwikkeling Vuren) à € 176.000,-. Daarnaast heeft de gemeente Lingewaal een aanvraag ingediend voor de subsidie Steengoed Benutten van de provincie Gelderland en heeft reeds mondeling akkoord voor deze aanvraag (€ 500.000,-). Ten aanzien van het realiseren van de grondopbrengsten is een ontwikkelovereenkomst gesloten met een marktpartij.

Aangezien de gemeente Lingewaal bouwrijpe gronden verkoopt ten behoeve van de ontwikkeling van het gebied is de gemeente conform de BBV-regelgeving verplicht om hier een grondexploitatie voor te openen. Gezien de integrale samenhang tussen de opstalontwikkeling en herinrichting van de openbare ruimte zijn deze werken, net zoals bij het bestemmingsplan, opgenomen in de grondexploitatie. Hiervoor willen wij voorstellen aan de raad om middels vaststelling van het Meerjarenperspectief Grondexploitaties 2019 de grondexploitatie Centrumontwikkeling Vuren te openen.

Het resultaat van de centrumontwikkeling Vuren per 1-1-2019 bedraagt € 1.171.000,- negatief. Dit negatieve resultaat wordt veroorzaakt door het (boekhoudkundig) verwijderen van de beschikbare budgetten binnen het Gemeentelijk Rioleringsplan, Reconstructie Plein en Wegen, Fonds Bovenwijkse voorzieningen à € 1,15 mln. Op last van de accountant zijn deze posten uit de grondexploitatie verwijderd, desondanks blijven de budgetten wel beschikbaar. De te treffen verliesvoorziening wordt daarmee grotendeels opgevangen. Wanneer de beschikbare budgetten wel worden meegenomen in de berekeningen bedraagt het resultaat per 1-1-2019 € 58.000,- negatief, zie ook onderstaande tabel. De exploitatie is nagenoeg gelijk aan de gepresenteerde financieel kader in mei 2018. Destijds kwam het resultaat uit op € 3.500,- positief. Dit geringe negatieve verschil wordt veroorzaakt door enkele meerwerkzaamheden (beschadigde riolering, extra fundatie betongoten).

INVESTERINGEN	Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019	2020	2021
6.2.3.a- Inbrengwaarde grond & opstal	727.592	727.592	-	-	-	-
6.2.3.c- Inbrengwaarde sloop grond & opstal	-	-	-	-	-	-
6.2.4.a Onderzoeken	41.080	8.080	33.000	33.000	-	-
6.2.4.b Saneren & grondwerken	-	-	-	-	-	-
6.2.4.c Voorzieningen bouwrijp	179.993	47.900	132.093	29.699	102.394	-
6.2.4.c Voorzieningen woonrijp	1.504.425	15.406	1.489.018	1.489.018	-	-
6.2.4.g- Plankosten (POK & VTU)	504.883	296.905	207.978	185.768	11.105	11.105
6.2.4.k Tijdelijk beheer	-	-	-	-	-	-
6.2.4.l Planschade	-	-	-	-	-	-
6.2.4.m Niet compensabele BTW	-	-	-	-	-	-
6.2.4.d Overige maatregelen	-	-	-	-	-	-
6.2.11.i Bijdrage bovenwijken	-	-	-	-	-	-
nvt 1 Overige kosten administratief	-	-	-	-	-	-
nvt 2 Overige kosten planinhoudelijk	-	-	-	-	-	-
Totaal	2.957.973	1.095.884	1.862.089	1.737.486	113.499	11.105

OPBRENGSTEN	Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019	2020	2021
6.2.7(1) Wonen I	370.000	-	370.000	-	-	370.000
6.2.7(2) Wonen II	-	-	-	-	-	-
6.2.7(3) Wonen III	750.000	-	750.000	750.000	-	-
6.2.7(4) Bedrijven	-	-	-	-	-	-
6.2.7(5) Kantoren	-	-	-	-	-	-
6.2.7(6) Detailhandel	-	-	-	-	-	-
6.2.7(7) Maatschappelijk	-	-	-	-	-	-
6.2.7(8) Tijdelijke exploitatie	-	-	-	-	-	-
6.2.7(9) Subsidie	500.000	-	500.000	250.000	250.000	-
6.2.7(1) Overige bijdragen	176.150	176.150	-	-	-	-
nvt 3 Overige opbrengsten administratief	-	-	-	-	-	-
nvt 4 Overige opbrengsten planinhoudelijk	-	-	-	-	-	-
Totaal	1.796.150	176.150	1.620.000	1.000.000	250.000	370.000

Kasstroom	Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019	2020	2021
Saldo nominaal	1.161.823	919.734	242.089	737.486	136.501	358.895
Index investeringen	26.574	-	26.574	21.584	4.283	707
Index opbrengsten	-	-	-	-	-	-
Totale kasstroom geïndexeerd	1.188.398	919.734	268.664	759.070	132.219	358.188

Rente en saldooverloop	Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019	2020	2021
Rente	-54.154	-	54.154	16.241	20.362	17.551
Saldo Eindwaarde	per 31-12-2021	-1.242.551	919.734	1.695.045	1.583.188	1.242.551
Saldo Netto Cont. waarde	per 1-1-2019	-1.170.884	negatief	-	-	-

INCLUSIEF BESCHIKBARE BUDGETTEN €1,15 MLN.

Saldo Eindwaarde	per 31-12-2021	-61.411	919.734
Saldo Netto Cont. waarde	per 1-1-2019	-57.869	negatief

Tabel 3.6 Grondexploitatie Vuren, Centrumontwikkeling

Risicoprofiel

Op basis van de grondexploitatie is ook het risicoprofiel in beeld gebracht. De belangrijkste risico's zijn als volgt:

- Met betrekking tot de werkzaamheden voor onderzoeken en bouw- en woonrijp maken bestaat er een risico op budgetoverschrijding, zeker gezien de meerwerkzaamheden van afgelopen jaar. Voor de risicoanalyse wordt uitgegaan van 10% van de resterende kosten en bedraagt € 165.000. Op basis van 50% is het gewogen risico daarmee € 82.500.
- De raming voor het plankostenbudget lijkt toereikend. Desalniettemin bestaat het risico dat overschrijding van dit budget plaatsvindt. Voor de risicoanalyse wordt uitgegaan van 20% van de resterende kosten en bedraagt € 42.000. Op basis van 50% is het gewogen risico daarmee € 21.000.
- De gemeente heeft reeds overeenstemming bereikt met partijen over de grondopbrengsten. Risico op lagere grondopbrengsten lijkt daarmee uitgesloten. Echter, wanneer een marktpartij, om welke reden dan ook, niet tot betaling overgaat, bestaat er de kans dat de gemeente de gronden opnieuw op de markt moet brengen. Uitgaande van dit scenario wat mogelijk resulteert in 10% lagere grondprijzen is het effect € 112.000. Op basis van een weging van 50% is het gewogen risico daarmee € 56.000.
- Tot slot bestaat het risico op vertraging van het project (zeker in relatie tot bovenstaand scenario). Dit brengt extra rentekosten en planontwikkelingskosten met zich mee. Uitgaande van 1 jaar vertraging is het effect € 79.000. Op basis van een weging van 50% is het gewogen risico daarmee € 39.500.

Het totaal gewogen risicoprofiel bedraagt daarmee €199.000. Gelet op het verwachte resultaat van € 58.000 NCW negatief (inclusief beschikbare budgetten), kunnen de voornoemde risico's niet worden opgevangen binnen de grondexploitatie. Geadviseerd wordt om een risicoreservering op te nemen ter grootte van € 199.000,--.

Vuren, Zeiving Noord

Alle gronden van de bedrijventerreinontwikkeling Zeiving Noord zijn verkocht. De laatste kavels zijn in 2018 geleverd. Enkel de laatste werkzaamheden woonrijp maken moeten nog worden uitgevoerd. Naar verwachting kan eind 2019 de exploitatie van Zeiving Noord worden afgesloten.

Het resultaat van het Zeiving Noord per 1-1-2019 bedraagt € 19.000,-- positief, zie ook tabel onderstaande tabel. Onderstaand volgt een toelichting:

INVESTERINGEN	Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019
6.2.3.a-b Inbrengwaarde grond & opstal	1.795.118	1.795.118	-	-
6.2.3.c-d Inbrengwaarde sloop grond & opstal	-	-	-	-
6.2.4.a Onderzoeken	-	-	-	-
6.2.4.b Saneren & grondwerken	96.337	96.337	-	-
6.2.4.c(1) Voorzieningen bouwrijp	183.284	183.284	-	-
6.2.4.c(2) Voorzieningen woonrijp	754.299	704.299	50.000	50.000
6.2.4.g-j Plankosten (POK & VTU)	316.732	314.635	2.096	2.096
6.2.4.k Tijdelijk beheer	-	-	-	-
6.2.4.l Planschade	-	-	-	-
6.2.4.m Niet compensabele BTW	-	-	-	-
6.2.4.d-f Overige maatregelen	1.957.557	1.957.557	-	-
6.2.11.i Bijdrage bovenwijken	841.688	841.688	-	-
Totaal	5.945.015	5.892.919	52.096	52.096

OPBRENGSTEN	Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019
6.2.7(1) Sociaal	-	-	-	-
6.2.7(2) Vrije sector	3.890.557	3.890.557	-	-
6.2.7(3) Tijdelijke exploitatie	-	-	-	-
6.2.7(4) Subsidie	-	-	-	-
6.2.7(5) Overige bijdragen	2.695.121	2.695.121	-	-
Totaal	6.585.678	6.585.678	-	-

Kasstroomb

Saldo nominaal	640.663	692.759	52.096-	52.096-
Index investeringen	647	-	647	647
Index opbrengsten	-	-	-	-
Totale kasstroom geïndexeerd	640.016	692.759	52.744-	52.744-

Rente en saldooverloop

Rente	1,25%	-620.397	620.965-	568	568
Saldo Eindwaarde	per 31-12-2019	19.619	71.794		19.619
Saldo Netto Cont. waarde	per 1-1-2019	19.234	positief		

Tabel 3.7 Grondexploitatie Vuren, Zeiving Noord

Toelichting:

- Het resultaat van de grondexploitatie Zeiving Noord bedroeg bij de actualisatie van het MPG 2018 € 140.000,- in vergelijking met het resultaat van € 19.000,- van nu. Dit verschil wordt veroorzaakt door (een hogere) tussentijdse winstneming.
- Er zijn circa € 18.000,- aan hogere grondopbrengsten gerealiseerd dan voorzien.

	GREX 2019			GREX 2018					
Rente	1,25%			1,53%			-0,28%		
Index kosten	2,50%			2,00%			0,50%		
Index opbrengsten	1,50%			0,00%			1,50%		
Einddatum	31-12-2019			31-12-2018			1		
	TOTAAL	Boekwaarde tm 31-12-2018	Prognose nog te realiseren	TOTAAL	Boekwaarde tm 31-12-2017	Prognose nog te realiseren	Verschil totaal	Toelichting totaal	Verschil boekwaarde
Kosten									
Inbrengwaarde grond & opstal	€ 1.795.118	€ 1.795.118	€ -	€ 1.795.118	€ 1.795.118	€ -	€ -		€ -
Inbrengwaarde sloop grond & opstal	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Onderzoeken	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Saneren & grondwerken	€ 96.337	€ 96.337	€ -	€ 96.337	€ 96.337	€ -	€ -		€ -
Voorzieningen bouwrijp	€ 183.284	€ 183.284	€ -	€ 183.284	€ 183.284	€ -	€ -		€ -
Voorzieningen woonrijp	€ 754.299	€ 704.299	€ 50.000	€ 754.299	€ 704.299	€ 50.000	€ -		€ -
Plankosten (POK & VTU)	€ 316.732	€ 314.635	€ 2.096	€ 316.732	€ 303.204	€ 13.528	€ -		€ 11.432
Tijdelijk beheer	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Planschade	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Niet compensabele BTW	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Overige maatregelen	€ 1.957.557	€ 1.957.557	€ -	€ 1.820.288	€ 1.820.288	€ -	€ 137.269	Hogere tussentijdse winstneming	€ 137.269
Bijdrage bovenwijken	€ 841.688	€ 841.688	€ -	€ 841.688	€ 841.688	€ -	€ -		€ -
Subtotaal kosten	€ 5.945.015	€ 5.892.919	€ 52.096	€ 5.807.746	€ 5.744.218	€ 63.528	€ 137.269		€ 148.701
Opbrengsten									
Sociaal	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Vrije sector	€ 3.890.557	€ 3.890.557	€ -	€ 3.872.704	€ 3.158.200	€ 714.504	€ 17.853	Hogere opbrengst verkoop kavel gerealiseerd	€ 732.357
Tijdelijke exploitatie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Subsidie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -		€ -
Overige bijdragen	€ 2.695.121	€ 2.695.121	€ -	€ 2.695.121	€ 2.695.121	€ -	€ -		€ -
Subtotaal opbrengsten	€ 6.585.678	€ 6.585.678	€ -	€ 6.567.825	€ 5.853.321	€ 714.504	€ 17.853		€ 732.357
Saldo nominaal	per 1-1-2019	€ 640.663		€ 760.079	€ -	€ -	€ -		€ -
Saldo inflatie	€ -647			€ -632	€ -	€ -	€ -15		€ -
Saldo rente	€ -620.397	€ -620.965	€ 568	€ -616.457	€ -613.711	€ -2.745	€ -3.941		€ -7.254
Saldo eindwaarde	per 31-12-2019	€ 19.619		€ 142.990	€ -	€ -	€ -123.372		€ -
Saldo contante waarde				€ -			€ -		€ -
per 1-1-2019	€ 19.234			€ 140.187			€ -120.953		
Saldo boekwaarde		€ 71.794 per 1-1-2019		€ -	€ -504.608 per 1-1-2018				€ 576.403

Risicoprofiel

Op basis van de grondexploitatie is ook het risicoprofiel geactualiseerd. De belangrijkste risico's zijn als volgt:

- Met betrekking tot de werkzaamheden voor woonrijp maken bestaat er een risico op budgetoverschrijding. Voor de risicoanalyse wordt uitgegaan van 10% van de resterende kosten en bedraagt € 5.000. Op basis van 50% is het gewogen risico daarmee € 2.500.
- Het budget voor resterende plankosten is gering (€ 2.000). De kans bestaat dat dit budget niet toereikend is. Uitgaande van 30% van de nog te realiseren kosten voor woonrijp maken, zou het budget plankosten worden berekend op € 15.000. Het verschil hiertussen is €13.000. Op basis van 50% is het gewogen risico daarmee € 6.500.

Het totaal gewogen risicoprofiel bedraagt daarmee € 9.000. Gelet op het verwachte resultaat van € 19.000 NCW positief, kunnen de voornoemde risico's worden opgevangen binnen de grondexploitatie.

Risicoanalyse

In voorgaand hoofdstuk is per complex een risicoprofiel beschreven. Tevens is daarbij aangegeven of de ingeschatte risico's konden worden opgevangen binnen het huidige resultaat van de grondexploitatie (NCW).

Uit de risicoanalyse blijkt dat een reserveringen ten behoeve van de weerstandscapaciteit benodigd is van € 205.500.

Exploitatie	Locatie	NCW 1-1-2019	Risicoprofiel 1-1-2019	Vershil	Vereiste weerstandscapaciteit
De Eng II	Asperen	€ 50.000	€ -9.500	€ 40.500	€ -
Herwijnen-Oost	Herwijnen	€ 550.000	€ -371.000	€ 179.000	€ -
Hogeland III	Heukelum	€ 1.049.000	€ -114.000	€ 935.000	€ -
Achter het dorps huis	Spijk	€ 129.000	€ -88.000	€ 41.000	€ -
CPO	Spijk	€ -	€ -6.500	€ -6.500	€ -6.500
Centrumplan	Vuren	€ -1.171.000	€ -199.000	€ -1.370.000	€ -199.000
Zeiving-Noord	Vuren	€ 19.000	€ -9.000	€ 10.000	€ -
Totaal		€ 626.000	€ -797.000	€ -171.000	€ -205.500

(bedragen afgerond op 1.000)

Het huidige resultaat van de lopende grondexploitaties is € 626.000 NCW positief. Op basis van de opgestelde risicoprofielen is de bovengrens van het totaal aan risico's € 797.000. Dat betekent dat er voor € 205.500 aan reëel risico in de grondexploitaties aanwezig is.

Alleen het project Centrumplan Vuren laat een tekort zien. Op grond van de BBV-regelgeving dient een voorziening moeten worden getroffen van € 1.171.000,--. Dit tekort wordt grotendeels opgevangen door beschikbare budgetten binnen de gemeentelijke begroting, er rest dan nog een tekort van € 58.000 op NCW 1-1-2019. Aanvullend is dan een weerstandscapaciteit benodigd van € 205.500,-- om de financiële risico's op grond van de opgestelde risicoprofielen op te kunnen vangen. Dit betreft € 6.500,- voor het project CPO Spijk en € 199.000 voor Centrumplan Vuren.

Portefeuille grondexploitatie

Consolidatie portefeuille grondexploitatie

Bij consolidatie van zeven grondexploitatie van de gemeente Lingewaal resulteert dit in volgende opstelling:

INVESTERINGEN	Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019	2020	2021
6.2.3.a-b Inbrengwaarde grond & opstal	5.346.515	5.346.515	-	-	-	-
6.2.3.c-d Inbrengwaarde sloop grond & opstal	5.666	5.666	-	-	-	-
6.2.4.a Onderzoeken	61.462	16.804	44.658	44.658	-	-
6.2.4.b Saneren & grondwerken	167.921	167.921	-	-	-	-
6.2.4.c(1) Voorzieningen bouwrijp	2.904.261	2.636.409	267.852	135.459	132.394	-
6.2.4.c(2) Voorzieningen woonrijp	5.867.963	3.241.316	2.626.647	1.901.922	362.362	362.362
6.2.4.g-j Plankosten (POK & VTU)	3.844.519	2.980.427	864.092	445.033	214.735	204.323
6.2.4.k Tijdelijk beheer	5.323	5.323	-	-	-	-
6.2.4.l Planschade	307.295	197.295	110.000	55.000	27.500	27.500
6.2.4.m Niet compensabele BTW	-	-	-	-	-	-
6.2.4.d-f Overige maatregelen	5.306.480	4.936.756	369.725	369.725	-	-
6.2.11.i Bijdrage bovenwijken	1.415.558	1.415.558	-	-	-	-
Totaal	25.232.963	20.949.990	4.282.973	2.951.796	736.992	594.185

OPBRENGSTEN	Totaal	Gerealiseerd	Prognose	2019	2020	2021
6.2.7(1) Woningbouw	20.162.317	11.631.586	8.530.730	4.247.125	1.878.628	2.404.978
6.2.7(2) Maatschappelijk	81.800	81.800	-	-	-	-
6.2.7(3) Bedrijven	3.890.557	3.890.557	-	-	-	-
6.2.7(4) Subsidie	500.000	-	500.000	250.000	250.000	-
6.2.7(5) Overige bijdragen	3.851.443	3.851.443	-	-	-	-
Totaal	28.486.117	19.455.386	9.030.730	4.497.125	2.128.628	2.404.978

Kasstroom

Saldo nominaal	3.253.153	1.494.604-	4.747.757	1.545.329	1.391.636	1.810.792
Index investeringen	102.315		102.315	36.670	27.809	37.836
Index opbrengsten	128.249		128.249	15.830	39.136	73.283
Totale kasstroom geïndexeerd	3.279.088	1.494.604-	4.773.691	1.524.489	1.402.962	1.846.240

Rente en saldooverloop

Rente	-2.616.783	2.548.196-	68.587-	41.007-	23.470-	4.110-
Saldo Eindwaarde	per 31-12-2021	662.305	4.042.800-	2.559.318-	1.199.610-	590.245
Saldo Netto Cont. waarde	per 1-1-2018	625.843	positief			

Tabel 4.1: Consolidatie grondexploitatie gemeente Lingewaal

Het totale resultaat van de portefeuille grondexploitatie is € 626.000,-- miljoen positief op netto contante waarde per 1-1-2019. Ten opzichte van de actualisatie van het MPG 2018 is dit een (boekhoudkundige) verslechtering van € 1,22 mln. op netto contante waarde per 1-1-2019. Dit saldo wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het verwijderen van de beschikbare budgetten binnen het Gemeentelijk Rioleringsplan, Reconstructie Plein en Wegen, Fonds Bovenwijkse voorzieningen à € 1,15 mln. voor Centrumplan Vuren. Op last van de accountant zijn deze posten uit de grondexploitatie verwijderd, desondanks blijven de budgetten wel beschikbaar. Daarnaast hebben er mutaties plaatsgevonden bij de projecten Zeiving-Noord, De Eng II, Herwijnen-Oost en Hoge Land II met betrekking tot tussentijdse winstneming. Op basis van de POC-methode is er per complex het bedrag voor tussentijdse winstneming bepaald. Door voornamelijk de voortgang van de projecten (*completion*) zijn is het totale bedrag aan tussentijdse winstnemingen toegenomen met € 741.000,-- ten opzichte van MPG2018. Kortom, bovengenoemde 'verslechtering' is van boekhoudkundige aard, in werkelijkheid is de grondportefeuille stevig verbeterd.

Resultaten actualisatie per grondexploitatie

In onderstaande tabellen is het totale resultaat weergegeven en de vergelijking gemaakt tussen de resultaten van de vastgestelde grondexploitatie in het MPG 2018 en de grondexploitatie in het MPG 2019. Tevens is de vergelijking op einddatum gepresenteerd en de boekwaarde per 31 december 2018.

Exploitatie	Locatie	Prognose contante waarde per 1-1-2019			Prognose eindwaarde**		
		1-1-2018	1-1-2019	Vershil	1-1-2018	1-1-2019	Vershil
De Eng II	Asperen	€ 82.000	€ 50.000	€ -32.000	€ 86.000	€ 52.000	€ -34.000
Herwijnen-Oost	Herwijnen	€ 405.000	€ 550.000	€ 145.000	€ 438.000	€ 583.000	€ 145.000
Hogeland III	Heukelum	€ 1.219.000	€ 1.049.000	€ -170.000	€ 1.293.000	€ 1.113.000	€ -180.000
Achter het dorps huis	Spijk		€ 129.000			€ 136.000	€ 136.000
CPO	Spijk	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Centrumplan	Vuren		€ -1.171.000			€ -1.243.000	€ -1.243.000
Zeiving-Noord	Vuren	€ 140.000	€ 19.000	€ -121.000	€ 143.000	€ 20.000	€ -123.000
Totaal		€ 1.846.000	€ 626.000	€ -1.220.000	€ 1.960.000	€ 661.000	€ -1.299.000

(bedragen afgerond op 1.000)

**Indicatieve optelling, de eindwaarden verschillen in datum

Tabel 4.2: vergelijking resultaten op contante waarde en eindwaarde grondexploitaties Lingewaal.

Exploitatie	Locatie	Einddatum	
		GREX 2018	GREX 2019
De Eng II	Asperen	31-12-2019	31-12-2020
Herwijnen-Oost	Herwijnen	31-12-2021	31-12-2021
Hogeland III	Heukelum	31-12-2020	31-12-2021
Achter het dorps huis	Spijk		31-12-2021
CPO	Spijk	31-12-2019	31-12-2019
Centrumplan	Vuren		31-12-2021
Zeiving-Noord	Vuren	31-12-2018	31-12-2019

Tabel 4.3: Vergelijking einddatum grondexploitaties Lingewaal

Exploitatie	Locatie	Boekwaarde per 31 december 2018	
		€	
De Eng II	Asperen	€	461.860
Herwijnen-Oost	Herwijnen	€	3.061.700
Hogeland III	Heukelum	€	-205.688
Achter het dorps huis	Spijk	€	-19.954
CPO	Spijk	€	-115.943
Centrumplan	Vuren	€	919.734
Zeiving-Noord	Vuren	€	-71.794
TOTAAL		€	4.029.914

Verbonden partijen

Kaders

Verbonden partijen voeren vaak taken uit met een groot politiek belang en ze leveren hierbij een bijdrage aan de realisatie van maatschappelijke doelen. Een bijzondere vorm van een verbonden partijen zijn de samenwerkingsverbanden die in het leven zijn geroepen om gemeentelijke taken in gezamenlijkheid uit te voeren. Dit soort samenwerkingsverbanden (gemeenschappelijke regelingen) levert een grote bijdrage aan het realiseren van maatschappelijke doelen, maar levert door zijn aard ook bestuurlijke en financiële risico's op. Het is noodzaak om zicht te hebben op deze risico's die immers de realisatie van de doelstellingen binnen de gestelde financiële kaders kunnen belemmeren. De paragraaf Verbonden partijen, in de programmabegroting en de programmarekening, is een belangrijk instrument voor de gemeente Lingewaal om proactief te sturen op de verbonden partijen.

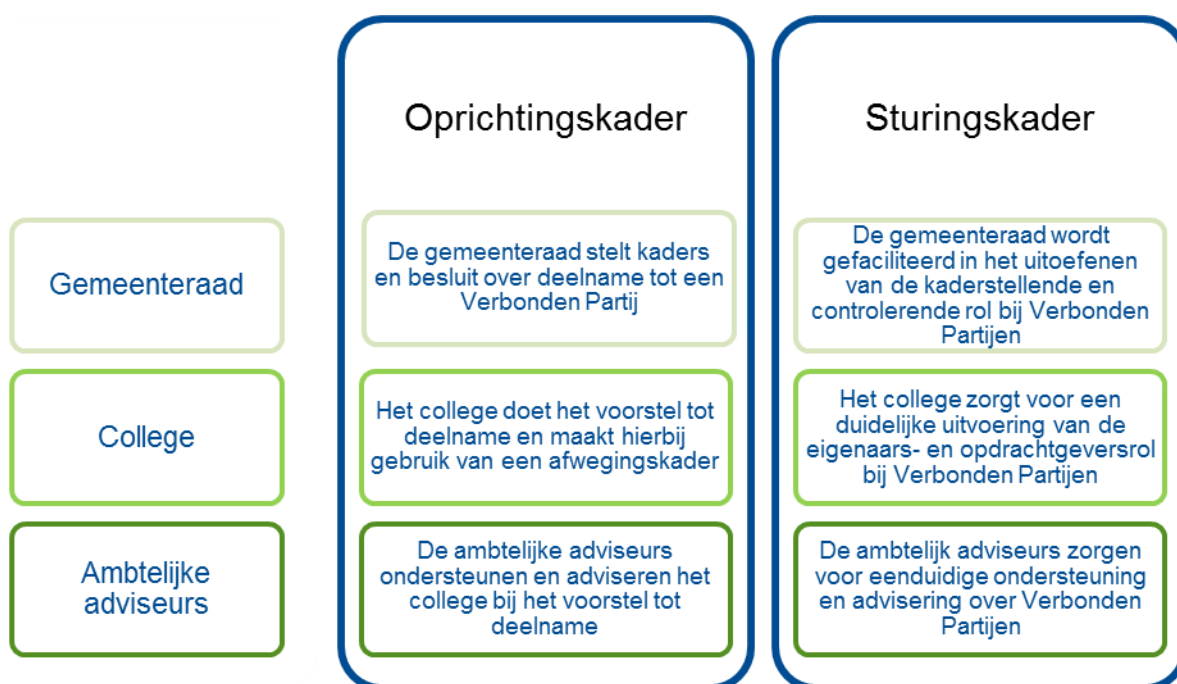
Verbonden partijen bestaan uit deelnemingen door de gemeente in gemeenschappelijke regelingen, NV's, BV's, stichtingen en verenigingen.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) waarin algemene regels voor de verantwoording door gemeenten en provincies staan, geeft voor een verbonden partij de volgende definitie:

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft, hetzij omdat zij namens de gemeente in het bestuur van de verbonden partij plaats neemt of namens de gemeente stemt. Het financiële belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

De gemeente Lingewaal hanteert de volgende kaderstellende uitgangspunten.

Huidig beleid

Voor zover mogelijk wordt er gekeken naar samenwerkingsmogelijkheden binnen de regio. Het kan dan gaan om samenwerking binnen het kader van de Regio Rivierenland, maar soms ook om samenwerking met enkele gemeenten uit de regio, zoals de samenwerking met Buren en Neder-Betuwe op het gebied van ICT. Aan de keuze om op een bepaalde taak al of niet samenwerking te zoeken, kunnen diverse motieven ten grondslag liggen. Zie tevens het programma Bestuur en Dienstverlening.

Relatie tussen verbonden partijen en programmadoelstellingen

Gemeenschappelijke regelingen			
Naam	Relatie met programma	Relatie met doelstelling	Beleidsvoornemens / ontwikkelingen
1. GR Regio Rivierenland	1 Bestuur en dienstverlening	Een efficiënte en toekomstbestendige samenwerking met andere gemeenten	Geen
2. GR GGD Gelderland-Zuid	8 Sociaal Domein	Inzetten op meer preventie; Veilig thuis	'Gezonde Schoolmethode', kerngerichte benadering, bewustwordingsacties
3. GR Avres	4 Economie en arbeidsparticipatie en 8 Sociaal Domein	Arbeidsparticipatie en verschaffen minimuminkomen	Zie programma's
4. GR Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)	2 Openbare orde en veiligheid	Handhaven fysieke veiligheid	Geen
5. GR Belastingensamenwerking Rivierenland (BSR)	Bedrijfsvoering	Efficiënte belastinginning	Geen
6. GR Avri	9 Milieu	Afvalinzameling	Geen
7. GR Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)	9 Milieu	Uitvoering milieubeleid	Geen

Overige samenwerkingsvormen			
Naam	Relatie met programma	Relatie met doelstelling	Beleidsvoornemens / ontwikkelingen
1. Bank Nederlandse Gemeenten N.V.	Bedrijfsvoering	Duurzame belegging	Geen
2. Vitens N.V.	Bedrijfsvoering	Duurzame belegging	Geen
3. Eneco Groep N.V.	Bedrijfsvoering	Duurzame belegging	Geen
4. Stedin Holding N.V.	Bedrijfsvoering	Duurzame belegging	Geen

Er zijn een viertal organisaties die niet als verbonden partij in bovenstaand overzicht is vermeld: de woningcorporatie Stichting Kleurrijk Wonen, de Stichting Woon- en Zorgcentrum "Avondlicht", Stichting Openbaar Onderwijs Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (O2A5) en Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). In geen van de vier organisaties is sprake van een bestuurlijk belang, zodat er geen sprake is van een verbonden partij.

Wel is het volgende van belang om te vermelden.

1. Met de woningcorporatie Stichting Kleurrijk Wonen vindt tweemaal per jaar een overleg plaats vanwege het gemeenschappelijk belang voor de volkshuisvesting in de gemeente;
2. Voor "Avondlicht" staat de gemeente garant voor een tweetal geldleningen
 Hoofdsom € 1.200.000, restant per 31-12-2017 € 600.000
 Hoofdsom € 1.200.000, restant per 31-12-2017 € 360.000

Op 15 oktober 2015 heeft de gemeenteraad besloten om mede garant te staan voor een door Avondlicht aan te trekken lening. De lening van een bedrag van € 1,5 miljoen en is bedoeld om in 2017 het aantal PG (psycho-geriatrie) voorzieningen uit te breiden. De overeenkomst tot garantstelling is op 12 oktober 2017 door de burgemeester ondertekend.

3. Op 1 januari 2007 is Stichting Openbaar Onderwijs Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (O2A5) opgericht met een mandaat van zes gemeenten, verenigd in het Gemeenschappelijk Orgaan (GO). Op 1 januari 2011 is de stichting overgegaan op het Raad van Toezicht model, waarbij sprake is van een directeur en een Raad van Toezicht. In het Raad van Toezicht model is het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) meer op afstand van de stichting komen te staan. Het Gemeenschappelijk Orgaan bestaat uit wethouders van de zes gemeenten die het openbaar onderwijs hebben overgedragen aan O2A5. Wethouder de heer G. van Bezooijen is lid van het Gemeenschappelijk Orgaan.
4. Het WSW draagt bij aan een optimale financiering van volkshuisvesting, door borg te staan voor rente- en aflossingsverplichtingen van corporaties. Door het voeren van objectief risicomanagement, hebben corporaties toegang tot de kapitaalmarkt. De gemeente heeft een achtervangpositie ingenomen van door het WSW geborgde lening van € 6,5 miljoen ten behoeve van Stichting Kleurrijk Wonen

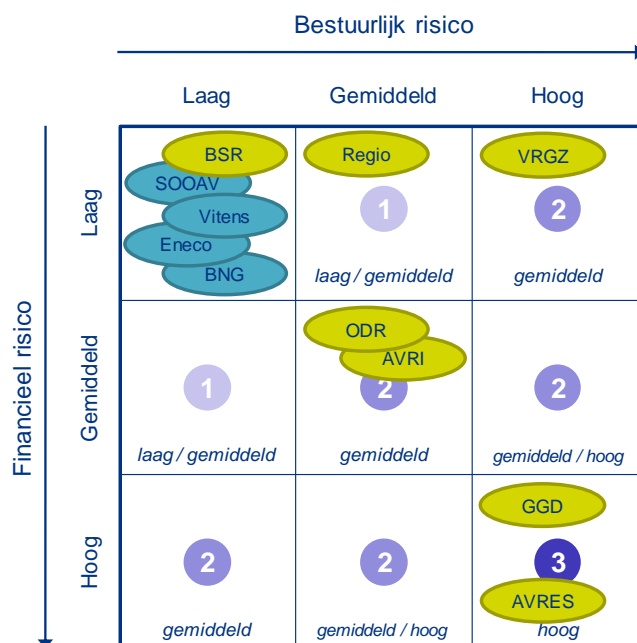
De gemeente is samen met negen andere gemeenten in 2013 de samenwerking aangegaan met het Waterschap Rivierenland, die is vastgelegd in een overeenkomst. Deze overeenkomst regelt de samenwerking tussen de gemeenten en het waterschap om samen beter te meten en te monitoren in de afvalwaterketen. Uitgangspunt is dat organisaties op een uniforme manier meetgegevens over het rioolwatersysteem gaan verzamelen. Ook hier is geen sprake van een verbonden partij, omdat er geen sprake is van een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie.

Risicoprofielen verbonden partijen

De verbonden partijen van de gemeente Lingewaal lopen sterk uiteen in (financiële) omvang en vorm. Hierdoor variëren ook de gemeentelijke belangen en risico's sterk. Door jaarlijks het risicoprofiel van een verbonden partij in te schatten, zorgt de gemeente Lingewaal ervoor dat kansen en bedreigingen bij verbonden partijen tijdig worden gesignaleerd en dat hierop adequaat kan worden gereageerd.

Het risicoprofiel van een verbonden partij is gebaseerd op actuele bestuurlijke en financiële risico's en gebeurt op basis van een risicoanalyse. Op basis van de risicoanalyse en het vastgestelde risicoprofiel wordt een pakket aan stuur- en beheersinstrumentarium gekoppeld aan een verbonden partij. Het stuur- en beheersinstrumentarium dient binnen de gemeente Lingewaal om vorm en inhoud te geven aan de aansturing, het beheer en de control van de specifieke verbonden partij.

Hoe groter het bestuurlijk en/of financieel risico is dat wordt gelopen bij een verbonden partij, des te intensiever is de sturing op de verbonden partij en de informatievoorziening aan de gemeenteraad. Voor de sturingscyclus 2018 heeft het college de volgende risicoclassificatie vastgesteld.

Daar waar mogelijk zal een aangescherpte sturing in samenwerking met buurgemeenten worden opgepakt. Aangescherpte sturing zal in eerste instantie bestaan uit frequenter informatievoorziening.

Gemeenschappelijke regelingen

1. Regio Rivierenland te Tiel

Afdeling	Diverse	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Bestuurlijk belang	Burgemeester mevrouw L.H.M. van Ruijven-van Leeuwen is lid van het Algemeen Bestuur. Op basis van de gemeenschappelijke regeling kan de raad zijn zienswijze geven bij de begroting en de jaarrekening.	
Openbaar belang	Regio Rivierenland heeft tot doel de gemeenschappelijke belangen van haar gemeenten te behartigen op basis van het principe van 'verlengd lokaal bestuur'. Daarmee wil de Regio een bijdrage leveren aan een evenwichtige ontwikkeling. Dit ook in relatie tot het desbetreffende provinciaal en rijksbeleid. Om zijn doelen te kunnen realiseren, behartigt Regio Rivierenland de belangen van de gemeenten op de terreinen van algemeen bestuurlijke aangelegenheden, openbare orde en veiligheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, zorg voor het milieu, verkeer en vervoer, recreatie en toerisme, sociaal-economische zaken en bevordering van de werkgelegenheid, sociale aangelegenheden, volksgezondheid, onderwijs en cultuur en welzijn.	
Participerende partijen	Gemeenten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel, Zaltbommel en West Maas en Waal.	
Risico's	De fusie van de GGD en de vorming van de Regionale Omgevingsdienst had de nodige consequenties op personeelsgebied en frictiekosten.	
Financiële bijdrage 2018	(begroot) € 126.554	
Financiële kengetallen	31-12-2016	31-12-2017
Eigen vermogen	€ 2.460.000	€ 2.065.000
Vreemd vermogen	€ 5.038.000	€ 5.463.000
Solvabiliteit	0,33	0,27
Resultaat	€ 107.000	€ 172.000

Specificatie bijdrage Regio Rivierenland

Omschrijving	Doelstelling	Bedrag in €
Algemene bestuursondersteuning	De bestuursorganen (Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en programmaraden) optimaal ondersteunen bij een goede beheersing van de organisatie en het managen van risico's.	28.270
Regionaal Investeringsfonds (FIF)	Kosten ten behoeve van de Uitvoering Regionaal Ambitiedocument.	33.500
Speerpuntberaden, beleidsondersteuning en projecten	Gemeenten en hun bestuurders faciliteren in hun gezamenlijke beleidsmatige activiteiten	56.437
Inkoopbureau	Inkoopondersteuning en advies voor alle regiogemeenten (in 2017 extra uren € 33.900 afgenomen)	14.040
Algemene dekkingsmiddelen, renteresultaat en onvoorzien		93
Rentevoordeel huisvestingskosten		-/-5.786
Totaal		126.554

2. GGD Gelderland-Zuid te Nijmegen

Afdeling	Maatschappelijk Zaken	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Bestuurlijk belang	Wethouder de heer G. Bel is lid van het Algemeen Bestuur. Op basis van de gemeenschappelijke regeling kan de raad zijn zienswijze geven bij de begroting en de jaarrekening.	
Openbaar belang	In de gemeenschappelijke regeling is invulling gegeven aan de opdracht om één bestuur voor de publieke gezondheid voor Gelderland-Zuid in te stellen. De doelstelling is het bewaken, bevorderen en beschermen van de gezondheid van inwoners uit de regio.	
Participerende partijen	Gemeente Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Geldermalsen, Heumen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Nijmegen, Tiel, Wijchen, Zaltbommel en West Maas en Waal.	
Financiële bijdrage 2018	(begroot) € 466.005	
Financiële kengetallen	31-12-2016	31-12-2017
Eigen vermogen	€ 912.000	-/- € 341.000
Vreemd vermogen	€ 5.463.000	€ 5.407.000
Solvabiliteit	0.14	-/- 0.07
Resultaat	€ 173.000	-/- € 1.254.000

Specificatie bijdrage GGD Gelderland-Zuid (dit is exclusief de te storten bijdrage t.b.v. het weerstandsvermogen)

Omschrijving	Doelstelling	Bedrag in €
Uniforme wettelijke taken		317.372
Maatwerk		23.218
Algemene gezondheidszorg		45.877
Veilig thuis		79.538
Totaal		466.005

3. Avres te Gorinchem

Afdeling	Maatschappelijk Zaken	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur (DB) wordt gevormd door de wethouders Sociale Zaken van de zeven samenwerkende gemeenten. Wethouder de heer G. Bel is lid van het Algemeen Bestuur.	
Doelstelling	Het openbaar lichaam behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemers op het gebied van uitkeringsverstrekking, gesubsidieerde arbeid, arbeidsintegratie en –participatie, sociale activering, schuldhulpverlening, sociale kredietverstrekking, educatie, inburgering en kinderopvang in het kader van sociaal medische indicatie. Het draagt zorg voor een zo doelmatige mogelijke uitvoering van taken en uitoefening van bevoegdheden op de voornoemde terreinen.	
Participerende partijen	Gemeenten Giessenlanden, Gorinchem, Leerdam, Lingewaal, Molenwaard en Zederik	
Financiële bijdrage 2018	(begroot) € 531.000	
Financiële kengetallen	31-12-2016	31-12-2017
Eigen vermogen	€ 5.251.000	€ 4.176.000
Vreemd vermogen	€ 9.163.000	€ 10.768.000
Solvabiliteit	0.36	0,30
Resultaat	€ 356.000	-/- € 1.074.000

4. Veiligheidsregio Gelderland Zuid te Nijmegen

Afdeling	Veiligheid, Vergunningen & Handhaving	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur (AB) wordt gevormd door de burgemeesters van de 16 deelnemende gemeenten. Burgemeester mevrouw L.H.M. van Ruijven-van Leeuwen is lid van het Algemeen Bestuur.	
Doelstelling	Het samenwerkingsverband behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van het beleid en het beheer ter zake van een adequate voorziening in het vervoer van zieken en gewonden, alsmede in de medische hulpverlening bij rampen en ongevallen.	
Participerende partijen	Gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Geldermalsen, Heumen, Lingewaal, Maasdriel, Neder- Betuwe, Neerijnen, Nijmegen, Tiel, Wijchen, Zaltbommel en West Maas en Waal.	
Financiële bijdrage 2018	(begroot) € 993.797	
Financiële kengetallen	31-12-2016	31-12-2017
Eigen vermogen	€ 5.732.000	€ 4.030.000
Vreemd vermogen	€ 75.301.000	€ 66.214.000
Solvabiliteit	0,07	0,06
Resultaat	-/- € 188.000	-/- € 1.379.000

5. Belastingamenwerking Rivierenland (BSR) te Tiel

Afdeling	Bedrijfsvoering & Ondersteuning	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur wordt gevormd door vertegenwoordigers uit de deelnemende gemeenten. In het dagelijks bestuur (DB) zijn twee leden uit het AB vertegenwoordigd. Wethouder de heer G. van Bezooijen is lid van het Algemeen Bestuur.	
Doelstelling	Sinds januari 2008 worden de werkzaamheden op het gebied van de WOZ, OZB en rioolrecht uitgevoerd in samenwerking met het Waterschap Rivierenland, de AVRI en de gemeenten Lingewaal, Tiel, Maasdriel en Culemborg. De aanslagen van zowel het waterschap, AVRI als van de gemeente worden via één aanslagbiljet opgelegd. De BSR blijft zich richten op de groei van het aantal deelnemers, om zo de kosten per deelnemer te kunnen verlagen. Toetreding is de meest effectieve maatregel om de kosten per deelnemer te verlagen.	
Participerende partijen	Gemeenten Culemborg, Geldermalsen, IJsselstein, Lingewaal, Maasdriel, Montfoort, Neerijnen, Tiel, West Maas en Waal, Wijk bij Duurstede en IJsselstein Waterschap Rivierenland en Afvalverwerking Rivierenland.	
Financiële bijdrage 2018	(begroot) € 142.000	
Financiële kengetallen	31-12-2016	31-12-2017
Eigen vermogen	€ 259.000	€ 266.000
Vreemd vermogen	€ 6.790.000	€ 12.552.000
Solvabiliteit	0,04	0,02
Resultaat voor bestemming	€ 120.000	€ 7.000

6. AVRI te Geldermalsen

Afdeling	Veiligheid, Vergunningen & Handhaving	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur wordt gevormd door vertegenwoordigers uit de deelnemende gemeenten. In het Dagelijks Bestuur zijn drie leden uit het AB vertegenwoordigd. Wethouder de heer G. Bel is zowel lid van het Dagelijks Bestuur als het Algemeen Bestuur.	
Doelstelling	Deze gemeenschappelijke regeling wordt getroffen ter behartiging van de afvalverwijdering en afvalverwerking, het beheer van de openbare ruimte en toezicht en handhaving ten behoeve van de betrokken gemeenten.	
Participerende partijen	Gemeenten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel, Zaltbommel en West Maas en Waal.	
Financiële bijdrage 2018	(begroot) € 1.003.000	
Financiële kengetallen	31-12-2016	31-12-2017
Eigen vermogen	866.000	1.482.000
Vreemd vermogen	38.048.000	36.564.000
Solvabiliteit	0,02	0,04
Resultaat voor bestemming	-/- € 115.000	€ 177.000

7. Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) te Tiel

Afdeling	Veiligheid, Vergunningen & Handhaving	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Bestuurlijk belang	Het Dagelijks Bestuur wordt gevormd door vier vertegenwoordigers van de samenwerkende gemeenten (wethouder/raadslid) inclusief een secretaris van ODR. Boven het Dagelijks Bestuur staat het Algemeen Bestuur. In het Algemeen Bestuur zitten de leden van het Dagelijks Bestuur samen met zes wethouders/gemeenteraadsleden uit de betrokken gemeenten. Wethouder de heer G. Bel is lid van het Algemeen Bestuur.	
Doelstelling	De ODR handelt namens de (meeste) gemeenten de aanvragen om omgevingsvergunningen af. Verder is opgedragen de toezicht- en handhavingstaak. De ODR verstrekt adviezen op o.a. het gebied van bodem, lucht, archeologie, geluid, flora, fauna en externe. De ODR functioneert sinds 1 april 2013.	
Participerende partijen	Gemeente Buren, Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel, West Maas en Waal, Zaltbommel en de provincie Gelderland.	
Financiële bijdrage 2018	(begroot) € 271.095	
Financiële kengetallen	31-12-2016	31-12-2017
Eigen vermogen	€ 1.101.034	€ 1.476.342
Vreemd vermogen	€ 1.033.937	€ 2.469.874
Solvabiliteit	0,52	0,37
Resultaat	€ 429.043	€ 775.386

Overige deelnemingen en samenwerkingsvormen

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten te Den Haag

Afdeling	Bedrijfsvoering & Ondersteuning	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap	
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Deze vergadering vindt één keer per jaar plaats. Zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de aandelen. Eén stem per aandeel.	
Doelstelling	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank is belangrijk voor de publieke taak. De gemeente heeft een raamovereenkomst voor geïntegreerde dienstverlening voor het betalingsverkeer en kredietverlening	
Participerende partijen	De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap.	
Risico's	Bij faillissement van de onderneming ontvangt de gemeente geen dividend meer. Het dividend is afhankelijk van de winst.	
Financiële belang	17.550 aandelen à € 2,50 = € 43.875	
	2016	2017
Dividend	€ 28.782	€ 44.400
Financiële kengetallen	31-12-2016	31-12-2017
Eigen vermogen	€ 4.486.000	€ 4.953.000
Vreemd vermogen	€ 149.483.000	€ 135.041.000
Waarvan achtergestelde schulden	€ 31.000.000	€ 31.000.000
Solvabiliteit	0,03	0,04
Resultaat	€ 369.000.000	€ 393.000.000

Vitens N.V. te Zwolle

Afdeling	Bedrijfsvoering & Ondersteuning	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap	
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Deze vergadering vindt één keer per jaar plaats. Zeggenschap via het stemrecht op de aandelen. Eén stem per aandeel.	
Doelstelling	Vitens wil als publiek waterbedrijf de belangen dienen van klanten, medewerkers, maatschappij, milieu en aandeelhouders. Vanuit het besef dat water essentieel is voor het leven, wil Vitens haar verantwoordelijkheid nemen. Doelstelling is het leveren van helder en betrouwbaar drinkwater.	
Participerende partijen	Aandeelhouders (46 gemeentelijke aandeelhouders)	
Risico's	Op grond van artikel 3 van de overeenkomst met Vitens staat de gemeente garant, naar rato van het aantal aansluitbare percelen, voor de restantschuld van leningen die Vitens Gelderland, ten behoeve van de drinkwatervoorziening heeft gesloten. De omvang van de garantie voor de gemeente bedroeg per 31 december 2015 € 78.469. Op 31 december 2016 bedroeg dit € 67.713.	
Financiële belang	10.682 aandelen à € 10 = € 106.820	
	2016	2017
Dividend	€ 35.892	€ 35.250
Financiële kengetallen	31-12-2016	31-12-2017
Eigen vermogen	€ 489.100.000	€ 533.700.000
Vreemd vermogen	€ 1.249.200.000	€ 1.194.400.000
Solvabiliteit	0,28	0,31
Resultaat	€ 48.500.000	€ 47.700.000

toerisd

Eneco Holding N.V. te Rotterdam

Afdeling	Bedrijfsvoering & Ondersteuning	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap	
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Deze vergadering vindt één keer per jaar plaats. Zeggenschap via het stemrecht op de aandelen. Eén stem per aandeel.	
Doelstelling	Eneco verbindt zich het beheer, de aanleg, vervanging en het onderhoud van de openbare verlichting, verkeersregelinstallaties en openbare tijdaanwijzing te verzorgen.	
Participerende partijen	Per 1 februari 2017 is Eneco Holding N.V. gesplitst in een energiebedrijf (Eneco) en een netwerkbedrijf (Stedin). Het energiebedrijf is hernoemd naar Eneco Groep, waarbij aan het hoofd staat Eneco Holding N.V. 53 Nederlandse gemeenten zijn aandeelhouders van Eneco Groep.	
Risico's	Bij faillissement van de onderneming ontvangt de gemeente geen dividend meer. Het dividend is afhankelijk van de winst.	
Financiële belang	16.875 aandelen à € 100 = € 1.687.500	
Dividend	2016	2017
	€ 336.075	€ 215.564
Financiële kengetallen	31-12-2016	31-12-2017
Eigen vermogen	€ 3.121.000.000	€ 2.869.000.000
Vreemd vermogen	€ 1.952.000.000	€ 2.787.000.000
Solvabiliteit	0,62	0,51
Resultaat	€ 93.000.000	€ 99.000.000

Stedin Holding N.V. te Rotterdam (voorheen onderdeel van Eneco Holding N.V)

Afdeling	Bedrijfsvoering & Ondersteuning	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap	
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Deze vergadering vindt één keer per jaar plaats. Zeggenschap via het stemrecht op de aandelen. Eén stem per aandeel.	
Doelstelling	Stedin is een netwerkbeheerder en heeft als doelstelling dat energie altijd beschikbaar is, door mede de energieinfrastructuur juist en goed te beheren	
Participerende partijen	Per 1 februari 2017 is Eneco Holding N.V. gesplitst in een energiebedrijf (Eneco) en een netwerkbedrijf (Stedin). De netwerkgroep met de netbeheerder Stedin heet sinds die datum Stedin Groep, waarbij aan het hoofd staat Stedin Holding N.V. 53 Nederlandse gemeenten zijn aandeelhouders van Stedin Groep N.V.	
Risico's	Bij faillissement van de onderneming ontvangt de gemeente geen dividend meer. Het dividend is afhankelijk van de winst.	
Financiële belang	16.875 aandelen à € 100 = € 1.687.500	
Dividend	2016	2017
	€ 0	€ 95.153
Financiële kengetallen	31-12-2016	31-12-2017
Eigen vermogen	€ 5.310.000.000	€ 2.583.000.000
Vreemd vermogen	€ 4.486.000.000	€ 3.968.000.000
Solvabiliteit	0,54	0,39
Resultaat	€ 71.000.000	€ 465.000.000

Balans per 31 december 2018

BALANS PER

ACTIVA (in €)	2018		2017	
<u>VASTE ACTIVA</u>				
Immateriële vaste activa		1.334.598		1.274.664
- Bijdragen activa in eigendom van derden	1.334.598		1.274.664	
Materiële vaste activa		24.124.278		18.497.981
- Investerings met een economisch nut	16.486.201		11.755.229	
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	6.932.469		6.506.774	
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	705.608		235.978	
Financiële vaste activa		2.415.530		2.139.605
- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen:	532.670		532.670	
- Overige langlopende geldleningen	1.882.860		1.606.936	
Totaal vaste activa		27.874.406		21.912.250
<u>VLOTTENDE ACTIVA</u>				
Voorraden		4.040.970		3.616.317
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	4.040.970		3.615.320	
- Gereed product en handelsgoederen	0		998	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		3.440.169		5.414.549
- Vorderingen op openbare lichamen	2.279.878		1.871.107	
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	233.560		1.155.149	
- Overige vorderingen	926.731		2.388.294	
Liquide middelen		9.950		264.903
- Banksaldi	9.950		264.903	
Overlopende activa		946.536		585.831
- De van Europese of Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:				
- Europese overheidslichamen	0		0	
- Het Rijk	2.053		994	
- Overige Nederlandse overheidslichamen	0		0	
- Overige nog te ontvangen bedragen	873.620		502.676	
- Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	70.864		82.161	
- Overige vorderingen	0		0	
Totaal vlottende activa				
		8.437.626		9.881.601
TOTAAL GENERAAL		36.312.032		31.793.851

PASSIVA (in €)	2018		2017	
<u>VASTE PASSIVA</u>				
Eigen vermogen		4.234.205		6.543.437
- Algemene reserve	1.432.518		2.559.366	
- Bestemmingsreserves	1.774.688		3.898.347	
- Gerealiseerd resultaat	1.026.998		85.725	
Voorzieningen		2.854.866		2.758.557
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.288.925		1.248.771	
- Voorzieningen ter egalisering van kosten	347.070		514.292	
- Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven	1.218.871		995.494	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		21.156.668		15.926.667
- onderhandse leningen bij binnenlandse banken en overige financiële instellingen	21.156.668		15.926.667	
Totaal vaste passiva		28.245.739		25.228.661
<u>VLOTTENDE PASSIVA</u>				
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		5.717.897		5.194.739
- Overige kasgeldleningen	4.000.000		2.000.000	
- Banksaldi	398		0	
- Overige schulden	1.717.499		3.194.739	
Overlopende passiva		2.348.396		1.370.451
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	2.314.613		1.248.619	
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedrag van:				
- Europese overheidslichamen	0		0	
- Het Rijk	29.805		121.574	
- Overige Nederlandse overheidslichamen	0		0	
- Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	3.978		258	
Totaal vlottende passiva		8.066.293		6.565.190
TOTAAL GENERAAL		36.312.032		31.793.851
Gewaarborgde geldleningen		24.128.027		14.800.093
Garantstellingen		0		0

Toelichting op de balans per 31 december 2018

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2018:

Investerings	Boekwaarde 01-01-2018	Investerings	Desinvestering	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2018
Eigendommen van derden	1.274.663	94.990	0	35.055	0	0	1.334.598
Totaal	1.274.663	94.990	0	35.055	0	0	1.334.598

Specificatie:

Bijdragen aan activa in eigendom van derden	Jaar	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2018	Cumulatief besteed t/m 2018
MFA Heukelum	2014	1.395.000	94.990	1.394.773
Totaal		1.395.000	94.990	1.394.773

Materiële vaste activa

Investerings met economisch nut

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer gedurende het jaar 2018:

Investerings	Boekwaarde 01-01-2018	Inves- teringen	Des-inves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Afwaar- dering	Boekwaarde 31-12-2018
Gronden en terreinen	1.493.536	105.977	93.115	3.778	0	0	1.502.620
Bedrijfsgebouwen	7.719.672	5.196.012	42.300	338.325	0	0	12.535.059
Grond- weg en waterbouwkundige werken	1.960.745	195.365	5.175	160.818	0	0	1.990.117
Vervoermiddelen	91.258	0	0	23.960	0	0	67.297
Machines, apparaten en installaties	484.781	4.590	0	98.264	0	0	391.108
Overige materiële vaste activa	5.237	0	0	5.237	0	0	0
Totaal	11.755.229	5.501.944	140.590	630.382	0	0	16.486.201

Specificatie:

Investerings	Jaar	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2018	Cumulatief besteed t/m 2018
Parkeerterrein Asperen (grond)	2018	85.000	80.987	80.987
Reconstructie standplaatsen locatie Asperen	2018	120.000	24.990	24.990
Brede School Herwijnen	2014	2.644.020	34.583	2.629.300
Brede School Vuren	2015	1.850.000	1.755	1.568.838
Brede School Asperen	2016	3.284.180	2.696.487	2.782.094
Brede school Heukelum incl. gymzaal	2016	3.491.508	754.757	823.953
Gymzaal Herwijnen	2016	1.500.000	1.276.154	1.358.959
Brede School Spijk	2016	1.500.000	152.226	203.673
Dorpshuis Asperen upgraden	2016	325.000	280.050	325.085
Uitwerking Lingekwartier	2010	167.000	46.300	168.618
Aanleg ijsbaan / speeltuin Leerdamseweg Asp	2018	155.000	144.349	144.349
Metselwerk stadswal Asperen	2017	52.000	4.716	52.188
Vervanging materialen gemeentewerken	2018	66.000	4.019	4.019
Automatisering	2015	150.000	571	56.419
Totaal			5.501.944	

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer gedurende het jaar 2018:

Investerings	Boekwaarde 01-01-2018	Investerings	Des-investerings	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2018
Grond- weg en waterbouwkundige werken	6.506.774	777.644	0	351.949	0	0	6.932.469
Totaal	6.506.774	777.644	0	351.949	0	0	6.932.469

Specificatie:

Investerings	Jaar	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk bested in 2018	Cumulatief bested t/m 2018
Gemeentelijk rioleringsplan	2015	755.000	73.516	754.866
Gemeentelijk rioleringsplan	2016	251.000	250.090	250.090
Gemeentelijk rioleringsplan	2017	430.000	425.626	425.626
Gemeentelijk rioleringsplan	2018	251.000	28.412	28.412
Totaal			777.644	

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer gedurende het jaar 2018:

Investerings	Boekwaarde 01-01-2018	Inves- teringen	Des- inves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Afwaar- dering	Boekwaarde 31-12-2018
Grond- weg en waterbouwkundige werken (voor 01-01-2017)	186.033	0	0	10.010	0	0	176.023
Grond- weg en waterbouwkundige werken (na 01-01-2017)	49.945	981.651	500.000	2.011	0	0	529.585
Totaal	235.978	981.651	500.000	12.021	0	0	705.608

Specificatie:

Investerings	Jaar	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2018	Cumulatief besteed t/m 2018
Calamiteitenroute De Oven	2017	125.562	81.797	100.188
Rotonde kruising Gr.Reinaldweg/Nieuwesteeg	2017	750.000	875.000	375.490
Parkeerterrein Asperen 2018	2018	25.000	24.854	24.854
Totaal			981.651	

De cumulatieve besteding inzake de rotonde op de kruising is inclusief een bijdrage van derden.

Financiële vaste activa

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2018:

Investerings	Boekwaarde 01-01-2018	Investe- ringen	Desin- veste- ringen	Aflossingen	Afwaard e-ring	Boekwaarde 31-12-2018
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	532.670	0	0	0	0	532.670
Overige langlopende leningen	1.606.936	310.000	0	34.075	0	1.882.860
Totaal	2.139.606	310.000	0	34.075	0	2.415.530

Specificatie:

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
BNG	39.819	39.819
Vitens	953	953
Eneco	16.882	16.882
Stedin	475.016	475.016
Totaal	532.670	532.670

Overige langlopende leningen	Boekwaarde 01-01-2018	Investe- ringen	Desin- veste- ringen	Afschrij- vingen/Aflos- singen	Afwaard e-ring	Boekwaarde 31-12-2018
Startersleningen	750.000	0	0	0	0	750.000
Geldlening VV Vuren	30.000	0	0	1.500	0	28.500
Geldlening VV Heukelum	50.000	0	0	2.500	0	47.500
Geldlening TV De Waalrackets	40.000	10.000	0	1.250	0	48.750
Geldlening vv Herovina	46.250	0	0	2.500	0	43.750
Geldlening Rijvereniging Tielerwaard West	27.750	0	0	1.500	0	26.250
Geldlening Paardensport Waddensteijnruiters	47.500	0	0	2.500	0	45.000
Geldlening VV Vuren	16.000	0	0	2.000	0	14.000
Geldlening Het Groene Kruis	7.055	0	0	7.055	0	0
Geldlening D'n Oude Wiel Herwijnen	10.000	0	0	5.000	0	5.000
Duurzaamheidsleningen	0	300.000	0		0	300.000
Geldleningen aan ambtenaren	581.942	0	0	7.832	0	574.110
Fietsproject	439	0	0	439	0	0
Totaal	1.606.936	310.000	0	34.076	0	1.882.860

Specificatie:

Investerings	Jaar	Beschikbaar gesteld bedrag	Werkelijke aflossing in 2018	Cumulatief aflossing t/m 2018
Geldlening TV De Waalrackets	2017	50.000	10.000	48.750
Duurzaamheidsleningen	2018	300.000	300.000	300.000
Totaal			310.000	

VLOTTENDE ACTIVA

VOORRADEN

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

In EURO	Boekwaarde 31-12-2017	Investe- ringen	Opbreng- sten	Winst- uitname	Boekwaarde 31-12-2018	Voorz. Verlies- latend complex	Balans- waarde 31-12-2018
Zeiving-Noord	504.994	18.300	732.357	137.269	-71.794	0	-71.794
Centrumplan Vuren	0	1.085.455	165.721	0	919.734	0	919.734
De Eng 2	346.430	231.619	0	-116.189	461.860	0	461.860
Herwijnen-Oost	3.037.330	209.643	369.717	184.444	3.061.700	0	3.061.700
Hoge Land III	-402.191	263.292	602.400	535.611	-205.688	0	-205.688
CPO Spijk	128.758	12.034	245.680	0	-104.888	0	-104.888
Spijk achter dorpshuis	0	61.846	81.800	0	-19.954	0	-19.954
Totaal	3.615.321	1.882.189	2.197.675	741.135	4.040.970	0	4.040.970
Nog te maken kosten							4.455.715
Nog te verwachten opbrengsten							9.158.980
Verwacht exploitatieresultaat (nominale waarde) (-/- = voordelig)							-662.295

VORDERINGEN

	Boekwaarde 31-12-2018	Voorziening oninbaar	Balanswaarde 31-12-2018	Balanswaarde 31-12-2017
Vorderingen op openbare lichamen	2.279.878	0	2.279.878	1.871.107
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd < 1 jaar	233.560	0	233.560	1.155.149
Overige vorderingen	926.731	0	926.731	2.388.294
Totaal	3.440.169	0	3.440.169	5.414.550

In de vorderingen op openbare lichamen is de vordering op het BTW-Compensatiefonds opgenomen van € 2.021.324, een vordering op de gemeente Neerijnen van € 99.061 en een vordering op Belastingssamenwerking Rivierenland van € 124.204.

In de overige vordering is de vordering op VABO vastgoed B.V. van € 177.932, een vordering op Stedin Netwerk Gas van € 239.425 en een vordering op Liander van € 403.564.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist

Vanaf 15 december 2013 is de gemeente verplicht haar overtollige liquide middelen in de schatkist bij het Ministerie van Financiën te storten. Dit betekent dat de gemeente haar overtollige middelen niet meer mag beleggen of bij andere banken in deposito mag uitzetten. Om de uitvoering van de publieke taak niet teveel te belemmeren is door het Ministerie van Financiën een drempel ingesteld wat de gemeente aan overtollige middelen mag aanhouden. Dit drempelbedrag is gebaseerd op een gemiddelde per kwartaal en is vastgesteld op 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	250			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	254	236	245	212
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	-	14	5	38
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	4	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	22.229			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	22.229			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	250			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
Kwartaal 1					
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	22.873	21.435	22.554	19.485
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	254	236	245	212

Liquide middelen

Betreft de saldi van de bankrekening van de gemeente per 31 december 2018.

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Rabobank	5.031	5.044
ING bank	4.912	9.940
Bank Nederlandse Gemeenten	7	249.919
Totaal	9.950	264.903

Overlopende activa

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	2.053	994
Overige nog te ontvangen bedragen	873.620	502.676
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	70.864	82.161
Totaal	946.536	585.831

De nog van Europese of Nederlandse overheidslichamen te ontvangen voorschotten kunnen worden onderscheiden in:

1. Europese overheidslichamen
2. Het Rijk
3. Overige Nederlandse overheidslichamen

De in de balans opgenomen nog van Europese en Nederlandse overheidslichamen te ontvangen voorschotten op specifieke uitkeringen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Ontvangen bedrag van:	Nog te ontvangen voorschotten op specifieke uitkeringen	Saldo 31-12-2017	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2018
Het Rijk	Energiebesparing bedrijven	0	2.053	0	2.053
Overig	Regiotaxi	994	0	994	0
	Totaal	994	2.053	994	2.053

Vaste Passiva

Eigen Vermogen

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2017	Toevoe- ging	Ontrek- king	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2018
Algemene reserves						
Algemene reserve	1.759.366	712.834	1.925.406	85.725	-	632.518
Algemene reserve weerstandsvermogen	800.000		-	-	-	800.000
	2.559.366	712.834	1.925.406	85.725	-	1.432.518
Bestemmingsreserves						
Overheveling budgetten 2017 naar 2018	458.625	-	458.625	-	-	-
Manifest	2.496.837	-	722.149	-	-	1.774.688
Fonds archeologie	37.676	-	37.676	-	-	-
WMO-gelden	33.556	-	33.556	-	-	-
Sociaal Domein	871.653	-	871.653	-	-	-
	3.898.347	-	2.123.658	-	-	1.774.688
Nog te bestemmen resultaat						
Saldo gemeenterekening 2017	85.725	-	85.725	-	-	-
Saldo gemeenterekening 2018	-	1.026.998	-	-	-	1.026.998
	85.725	1.026.998	85.725	-	-	1.026.998
Totaal reserves	6.543.437	1.739.832	4.134.789	85.725	-	4.234.205

TOELICHTING OP HET VERLOOP VAN RESERVES

I = Incidentele mutatie

S = Structurele mutatie

Algemene reserve "vrije deel"

Saldo per 1 januari 2018		1.759.365
Saldo gemeenterekening 2017	I Bij	<u>85.725</u>
		1.845.090

Toename

Herindelingsuitkering gemeentefonds	I Bij	712.834

Onttrekking

Wegenbeheerplan volgens begroting 2016 en raadsbesluit 2 juli 2015	I Af	200.000

Bijdrage voorbereidingskrediet West Betuwe	I Af	1.539.282

Incidentele mutaties zie begroting 2018, zie pagina 36	I Af	186.124

Saldo "vrije deel" per 31 december 2018		<u><u>632.518</u></u>

Reserve "weerstandvermogen"

Saldo per 1 januari 2018		800.000

Saldo Weerstandvermogen per 31 december 2018		<u><u>800.000</u></u>

Saldo gemeenterekening 2018

Saldo per 31 december 2018	I Bij	<u><u>1.026.998</u></u>

Voorgesteld wordt dit saldo toe te voegen aan de algemene reserve.

Reserve Manifest

Saldo per 1 januari 2018		2.496.837

Afname

Prjectleider (Raadsbesluit 28-01-2016)	I Af	76.840

Tijdelijke huisvesting (Raadsbesluit 13-12-2018)	I Af	514.507

Onttrekking kapitaallasten 2018	S Af	130.802

Saldo per 31 december 2018		<u><u>1.774.688</u></u>

Reserve overheveling budgetten 2017 naar 2018

Saldo per 1 januari 2018		458.625

Afname

Vrijval overheveling 2017	I Af	458.625

Saldo per 31 december 2018		<u><u>0</u></u>

Reserve Sociaal Domein

Saldo per 1 januari 2018		871.653

Afname

Onttrekking Sociaal Domein	I Af	871.653

Saldo per 31 december 2018		<u><u>0</u></u>

Reserve WMO-gelden

Saldo per 1 januari 2018		33.556

Vrijval

Zie najaarsnota 2018	I Af	33.556

Saldo per 31 december 2018		<u><u>0</u></u>

Fonds archeologie

Saldo per 1 januari 2018		37.676

Vrijval

Zie najaarsnota 2018	I Af	37.676

Saldo per 31 december 2018		<u><u>0</u></u>

In de raadsvergadering van 15 september 2015 is de nota Reserves en Voorzieningen vastgesteld.

Overzicht van de aard en het doel van de reserve

Algemene reserve

Doel

Wat willen we ermee bereiken?

Deze reserve is bedoeld als buffer om onvoorziene uitgaven op te vangen.

Wat gaan we ervoor doen?

Onvoorziene uitgaven opvangen.

Algemene reserve afdekking risico's

Doel

Wat willen we ermee bereiken?

Dit deel van de algemene reserve is bedoeld als buffer om onvoorziene risico's op te vangen. De paragraaf 'Weerstandvermogen en risicobeheersing' van de begroting en jaarrekening kwantificeert deze risico's

Wat gaan we ervoor doen?

Met 90% zekerheid de risico's op kunnen vangen.

Bestemmingsreserve overheveling exploitatiebudgetten

Doel

Wat willen we ermee bereiken?

Exploitatiebudgetten maximaal één jaar beschikbaar houden bij de jaarafsluiting die nog niet gebruikt zijn.

Wat gaan we ervoor doen?

Door de storting van deze gelden in een bestemmingsreserve blijven de budgetten beschikbaar, om het volgende jaar betreffende activiteiten alsnog uit te kunnen voeren.

Bestemmingsreserve Manifest

Doel

Wat willen we ermee bereiken?

Door het vormen van deze reserve willen we bereiken dat de jaarlijkse begroting niet belast wordt met de lasten die voortvloeien uit de investeringen zoals deze zijn opgenomen in het Manifest.

Wat gaan we ervoor doen?

Jaarlijks de kapitaallasten onttrekken aan de reserve en deze ten gunste brengen van de exploitatie.

Bestemmingsreserve Fonds archeologie

Doel

Wat willen we ermee bereiken?

Het vormen van een bestemmingsreserve in verband met de kosten van vondsten of excessieve kosten archeologie.

Wat gaan we ervoor doen?

Eventuele opgravingskosten van de verstoorder compenseren.

Bestemmingsreserve Wmo-gelden

Doel

Wat willen we ermee bereiken?

Het vormen van een bestemmingsreserve om een claim op te vangen in verband met de regiotaxi.

Wat gaan we ervoor doen?

De bestemming wijzigen van de eerdere bestemmingsreserve voor het egaliseren van de uitvoeringskosten voor de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning).

Bestemmingsreserve Sociaal Domein

Doel***Wat willen we ermee bereiken?***

Uitkomen met de inkomsten in het Sociaal Domein.

Wat gaan we ervoor doen?

Een egalisatiefonds Sociaal Domein instellen. Dit met het doel om uitschieters naar boven of naar beneden gelijkmatig te verwerken. Niet bestede gelden worden in het fonds gestort om uitschieters in andere jaren op te kunnen vangen.

In de risicoparagraaf bouwen we extra weerstand op voor onverwachte tegenvallers.

Reserve saldo gemeenterekening**Doel*****Wat willen we ermee bereiken?***

Het voorlopige saldo van de jaarrekening apart houden, totdat de jaarrekening is goedgekeurd en vastgesteld. Dan wordt ook besloten wat er met het saldo gebeurt. Daarbij wordt het saldo bijvoorbeeld toegevoegd aan de algemene reserve en komt deze reserve weer op 0 te staan.

Wat gaan we ervoor doen?

Jaarlijks wordt na goedkeuring van de jaarrekening het saldo verrekend met de algemene reserve.

Vorzieningen

omschrijving	saldo per 1-1-2018	toevoegingen in 2018	aanwending in 2018	vrijval in 2018	saldo per 31-12-2018
Bovenwijkse voorzieningen	206.175	0	0	0	206.175
Pensioenvoorziening wethouders	312.684	40.154	0	0	352.838
Voorziening Claims	729.912	243.304	243.304	0	729.912
Subtotaal voorzieningen	1.248.771	283.458	243.304	-	1.288.925
Voorziening gemeentelijke gebouwen	514.292	137.407	304.629		347.070
Subtotaal onderhoudsegalisatievoorzieningen	514.292	137.407	304.629	-	347.070
Riolering	995.494	223.377	0		1.218.871
Subtotaal voorzieningen middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	995.494	223.377	-	-	1.218.871
Totaal	2.758.556	644.242	547.932	0	2.854.866

Overzicht van de aard en het doel van de voorziening

Bovenwijkse voorzieningen

Doel

Wat willen we ermee bereiken?

Het doel van de voorziening is het kunnen uitvoeren van (infrastructurele) werken, die op meer dan één plangebied betrekking hebben, zoals ontsluitingswegen, bruggen, viaducten, bufferzones e.d.

Wat gaan we ervoor doen?

De gemeente streeft naar een anterieure overeenkomst, waarin onder andere afspraken worden gemaakt over de toerekening en de hoogte van de bovenwijkse voorzieningen. De gemeente bepaalt de hoogte van de bijdrage voor bovenwijkse voorzieningen. De hoogte van de bijdrage is afhankelijk van de toekomstige bestemming die door het nieuwe ruimtelijk plan mogelijk wordt gemaakt. De gemeente maakt onderscheid tussen de volgende bestemmingen:

- wonen;
- bedrijven;
- agrarisch- Agrarische bedrijven;
- recreatie;
- maatschappelijk.

Voor de bovenwijkse voorzieningen Nieuwe Hollandsche Waterlinie, natuur en recreatie en civiele werken wordt een bijdrage van € 15 per m² netto uitgeefbare grond gevraagd. Dit is tevens het maximale bedrag wat de gemeente vraagt aan bovenwijkse voorzieningen. Dit betekent dat wanneer aan het project meerdere bovenwijkse voorzieningen toe te rekenen zijn, de gemeente de ontvangen bijdragen verdeelt over de projecten.

Pensioenvoorziening wethouders

Doel

Wat willen we ermee bereiken?

Een vermogen vormen om aan de toekomstige pensioenverplichtingen te kunnen voldoen.

Wat gaan we ervoor doen?

De pensioenuitkeringen van oud-wethouders worden onttrokken aan deze voorziening. De pensioenpremies van de zittende wethouders worden toegevoegd aan de voorziening.

Per het einde van elk jaar is voor het bedrag van de toekomstige pensioenverplichtingen de

voorziening gevormd.

Voorziening Claims

Doel

Wat willen we ermee bereiken?

Een voorziening voor de afwikkeling van lopende claims.

Wat gaan we ervoor doen?

De voorziening gebruiken om claims te kunnen voldoen.

Voorziening gemeentelijke gebouwen

Doel

Wat willen we ermee bereiken?

Het egaliseren van kosten groot onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen.

Wat gaan we ervoor doen?

Onderhoud volgens meerjaren onderhoudsplanning 2015-2019 uitvoeren.

Voorziening riolering

Doel

Wat willen we ermee bereiken?

Voorkomen van tariefschommelingen in het rioolrecht als gevolg van bijvoorbeeld investeringen op dit gebied.

Wat gaan we ervoor doen?

Het in stand houden van het rioleringsnetwerk en het voldoen aan wettelijke normen welke gelden voor waterbeheer.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar

Het betreffen hier schulden bij binnenlandse banken en overige financiële instellingen waarvan de looptijd 1 jaar of langer is.

	Saldo 31-12-2017	Vermeerdering	Aflossing	Saldo 31-12-2018
Leningen o/g	15.926.666	8.000.000	2.770.000	21.156.668
Totaal	15.926.666	8.000.000	2.770.000	21.156.668

De totale rentelast voor het jaar 2018 met betrekking tot de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar bedraagt € 279.951.

Vlottende passiva

Netto vlottende schuld met een rentetypische looptijd < 1 jaar

De in de balans opgenomen netto-vlottende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Overige kasgeldleningen	4.000.000	2.000.000
Banksaldi	398	0
Overige schulden	1.717.499	3.194.739
Totaal	5.717.897	5.194.739

De overige schulden bestaan uit de crediteuren, die in het volgend boekjaar zijn betaald.

Overlopende passiva

De in de balans opgenomen overlopende passiva kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2017
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	2.314.613	1.248.619
Van Europese of Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	29.805	121.574
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	3.978	258
Totaal	2.348.396	1.370.451

De verplichtingen die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen bestaan voornamelijk uit te betalen loonheffing december van € 290.235, de nog te betalen rentelasten inzake opgenomen geldleningen van € 127.724, een bijdrage in de fusie GNL van € 797.682, een afrekening met Avres van € 125.002 en een schuld ten aanzien van instellingen werkzaam in het Sociaal Domein van € 600.505.

Vpb 2016, rente van de vaste schulden, afrekening resultaat verbonden partijen, afrekening zorg- en jeugdinstanties, bijdrage dienstverlening ICT en de bijdrage voor programmabureau Wmo/Jeugd.

De nog niet bestede middelen van Europese of Nederlandse overheden kunnen worden onderscheiden in:

1. Europese overheidslichamen
2. Het Rijk
3. Overige Nederlandse overheidslichamen

In onderstaande tabel zijn de nog niet bestede middelen nader gespecificeerd:

Nr	Ontvangen voorschotten specifieke uitkeringen	Saldo 31-12-2017	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen/ terug betalingen	Saldo 31-12-2018
	Ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen				
3	Gelden kwalificatieplicht 2008 - 2017	36.307	0	36.307	0
3	Gelden kwalificatieplicht 2018	0	10.484	5.813	4.671
	Provincie Gelderland				
3	Subsidie gemeentelijke monumenten 2013	10.252	0	0	10.252
3	Subsidie gemeentelijke monumenten 2014	10.766	0	0	10.766
3	Subsidie gemeentelijke monumenten 2018	0	5.250	1.134	4.116
3	Subsidie inbreidingslocatie Strycon	0	78.000	78.000	0
3	Fietsverbinding Lingedijk	34.558	8.640	43.198	0
3	Fietsverbinding Leerdam -Asperen - Herwijnen	29.691	7.423	37.114	0
3	Subsidie synchronisatie bodeminformatie	0	7.500	7.500	0
	Totaal	121.574	117.297	209.066	29.805

KREDIETOVERZICHT										
Num-mer	Investerings	Jaar		Begroting krediet t/m 2018	Werkelijk tot en met 2017	Uitgaven 2018	Inkomsten 2018	Werkelijk tot en met 2018	Restant krediet december 2018	Toelichting
1	6801067 Automatisering	2015		150.000	55.847	572		56.419	93.581	In uitvoering
2	6801069 Buitenzijde gemeentehuis	2015		30.000	13.633			13.633	16.367	In uitvoering
3	6801106 Automatisering	2016		150.000	55.256			55.256	94.744	In uitvoering
4	6801107 Meubilair	2016		170.000	6.280			6.280	163.720	In uitvoering
5	6801108 Automatische deuren	2016		21.000	0			0	21.000	In uitvoering
6	6801109 Vloerbedekking	2016		85.000	0			0	85.000	In uitvoering
7	6801110 Screens buitenzijde nieuwbouw	2016		10.000	0			0	10.000	In uitvoering
8	6801111 Luchtbehandelingsstelsel	2016		14.000	0			0	14.000	In uitvoering
9	6801113 Vervangingsinvesteringen GW	2017		35.000	12.244	4.019		16.263	18.737	In uitvoering
10	6801114 Automatisering 2017	2017		150.000	0			0	150.000	In uitvoering
11	6801115 Vervanging materialen gemeentewerken 2018	2018		66.000	0			0	66.000	In uitvoering
12	6801116 Paternoster 2018	2018		10.000	0			0	10.000	In uitvoering
13	6801117 Vervanging koffieautomaten 2018	2018		15.000	0			0	15.000	In uitvoering
14	6801118 Draadloos discussiestelsel 2018	2018		22.000	0			0	22.000	In uitvoering
15	6801119 Noodstroom aggregaat 2018	2018		15.000	0			0	15.000	In uitvoering
16	6801120 Automatisering 2018	2018		150.000	0			0	150.000	In uitvoering
17	6821011 Calamiteitenroute Zeiving-Zuid	2017		186.365	1.064			1.064	185.301	In uitvoering
18	6821012 Calamiteitenroute De Oven	2017		125.562	18.391	81.797		100.188	25.374	In uitvoering
19	6821059 Ronde kruising N830 Herwijnen	2017		750.000	490	875.000	500.000	375.490	374.510	In uitvoering
20	6821069 Appeldijk Heukelum	2017	A	30.000	30.000			30.000	0	Afgerond
21	6821072 Metselwerk stadswal Asperen	2017		52.000	52.647	4.716	5.175	52.188	-188	Afgerond
22	6821073 Parkeerplaats begraafplaats Vuren	2017		88.000	83.114			83.114	4.886	Afgerond
23	6821075 Parkeerterrein Asperen 2018 (grond)	2018		85.000	0	80.987		80.987	4.013	Afgerond
24	6821076 Parkeerterrein Asperen 2018 (heerfichting)	2018		25.000	0	24.854		24.854	146	Afgerond
25	6842074 Brede School Herwijnen	2014		2.644.020	2.594.717	34.583		2.629.300	14.720	In uitvoering
26	6842075 Brede School Vuren	2015		1.850.000	1.567.084	1.755		1.568.839	281.161	In uitvoering
27	6842076 Duurzaamheid BS Herwijnen 2015 (LED)	2016		33.698				0	33.698	In uitvoering
28	6842077 Brede School Asperen (excl.tijd.voorziening)	2016		3.284.180	85.607	2.696.487		2.782.094	502.086	In uitvoering
29	6842078 Brede School Heukelum inclusief gymzaal	2016		3.491.508	69.196	754.757		823.953	2.667.555	In uitvoering
30	6842079 Gymzaal Herwijnen	2016		1.500.000	82.804	1.276.154		1.358.958	141.042	In uitvoering
31	6842080 Brede School Spijk	2016		1.500.000	51.447	152.226		203.673	1.296.327	In uitvoering
32	6853028 Geldlening VV Vuren 2005	2005	A	40.000	40.000			40.000	0	Afgerond
33	6853070 Renovatie sportveld Heukelum	2016		45.000	44.680			44.680	320	Afgerond
34	6853075 Renovatie sportveld Vuren	2017		90.000	94.068			94.068	-4.068	Afgerond
35	6853076 Geldlening VV Vuren	2017	A	30.000	30.000			30.000	0	Afgerond
36	6853077 Geldlening VV Heukelum	2017	A	50.000	50.000			50.000	0	Afgerond
37	6853078 Geldlening De Waalrackets	2017	A	50.000	40.000	10.000		50.000	0	Afgerond
38	6853079 Aanleg ijsbaan / speeltuin Asperen 2018	2018		155.000	0	144.349		144.349	10.651	Afgerond
39	6856026 Uitwerking Lingekwartier (25 jaar)	2010		167.000	122.318	46.300		168.618	-1.618	Afgerond
40	6863037 Krediet MFA Heukelum	2014		1.395.000	1.299.783	94.990		1.394.773	227	Afgerond
41	6863038 Dorpshuis Asperen upgraden	2016		325.000	45.035	280.050		325.085	-85	Afgerond
42	6872279 Gemeentelijk rioleringsplan	2015	A V	755.000	681.350	73.516		754.866	134	Afgerond
43	6872280 Gemeentelijk rioleringsplan	2016	A V	251.000	0	250.090		250.090	910	Afgerond
44	6872281 Gemeentelijk rioleringsplan	2017	V	430.000	0	425.626		425.626	4.374	Afgerond
45	6872282 Gemeentelijk rioleringsplan 2018	2018	V	251.000	0	28.413		28.413	222.587	In uitvoering
46	6881045 Centrumplan Vuren 2018	2018		1.145.000	39.428	-205.149	-165.721	0		Naar bestemmingsplan
47	6882110 Restauratie toren Spijk	2016		173.000	192.012		2.871	189.141	-16.141	In uitvoering
48	6882207 Reconstructie standplaatsen Asperen 2018	2018		120.000	0	24.990		24.990	95.010	In uitvoering
49	6882219 Startersleningen CPO Spijk	2016		240.000	0			0	240.000	In uitvoering
50	6882220 Startersleningen	2017	A	300.000	300.000			300.000	0	Afgerond
51	Aankoop Achterweg 37 Herwijnen. Raad 13-12-2	2018		330.600				0	330.600	Aankoop in 2019
52	6882221 Duurzaamheidsleningen 2018	2018	A	300.000	0	300.000		300.000	0	Afgerond

De raad van de gemeente Wet Betuwe;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van 1 juni 2019;

besluit:

1. Het jaarverslag 2018 vast te stellen onder voorbehoud van de verklaring van de accountant;
2. Het voordelig saldo van de jaarrekening, ten bedrage van € 1.026.998, toe te voegen aan de algemene reserve;
3. De kredieten volgens het investeringsoverzicht waarvan de uitvoering gedeeltelijk of nog niet is gerealiseerd, beschikbaar te stellen voor 2019.

Aldus vastgesteld door de raad van Lingewaal,
in zijn openbare vergadering van 25 juni 2019

De griffier,

De voorzitter,